

మదనవిజయము

నాటకము—యక్షగానము

ప్ర శా శ్చ

చందా నారాయణ శ్రీష్టి,

బుక్ సెల్లర్, జనరల్ బజార్, ఏకింద్రాబాదు.

వెల : రూపాయి.

శ్రీరాములు నీవేకలవు.

సుదన విజయ నాటకము

ఇయ్యది

జిల్లా నిజామాబాద్, తాలూకా ఆర్మూరు
మొకాం. కుశదర్పణి గ్రామనివాసుండగు

పద్మశాలి,

ఈరబత్తినినర్సిములుచే

రచింపబడినది.

★

శ్రీయుత వైశ్యరత్న

చెర్విరాల భాగయ్యగారిచే

సవరింపబడినది.

పబ్లిషర్.

చందా నారాయణ శ్రేష్ఠి,

పుస్తకముల వ్యాపారము, జనరల్ బజార్, శికింద్రాబాదు.

1951

పురుషులు

స్త్రీలు

సూత్రదారుడు
భానుమహారాజు
వీరసేనుడు
మదన విజయుడు
కుశాగ్రబుద్ధి
విక్వల్ భీమర రంజకుడు
యెల్లుగాడు
గిల్లుగాడు
పూజారి
శిల్పాచారి
వీరభటుడు
శంకరుడు
భీమరాజు
ప్రహస్తుడు
బ్రాహ్మణుడు
మగవత్
జ్యోగిరాముడు

నటి
కనకవల్లి
లక్ష్మమ్మ
పార్వతి
చంతకగంధి
పుష్పిగంధి
ఆడవత్
చంద్రరేఖ
పద్మగంధి

నోటు:—ఇంకా సందర్భము సారముగా సేవకుడు మొదల
వారు వత్తురు.

హెచ్చరిక

ఈ మదన విజయ నాటకమును నాయనుమతి లేనిది ఇతరు
అచ్చు వేయకూడదు. ఇట్లు

చందా నారాయణ శ్రేష్ఠి

మ ద న వి జ య నా ట క ము

॥ శ్రీగణనాయక నిన్నును । బాగుగ నామదిలొ నెప్పుడు । పార్థస
జేతుఁ । వేగము నాశోక్కులు కొన । సాగించుము జగతిలోన ।
శార్వాణి సుతా ॥

గణపతి పార్థస—దర్శన—నూతుకం

వందనములు గణనాయక । నందీవాహను నందన ॥ వం॥ ముందుగ
య గొలిచెద నా । యండున పేజీలు నుంచునీ । నందనుడను నందను
ప్రస ॥ వం॥ శార్వాణి సుతుడవంచును । నన్నుతి జేతురు నురలును॥ శా॥
జూర్వము విద్యల గురువని । పుంజించెక నీపదముల । భజియించెద
జామనకున ॥ వం॥ యేలితివీ త్రిభువనముల । యేలుకా వాహన డావై॥
వం॥ పాలును శర్కరతియ్యవి । ఫలముల నీకర్పించెద । ఫలముల నీకర్పి
జద ॥ వం॥ బొజ్జయు గడులగ పదముల । గజ్జెలు పందెలు మోయుగ
బొజ్జగములు భరియన నా । పజ్జకునిటు వేంచేయుమి । పజ్జకు నిటు వేంచే
యమి ॥ వం॥ కేవలముగ కుశదర్పణి స్థావరమున నిలచితి వని । భావంబున
జ్ఞునమైన । భక్తుడు నరసింహుని వి । భక్తునిజేయక నేలుమి॥ వం॥

శారదాంబ స్రవము.

క॥ తల్లీ శారద నినునా । యుల్లంబున నమ్మికొలతు నుత్సా
హముతో । పుల్లాబ్జాక్షిర నాకిక్కి చల్లని వాక్కుల నొసంగి । సాకు
మినెప్పుడు ॥

దర్శన—అది.

శారదాంబా - నను జేరరావె జగదంబా । ధీరతోనక - జేరు
మిక - శౌరిందలతు నానేరము లెన్నకు । శా । జననియోని - నామన

న-దా! సఖా నన్ను బిలపిరిచేలా । యిక డెప్పుడీ తడవేలా ।
యికొ మోహమాజ్ఞ మెడలుతురూ ॥ సోనోకొను మూబోటులనూ । సత్యం
జుకొ నిత్యంబుకొ ॥న॥

ప॥ నాథా నన్నిటకు రావించిన కార్యజేతొ వక్కాణించుము
సందేహింపకుము.

సూ॥ నారీమణి కనుగొను మికనూ - వారిజాక్షి యీసభ నిక
నూ॥ కోరి సంబరము చేతా - సభ జేరబిలచితి నేతా - భరగుణనూ
దిరదిరనూ ॥ నా॥

ప॥ నారీమణి యిట్టి సభను నీకు జూపించుటకై నిన్నింటి రావించితిది.
వింటివా నీకుది గంటివా.

క॥ యెందుకొంకు యీసభనూ - మీ - రిందును గావించినరూ॥
విందును తెల్పుడి యికనూ - నా - యందుప్రేమ పడకనూ - ముడము
ననూ - ముడముననూ ॥యెం॥

ప॥ పోలేశ్వరా యిట్టి సభను యెందు నిమిత్తార్థమై నిర్మించి
నారో విశద పరచుము.

సూ॥ వారిజాక్షిరో హంకథనూ - సారంబును యెరిగించుటనూ -
పూర్వమందున పుణ్యులునూ - పుట్టించిన కథలపి యికనూ - వినుట
కునూ - మది - గనుటకునూ ॥వా॥

వినుటకునూ - విది - గనుటకునూ ॥వా॥

ప॥ పోలేశ్వరీ యీ సభాసమలు పూర్వుల యితిహాస రూపకం.
బగు యేదైన పుణ్యకథను వినుటకు కనుటకు విచ్చేసియున్న వారలు
వింటివా నీకుది గంటివా.

క॥ మనమున మోడంబియ్యెనుగా - వినజేసిన తోడనె బహుగా
జ్ఞులు యెవ్వరో యేకథనూ - గవిలిఖించినారో యికనూ - వినువు
యికొ - వేడుకతోకొ ॥ప॥

ప॥ సఖా నామనంబానాదమయ్యెను గాని కొత్తగా రచించిన
నాటకం బెవ్వడియో వదియింపుము.

సూ॥ వాడుగ కుశదర్శణి గరికొ - మదన వికయ నాటకము
మరికొ - ముడముతోడ రదియింప జడకొ - ముదితరొ వినలేక బసీపుకొ
మోడముతో - వినోదముతో ॥పా॥

ప॥ సఖి చిక్కిభానుని కుమారుండగు మదన విజయుని చరిత్రం
బును నాటక రూపకమున నూతనముగా రచింపజడను వింటివా.

న-ద॥ సఖా నన్ను బిలదీచేలా । యిక డెప్పుడీ తడవేలా ।
యిక మీయాజ్ఞ మెకలుతీరా ॥ హిసంకాను మాబోలులనూ । సత్కం
జుక నిత్యంబుక ॥న॥

ప॥ నాథా నన్నిటకు రావించిన కార్యంబేమో వక్కాణించుము
సందేహింపకుము.

సూ॥ నారీమణి కనుగొను మికనూ - వారిజాడీ యీసభ నిక
నూ॥ కోరి సంబరము చేతా - సభ జేరబిలచితి నేలా - భరగుననూ
దిరదిరనూ ॥ నా॥

ప॥ నారీమణి యిట్టి సభను నీకు జూపించుటకై నిన్నింటి రావించితివి. వింటివా నీకుది గంటివా.

క॥ యెందుకొంకు యీసభనూ - మీ - రిందును గావించినరూ॥
విందును తెల్పుడి యికనూ - నా - యందుప్రేమ వీడకనూ - ముదము
ననూ - ముదముననూ ॥యెం॥

ప॥ పాశ్చేత్యరా యిట్టి సభను యెందు నిమిత్తార్థమై నిర్మించి
నారో విశద పరచుడు.

సూ॥ వారిజాడీరో హంకథనూ - సారంబును యెరిగించుటనూ -
పూర్వమందున పుణ్యులునూ - పుట్టించిన కథలవి యికనూ - వినుట
కునూ - మది - గనుటకునూ ॥వా॥

వినుటకునూ - విది - గనుటకునూ ॥వా॥

ప॥ పాశ్చేత్యరీ యీసభాశ్రమలు పూర్వుల యతిహాస రూపకం
బగు యేదైన పుణ్యకథను వినుటకు కనుటకు విచ్చేసియున్న వారలు
వింటివా నీకుది గంటివా.

క॥ మదమున మోడంబయ్యెనుగా - వివక్షసిన తోడనె బహుగా
జ్ఞులు యెవ్వరో యేకథనూ - కవిలిఖించినారో యికనూ - వినువు
మిక - వేడుకతోక ॥ప॥

ప॥ సఖా నామనంజనాదమయ్యెను గాని కొత్తగా రవించిన
నాటకం బెవ్వడియో వదియింపుము.

సూ॥ వాడుగ కుశదర్శణి గరిక - మదన వికయ నాటకము
మరిక - ముదముతోడ రదియించ జడె - మదితరొ వినలేదనునీవు
మోడముతో - విసోదముతో ॥ప॥

ప॥ సఖి చిత్రభానుని కుమారుండగు మదన విజయుని చరిత్రం
బును నాటక రూపకమున నూతనముగా రచింపజడెను వింటివా.

వా రవరో విశంజెయిము.

సూ॥ సభి అటులే వడించెద వినుము.

సూ-సీ॥ జగతిలోపలను నైజాము రాష్ట్రములోన ♦ కడునాల్గు జిల్లాలు పరగునందు ♦ శ్రీరంభైయొక్క జిల్లా నిజామ్ బాదు ♦ యిట్టి జిల్లాయొకనారమూరు ♦ తాలూకలోల దనరాదుచున్నట్టి ♦ గ్రామ సీమలలోన కాంతిగల్గి ♦ కుశదర్పణంబులో కుదురుగా నున్నట్టి ♦ పద్మ శాలి కలుండు భవ్యగుణుడు ॥ ఈరబిత్తిని వశండు నారసింహ ♦ కవి వరుండిట్టి స్త్రీధంబు కడుముడమున ♦ తిల్లిడుండుగిల గురువుల దలచి మదిలో ♦ రచనగా వించె వినుసభి రష్యముగను ॥

ప॥ సభి నిజా - ప్రభుగారి రాష్ట్రంబున నిజామాబాదను జిల్లా గలదు, జిల్లాలో ఆరమూరను తాలూకగలదు ఆతాలూకలో జాగీరు కుశదర్పణంబనే గ్రామము గలదు ఆ గ్రామ వాసుండును పద్మశాలి కుల సంభూతుండును యీరబిత్తిని పోశెట్టిగారి ప్రియ పుత్రుండైన రసింహ బాసీ మదః విజయ నాటకమును రచించెను చెలీ శంఖగళి.

స-ప॥ నాథా అట్టి సవిస్తారంబు నేమున్నే వినియుంటినిగాని యీ సభాసదులెల్లరు వివవలచి మరల నీచే జలికించితిని.

సూ-ప॥ సరే అటులైన మంచిదే కాని నీ వొకసా రీ వసంతకాల మును వర్ణించి నాకర్ణానందము గావింపుము.

సటి—దర్శు

ఆహా వసంతకాలమూ - యానందమో మనోహరా ॥ప॥ ఆహా వసంతకాలమూ - సతిపతులకెల్ల సుఖుడేకదా ॥ఆ॥ మల్లె ముల్లలతో డనూ - చల్లానిగాలి పివనూ ॥ కల్లావ ముఖుల కెల్లనూ - పలువిధంబులూ - జల్లుమని మరుడు శరము లల్లిబిల్లివైచె నూ ॥ ఆ॥ కరుణించుకుశి దర్పణీకుడూ - పరమాత్ముడౌ జగదీశుడూ ॥ ఆగజితంబుగ శ్రీకు భజ యించుటకునూ - తగిన కార్యంబు మావంటి తరుణులకును॥

సూ-ప॥ ఆహా సభి సీగాన నైపుణ్యంబున కెంతయో మెచ్చితిని గాని యిట్టి సభాస్థానమునకు భాను మహారాజు రాజోపుచున్నవాడు కావున మనమిచ్చట నుండ తిగదు నావలకు బోవుదము రమ్ము.

ప-ప॥ పరే నాథా అటులే పోవుదము పడ. (నిష్క్రమింతురు)

భానుమహారాజు ప్రవేశం - చర్య.

మహేంద్ర పుర నివాసుడానే - మనుజు పాలుడ౯ ||మ|| మహి
వలయమునందు సకలా - మనుజుల నెల్లపుడూ - స్నేహమూచే ధర
పాలన - తేసియు కీర్తి వహించిన ||మ|| బోధలెల్ల నేర్పినా వినోదడా
యిక౯ ||హ|| వేదశాస్త్రములు పురాణ - సాధులూ సాంగత్య మెరిగి -
భేదమూ లేకుండ యెచ్చ - డీధర వరిచాలించిన ||మ|| మిహాంకనమాను
డా విభవ స్త్రోమ సాంధ్రుడ౯ ||మ|| భానునామమును వహించి - మా
నవులను యెల్లపుడు || తోటి నేలుచుండినఁగ - ధీరుండను పిరుండను ||
మ|| ధరయందు వెలయు కుశదర్పణీ - ధామనీమడ౯ ||ధ|| మరువకనునే
భజించెద మహిలో మా కెల్లప్పుడు - వరము లొసంగి బ్రోచుశ్రీని -
వాసు డీశుడు శ్రీశుడు ||మ||

భా-వ|| మంత్రీ వీరసేనా.

పి-వ|| ప్రభో యేమియాజ్ఞ.

భా - పి - వాదం - చర్య.

భా|| మంత్రీశ మఃపురి జనులంత ట్టేమమా ||మం|| చింతేమిలేక
యున్నరా విన - వంతాకుళలమా ||మం||

సీ|| మంత్రీశ విరుచిక్వా మనపారి జను లెల్ల + ట్టేమమేనాతెల్పు
ప్రేమతోడ + కవి వండితోత్తమల్ గాయక వరులెల్ల + ట్టేమమేనా
తెల్పు ప్రేమతోడ + బ్రాహ్మణుల్ శ్రీతియుల్ బలువైశ్య శూద్రు
లు - ట్టేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ + పరగను మనదగు పరివార
మెల్లను + ట్టేమమేనా తెల్పు ప్రేమతోడ || నాదుయాజ్ఞను విరళు
నయముగాను + పాడివంటలు బహుళి బాధలుడిగి + యున్న వారలె
వ్రజలెల్ల చెన్నువార + విన్నవించుచు నాయొక్క పినులలర

మ|| ప్రభాని శేఖరా నేనన్నట్టుల నా ప్రజలెల్లరు నుభోపాయు
లై యున్నవారలేకదా.

మ|| భూమిశ మిరలను విధంబు - ట్టేమమేనయా || భూ|| తా
ము వదించిన విధంబు - తక్కువేమయా ||భూ||

ప|| రాజ౯ మిరనువిధంబున యావజ్జనంబులు ట్టేమంగా నున్న
వారలు.

భా|| ఆటలైన సరేమంచిది యానందమేకదా ||ఆ|| తటకూస

సీ॥ కపటాత్ములను బట్టి కారాగృహమునందు ♦ దండించుటకు
మన ధర్మమిదియు ♦ సత్కర్మములతో నసత్కర్మాచినవార్ని ♦ దండించు
టకుమనధర్మమిదియు ♦ వేదాంతముజూచి పెక్కిరించినవార్ని ♦ దండిం
చుటకు మనధర్మమిదియు ♦ పరస్పర గన్గొని భంగపుచ్చెడు వార్ని ♦
దండించుటకు మన ధర్మమిదియు ॥ అతికారాత్ముల బట్టియు హతము
జేయ ♦ రాజధర్మము మనయొక్క రాజ్యమునకు ♦ మేలు చేకూరు
గావున చాలగాను ♦ వింటివా మంత్రీ నామాట విశదముగను ॥

వ॥ కావున మనరాజ్యమునందు జారవోర వ్యభిచార వృత్తులు
గల పాపాత్ములంబట్టి వధించవలయును గాని యూర్కొన పాటిగాదు
వింటివా.

వీ॥ మీరన్న విధమె మెదలెదాము - మేదినిలోనా ॥వి॥ కూర్
చునుబట్టి నశించెదాము - ధీరతోగానా ॥వి॥

వ॥ ప్రభోమీరన్నట్టులకూర్చాత్ములశిక్షించుచునేయున్నవారము.

భా॥ ధరయందు కుశాదర్శనగరి - ధాముడేలుగా ॥ధ॥ వరమిచ్చి

మనల నెపుడు బోలెవ - వారి కరుణగా ॥ధ॥

వ॥ ఖరే అటులైన శ్రీహరియే మనల రక్షించగలడు. మంత్రీ

వర్యా అది అటులుండనిమ్మగాని నాకొక కోరిక గలదు విందువా.

వీ-వ॥ మహారాజా అది యెట్టి కోరికనో విన్నవింపుము.

భా—వీ—వాదం—శత్రు.

భా॥ విన్నవించు వినుమికనా - విన్నవంబు వీరసేన॥వి॥ యెన్నో
నోములు నోచియు - చిన్ని కుమారుల వడసియు - నున్నారము గద
యిద్దర - మెన్నెన్నో దిశములకును ॥వి॥

వ॥ వీరసేనా మది మిద్దరము పుత్రుల కొరకు యెన్నో యాత్ర
లు సేవించి తుడకు వీతిహోత్రుని వరంబున పుత్రులకు గని సంపాదించు
చుంటిమి గదా.

వీ॥ యెన్నెన్నో దిశములకును - వెన్నుని కృప వడసియునూ ॥
యె॥ చిన్నికుమారుల గనగో - నున్నవి చింతలు దొలిగె - పన్నుగ
మోసము దోచె ॥యె॥

వ॥ ప్రభో మీరను విధంబున పుత్రులంగని సంపాదించు చుంటి
మిగదా మన భాగ్యం బేమన వచ్చును.

గరపినరా విద్యలనూ - సరగున వచియింపుము యిక - ఆరమర లేకను నాతో ||వ||

వ|| మన పుత్రులు వివాహమై తోడనే విద్యాభ్యాస మొనర్చుటకై గురువర్యుల వద్దికేగి యుండి నేటికి చాలా దింబులయ్యెను వారి సంగతి యేమైన దెలిసి యుండిన వచింపుము.

పి|| వత్తుము రేపటి దినమని - యుత్తరమును వ్రాసిరికను|| వ||
తత్తర వడుటయు వలదిక - తాళుముతాళుము రేపే - బాటయింద రు దెంచెరు ||వ||

వ|| ఇదో ప్రతంబు లిఖించి బంపియున్నారు గనుంగొనుడు

భా|| సరే మంచిది మన కోరిక - నెరవేరెను నేటికి యిక ||స||
ధర కుశదర్పణి నిలయుని - స్మరణయు మరువగ వలదిక - గురుతర భక్తిని విడువక ||స||

వ|| సరే అటులైన మహాసంతోషమేకదా.

—(మదన విజయుడు - కుశాగ్రబుద్ధి ప్రవేశం)—

దర్శు—ఆది.

మద|| మానవపతియగు భానుకులేంద్రుని - నూనుండను యన మాన బలాధ్యుడ ||మా|| తోడితలంబున నుండు జనులుయే - మారక గొలతురు మదన విజయుడను ||మా||

కుశా|| పిరనేనుని కుమారుడనునే - ధీరుడ శూరుడ ధారుణి యందున ||పి|| సారసమతుడ కుశాగ్రబుద్ధియని - పేరు వహించిన - పిర విక్రముడ ||పి||

మద|| మేమిరువుర మిల పేమితో నెప్పుడు - గోమారక నెడ జాయకుందుమర ||మే|| నామదికిని లేగినట్టి మిత్రుడిత - డేమందును నా నోము ఫలించెను ||మే||

కుశా|| యేలనన్ను పెంపుజేసెదరుయిక - చాలుచాలుచాలువదన విజయా ||యే|| జోలి మరువు పిలుగాదు తగదిటు - లేల బలికెదరు మీ జంటనునే ||యే||

కం|| సన్నిట్లు పెంపు జేయుట యన్నతమును గాదుమీకు యుద్వీశ సుతా యెన్నైన మాకడంబుల సన్నిధి కొలువుండువాడ సాధుత్వ మునక ||

వ|| మదన విజయో మీవంటి మహారాజులు సన్నిటులాడం దగు

నా మీ గృహంబున జీవనోపాయము బొందుచున్నవారము యిది నీకు దెలియదా.

మద॥ మేలాడెను నీ మృదువాక్యంబుల - నాలకించగను నామది లోపల ॥మే॥ చాల దినంబులు జరిగెను జనకుల - పాలిక బోవలె మేల టంచునిక॥ మే॥

ప. కుళాగ్రీబుద్ధీ మనము యెజ్జలవద్ద విద్య నేర్చుకొనుటకై వచ్చి చాలాదినములయ్యెను. మన జననీ జనకులను దర్శించుటకై నేడే పోవలయును, అదిగాక నేడరుదెంచెద మని పత్రంబులగూడ లిఖించి తిరు గదా,

కుళా॥ పోదము పడుడి వినోదము తోదను - అక్షరదౌ కుశదర్ప నివాసుని ॥పో॥ యాది మరువకను మోదములోడుత - మాధవునీ మన మనమున కలచుచు ॥పో॥

ప॥ రాకుమారా నీవన్నటులనే పోదాము పడుడి ఆలస్యంబు వలదు.

మద—కుళా—తండ్రిలం జేరబోయి

మద-కం॥ వందనము తండ్రి మీదగు † సుందర వదకమలములకు సాంపుగ జేతు † నందనుడటంచు మీరలు † పొందుగ నాశ్చర్యపించి బోవుడి నన్నుక ॥

ప॥ తండ్రి మీ పాదపద్మంబులకిదే వందనంబాచరించెద కటా డించుడు.

భా-కం॥ వర్ధిల్లు మదనవిజయా † వర్ధిల్లర నాడుతనయ వర్ధిల్లు కదలై † వర్ధిల్లు పుత్రులనుగని † వర్ధిల్లుము యెల్లపుడును వసుమతిలోకే॥

ప॥ కుమారా పుత్ర పౌత్రాభి వృద్ధిగా వర్ధిల్లుము.

భా—మద—నీ—కుళా—వాదం—దన్యు—అది.

భా॥ తనయా నీవిక వినుమా - నిటు వినుమా - నా నావ్యాకం బులు కనుగొనుమా - త - మనమున పంజరమును గలిగెను నిక - కనులను గాంచిననండి - యిందుండి - ధన్యుండనైతి వ్యధజెందీ ॥ త ॥

ప॥ కుమారా నిన్ను గాంచినంతలో నా మనంబానందంబా యెగదా.

డీతడునూ || నా || వోయన్నరొ యీ మహాత్ము నుతుడు న- న్నేమా
రడు ఘడియైనా - మిశ్రునా - యేమాత్రమిత నెటుబొయినా ||నా||

ప|| తండ్రి యీ పిరసేనుని కుమారుండగు యీ కుళాగ్రీబుద్ధి
నన్ను చాలప్రేమించును వింటివా.

భా|| పిరసేన నా మనమూ - నిటుగనుమూ - సంజరమయ్యెను
బహుభునమూ || పి || పిర్రువురు బహు ప్రేమతో గలిసియు - కూడి
యుందుమన వి టి- మదిగంటి - మననోము ఫలించియంటి - పి -

పి|| భూతికడకును జరుమూ - వందనమూ - జేసియు నీవన
లను గొనుమూ - భూ - కాపాడును మనసేప్రార్థును తా - దాపై
యుండునుమీ - మదినమీ - నావాక్యంబులు వినుకొమ్మీ - భూ -

ప|| కుమారా కుళాగ్రీబుద్ధి మన యేలికకు నమస్కరింపుము.
కు|| వందనములు గొను భూపా - కలదీపా - మదియందు సంత
సము దోపా - వా - నుండరమగు మీ పదంబులకునే - వందనముల
నొనరింతూ - మదినెంతూ - నానందముగను సేపింతూ -వం-

ప|| హే రాజా మీ పాద పద్మంబుల కీదే వందనంబొనరించెద
కటాక్షించును.

భా|| వర్ధిల్లుమర నుబుద్ధి - మదికొద్దీవినియున్నవాడ నీగుద్దీ -
ప || హృద్ధలేక ననుమాన వడకనూ - యెద్దిహార్యమై నికనూ - పెరువ
కనూ - ప్రసిద్ధి జేయగల వికనూ ||ప||

ప|| అహహా నుబుద్ధి వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నీ జ్ఞానోపాయంబుల
సేనుని వర్ధింతును.

కు|| మారలు యిటు లనదగునా - మేలగునా - మీ వారలకిది -
మెప్పుగునా ||మీ|| భార్యలో కుశదర్శనగరి శ్రీ - రమారమణిని మది
లోనా - దలచీనా - చేకూరును జయమిలలోనా ||మీ||

ప|| భూమిశ్వరా ! మీ వంటవారలు మమ్మిట్లు పెంపుజేయ
దగునా బాలుకజ్ఞులని మీకు దెలియదా.

భా-ప|| సరేమంచిది నీవట్లుకూర్పుండుము. కుమారామదన విజయో,
ను-ప|| జరగా యేమి యాజ్ఞ.

భా-కు|| మారపురిన్ని దినములు † నేరుపుతో గురువి యొద్ద
నేర్చిన విద్యతో † యారూఢిగ జూపుడి మీ † శూరత్వము జూపెదాను
సాంపలరంగ † ||

వ! కుమారా మీఁకింపవరకు గురుకుల వాసంబున నేర్పినవిద్యలు కొంతకొంత జూపించి నా మనస్సు కానందంబు గల్పించుడి.

మ-కం॥ క్రీమన్నారాయణ యని * వేమూరు పతిమనట్టి విజ్ఞానులకు * యేమంత్ర మేమని బాధలు * యీమహిలో గలుగబోవు యిది నిజమెకదా *

మద—దర్శ—జాల్మ.

ధర్మంబు దప్పవలదు రాజ - ధానీ కనిరీ - దుర్మార్గుల చందా యుధముఁ ద్రొంచుమామనిరీ ॥ ధ ॥ మగ్నంబులెల్ల దెలిసి మాటబలుకూ మనిరీ - నిశ్చలాత్ములై నుజనుల నేలూ మనిరీ ॥ ధ ॥ ధన మదంబులేత గర్వమొందా కనిరీ - తనకు కష్టమొచ్చితె చింతించా కనిరీ ॥ ధ ॥ వినయముతో పెద్దల సేవించూమనిరీ - మనసున గురువర్యమాట మరు వాకనిరీ ॥ ధ ॥ వాచయిచ్చి తప్పవలదు వలదూఱునిరీ - నీ చాత్ముల బట్టి కోలనేయూ మనిరీ ॥ ధ ॥ వచ్చిన శత్రులకు భయమొందా కనిరీ - తుచ్చమైన కార్యమాలలొ దూరకనిరీ ॥ ధ ॥ దానధర్మ మూను జేయు దాతవనిరీ - జ్ఞానుల సంగతిని విడనాడకనిరీ ॥ ధ ॥ మానక కుశ దర్పనగరి మాధవుననిరీ - భ్యావించిన భవములెల్ల దరగూననిరీ ॥ ధ ॥

వ! తండ్రి గురువరేణ్యులు నాకిటుల బోధించి యుండిరి వింటిరా.

భా-వ! సరే నీవట్లు గూర్చుండుము. కుశాగ్రబుద్ధి నీ నేర్పు విధ్యలన్నియో నెరిగించుము.

కు-కం॥ భూపతి కార్యము మదిలో * నే ప్రాద్దును మరువకంచు నెరిగించిరికా * యావద లరుదెంచినయెడ * కాపాడుమటంచు నాకు గరవీరి విద్యలో!

వ! ఇట్టి విద్యలు నాకు గరిహియున్నారు అదియుంగాక మాకిరువు రకు యుద్ధకళా శాశలముగూడ నేర్పి యున్నారు వింటిరా.

భా-వ! మంత్రీ మన పుత్రుల పురుషార్థంబు లేమనవచ్చును జ్ఞానోన విద్యలు నేర్పియుండిరిగదా.

మ-వ! తండ్రి మేమింతలో నాటలాడుకొని వచ్చెదము నెల వొసంగుడు.

మనకిదే న్నావానుష్ఠానంబులకు వేళియివది అంతఃపురంబునకు బోవుదము రమ్మ.

పి-వ॥ సరే అటులే పోవుదము పదుము.

(నిష్క్రమింతురు)

మద-వ॥ కుశాగ్రబుద్ధి మనమిదే పుష్పనదీ తీరంబునకేగి అట లాడుకుందాము రమ్మ.

కు-వ॥ సరే అటులే పోదాము పదుము.

మ—కు—వాదం—భ్యాండు స్వరము—పక.

మ॥ అటలాడుకుందమా - నీటుగ యిచ్చోట మనము॥ ఆ॥ మేలైన పుష్పనదీ - మాటున కేరి - బోటులు నడిచెటి బాటలొ॥ ఆ॥

వ॥ కుశాగ్రబుద్ధి యిట్టి పుష్పనదీ తీరంబున నొకచోట కేరి మన మనంబు లల॥ అడుకుందాము రమ్మ.

కు॥ పదుడి పదుడి నేడికా - మదముతోడ మనమికా॥ ప॥ పొదల చాటునఁచుకేరి - పదలికివ్వుడు - కుదురుగాను నాడవలయు॥ ప॥

వ॥ రాజేంద్ర తనయా అదో యా పొదల మాటున కేరి చూడు కుందము పద.

మ॥ వేసితి నాబాణము - చూచితివా యెంతదవ్వు॥ వే॥ వాస మయ్యి నిలిచెనా కాసమందునక - వాసిగ నిటు మళ్ళిరాక॥ వే॥

వ॥ నే నంధించి వైచిన బాణము మళ్ళిరాక నాకసంబున నట్లే నిలచి యున్నది చూచితివా.

కు॥ కట్టితెత్తు చూడుమయ్య - గట్టిగ నాయమ్మచేత॥ ప॥ కొట్టిన యమ్మకురు దగిలి - గూలునిందునక - వట్టిమాట గాదునుమ్మ॥

వ॥ నా బాణంబు వైచిన తోడనే నీబాణంబు క్రిందకు వచ్చు చున్నది చూడుము.

మ॥ కన్నియ భాండమునకునే - నమ్మవేయు శంతలోన॥ క॥ చిన్నని రంధ్రము బడియం - దున్న నీరముల్ - యున్నతముగ గారుచుండె॥ క॥

వ॥ అదో చూచితివా ఆ కన్యారత్నము నీరముగొనిపోవుచుండ భాండమునకు గురిబెట్టి నాబాణంబును విడచితిని. అది యా భాండము నకు దవిలి రంధ్రము వడి నీరు ప్రవించుచుండెను గదా.

కు॥ చూచినచో మనసు నీటు - వాచా బోషములాడెనుచూ॥

నాచేత శకమువైచినట్టి చీరము - చూచు నంతలో మూసీవైతు -
 పట్టెరెంద్రమును నాబాబున మూసీవైడెదను లేని యెడల
 మనల స్త్రీలు దూషింతురుగదా, యిదో యా రంధ్రమును మూసీవైసి
 తిని చూచుము.

మః సంగరమును నాటకును - జంకుచుండె నామనంబు ||స||పొం
 గుచూను నేటిదినము - యెంగలింపుచు - నిజముగాను భుజులు దీరె||

మః నేటిదింబున యీ యాటలచే నామనంబునందవార్ధి దేలి
 యాడుచుండెను వింటివా.

కుః చాలునయ్యె ఆటలుయిక - చాలించుచు నేటిదినము ||చా||
 కీలుడు కుశదర్ప పగి - ఫాలలోదనుం - డేలును మన నెల్లప్పుడు||

మః మదన విజయా నేటికీ యాటలు చాలింతము వలయునన్న
 లేవటిదిన మరుదెంచి యాడుకొనెదము గాక.

కు—మ—వాదం—దర్శ్య.

కుః చాలునయ్యె ఆటలు నిక - చాలించుచు నేటిదినము ||చా||
 చాలుచాలిక - వినవేల నీవిక - చాలగ ప్రతిమాలిననూ ||చా||

మః రాకుమారా నేటికీయాటలు చాలించుమని నేనెన్ని విధం
 బుల దెల్పినను వివకుంటివేలను.

మః యెందుకొంక వలదనియూ - తొందరతో బలికెదావు||
 యెం|| విందు వినుపిక - యాసంధి దెలుపిక - ముందుగానుముదము
 తోను ||యెం||

మః కుళాగ్రబుద్ధి ఆటలాడవలదని తొందరకడి బల్కుచుంటివి
 కారణ మారయకున్నాడను.

కుః నాకును యిత్యాలమం దనేకముగను యాకలి గొని ||నా||
 సోకియుంటిక - నీకేసమయమునక - దోసిల్లాగి వేడువాడ||నా||

మః నాకు చాలా ఆకలి యగుచుండుటచే అట్లు తొందర జెందు
 చుంటిని వింటివా నీమది గంటివా.

మః అట్లులైన నీవుబొమ్మ - యెట్లులైన రానునుమ్మ ||అ|| వట్టు
 విడువక - యిచ్చోట నుండక - గట్టితనము బూనవలదు ||అ||

మః నీకు ఆకలగుచున్న యెడల గృహంబున కేగి భుజించి రమ్మ
 నీకొచ్చుచుదాక నేనిచ్చోటనే యాడుకొనుచుండెదను.

కుః వచ్చుదనుక నీమతా - మిచట క్రింద నుంచుచున్న || మః ||

వచ్చుదనుకక - నీవెచ్చటి కైనక - యిచ్చతోడ జేగవలదు ||వ||

వ|| మదనవిజయం నేవచ్చునంచాక నీ ధనుర్బాణంబుల క్రింద నుంచి నీ వెచ్చటికి బోక నిచ్చటనే యుండుము. అట్లుండనని నాకభయంబిమ్ము.

మ|| ఆభయము చేకొమ్మునేను - అటలు యివుడాడబోను ||
ఆ|| రభసముతోడక - రారమ్మ వేము - శుభచరితుడవయ్య నీవు|| ఆ||

వ|| ఇదో ఆభయంబు చేకొనుము నీ వొచ్చునంచాక నేనిచ్చటనే యుండెదను నమ్ముము.

కు|| భాసుర కుళదర్పనగరి - యీశుడేలు యీసమయము|| భా||
ధ్యాస జేసిక - మనమీసమయమునక - మోసమేమి గలుగబోదు||

వ|| భరే నీవన్నటుల వేగిరంబున వచ్చువాడను సెలవొసంగుము పోయివచ్చెదను.

మ-వ|| అటులే పోయిరమ్ము. (నిష్క్రమించును)

కనకవల్లి ప్రవేశం - దర్శ - ఆది.

సరోజముఖనగు పురోహితునకునువరకుమార్తె నేభామినీ | కరంబొమ్మ నాదు నాయుమునుకన - కవల్లి యందురే కామినీ ||స|| ధగక ధగక మెరయోక సొమ్ములూ తగక దాల్చినా భామినీ - ననూ మోము కునుగం ధమునునే - ర్పువక బూసిన లేమనే ||ఫ|| ధరాయందు వెలియుకూశ దర్పణ - థాముండే మము బోచునే - విరాళివీరగవనాంతరంబున చరించుటకు యిటువస్తినే ||ఫ||

వ|| నేనిపుడి పుష్పనదీ తీరంబునకు బోయి స్నానమాడి మడిచే వచ్చి వంటసేయవలయును గదా (అని ముందుకు పడిచి) ఆహా యీ నగరి రాజకుమారుండగు మదన విజయుడు యిచ్చట నొంటరిగా నగు పడెను. యితని కొరకయ్య నే చాలకాలముండి కనిపెట్టుచుంటిని నా భాగ్యంబు నేడు ఫలించినది.

సీ|| ఈమోహనాంగుని యిచ్చట గనుగొంటి + యేమందునా భాగ్య మికఫలించి + దట నెవ్వరులేక నొంటిగా నిలనినే + కంటిని నేడునా కన్నులార + విరహంబు నెచ్చాయె పినితోనేజహు + సరసా క్తులాదగా సమయమిదియు + మరుకేలి దేల్చినా మదిని దీర్చుమటంచు||

తెలియజాలను నామది కలవరంబు * తెందుచుండెను కోరిక ముందుకీడ్పు
పాదములు పెన్నగీడ్పుగా చిటునునుండె ॥

డర్పు—జల్పు.

ఆహా యీ మోహన కారుని జూచినది మొకలు । మోహమధి
కా మామే నేడికా । యేమి నేతుహా ॥౭॥ కానుకేళి కెటుల సతదూ
గలనునొకతా - మోముమోమున జేర్చియుండిన మోదమానుహా ॥౮॥
యితనిగూడ కున్ననూ యీ జన్మమేల హా । మతి యందునా । మరసి
యుందునా । మరువజాలహా ॥౯॥ ధారుణీ కుత్ర దర్ప నగరి ధామకరుణ
హా । యేరీతి గానున్నదో పేను । యెరుగ జాలహా ॥౧౦॥

ప॥ ఆహా నేనిల్లు వృధా కాలయాతనము జేయుచున్న ప్రయో
జనంబు గానరాదు నొకసారి పలుకరించి జూచెదగాక.

కన—మద—వాదం—ఏక.

క॥ భూపాలక నుత యిటకూ । నీవిటకూ । యేపని గురించి
రావుటకూ ॥భూ॥ కాపురంబు విడచి వచ్చినట్టి । కారణమేమో నాతో
దెల్పుడు । దాపు నెవరులేక నొంటిగుండిన । ధన్యుడావు । మాన్యుడావు ॥

ప॥ భూమిశ్వరా! యీ పుష్పనదీ తీరంబునకు తా మొంటరిగ
విచ్చేయునట్టి కారణంబేమి నాతో విన్నవించుడు.

మ॥ హా వనితామణి వినుమా - నీ వినుమా - నే వచించెడ కను
గొనుమా ॥హా॥ యీవనంబునగు నాటలాడను - భావమందు కోరిక
జనించుటచే - కేవలముగను కుశాగ్రబుద్ధితో - నాడుటకునువచ్చినాను!

ప॥ ఆటలాడుకొరకై మంత్రి కుమారుడైన కుశాగ్రబుద్ధితో
యిందరుడెంచి యుంటిని వింటివా.

కన॥ లేమా యెంద్రేగినదూ - యేగినదూ - జోడుబాసియుండాదూ!
లే॥ నేడు నిన్ను బాసి యెందుజనెనిక - నాడుచుండెటి వాడు గనుకను -
కూడియాడకెందు బోయెనిపుడూ - జాడ దెల్పు - ప్రేమనిల్పు ॥లే॥

ప॥ నీతో కూడియాడుచు నెడబాయనట్టి మంత్రికుమారుడెం
దేగి యుండెనో దెల్పుము మది నిల్పుము.

మ॥ ఆకలిని తాగొనియూ - తాగొనియూ - యరిగె గృహము
నొకవిడియూ ॥౭॥ నాకునిగు నుండుమంచు దెల్పుచు - వ్యాకులంబుజెంద
బోకు ఘడియలూ - నీకడకు జేరవత్తుననెను - ప్రాకటముగ - బలు

ప॥ ఆకలిగొని వ్యాఖలుడై నోక ఘడియలో భోజనము జేసి
వచ్చుదనని నాకుం దెలిపి పోయెను యంతలో రావచ్చును.

క॥ సరేమంచి దట్టులయినా - జట్టులైనా - ననుజేరరమ్మయిక
నైనా ॥ ప॥ దూరి పట్టుకపోతునాను వాక్యము - దూర నాడ వలదునుమ్మి
నినునే - కోరియున్న నాకుకోర్కె దీర్చును - జేరరమ్మ - కాగిలిమ్మ!

ప॥ నరేంద్ర! నీవై భ్రాంతిచే చాలాకాలమునుడి కనిపెట్టుకొని
యున్నదాను. నేటికి నాకోరిక ఫలించినది రారమ్మ కాగిలిమ్మ.

మ॥ పురోహితుని నుతవునుగా - నీవునుగా - నక కోరియుండు
జెట్టులనుగా ॥ ప॥ ధరామండు వెలయు కూశదర్శణి - ఛాము మహిమి
దేముగాని తెలియదు - ధర్మకర్థతికి విరుద్ధమిమ్మిది - మర్మమేమే ।
కర్మమేమే ॥ పు॥

ప॥ అహ యిదియే మహ్మాయశ్చత వాక్యంబు లాడుచుంటివి.
నీవు మాపురోహితుని పుత్రకవగుటచే నాకు పాతకంబు కట్ట నెంచుట
పొటిగాదు యూర్కొనుము.

క॥—చుద—వాదం—వర్ణన.

క॥ కోమలాంగ నిన్ను నేను కోరి వచ్చినదాన - నా మొర వీనా
రాదా - హాహా ॥ నా॥ మోము మోమునజేర్చి ముచ్చాట లాదూమి-
మోదాముతో యీకనూ - హాహా ॥ కో॥

ప॥ రాజేంద్ర! తయూ నీవై ప్రేమగలిగి యున్నదాన నన్నద
రింపుము.

మ॥ సారసాక్షి నీవు నన్ను - గోరుట లగదూబల్ - నెరాము
చాలాపొమ్మి - హాహా! నే॥ నారీమణిరొ యీ యూర్జితజలువన్న -
మూలేరు నన్నింకనూ - హాహా ॥ సా॥

ప॥ నారీమణి యీ మాటలెవరైన విన్నయెడల మనలను కాదం
దరు యూర్కొనుచు.

క॥ కోరియున్నదాన్ని మారనాడూట నీకు - ఘోర పాపంబూ
సుమ్మి - హాహా ॥ ఘో॥ రారమ్మి కాగిలిమ్మి - నిన్ను కమ్మియున్న
నుమ్మి - మారూమాటాడకుమీ - హాహా ॥ కో॥

ప॥ భూమిశ్వరా యెన్నో దినంబులనుండి నీవై మరులు కొని
యున్నదానను నిన్ను చూచిన దాదిగా మారుదు తన విరికరంబులచే

లేకుండిన నీకు పాపము సంభవించునుగదా.

మదనః ధర్మశాస్త్ర మెంతి. పాప కర్మముగట్టింపబడవు - గుర్మా
ర్థురాలా పొమ్మిదోహో ||మ|| మర్మమెల్ల గంటిసీపుమాటిమాటి కిటుల
నాతో - కూర్చి జెల్లమపోవే హోహో ||కూ||

నః నుండరీ సీపు అగ్ర కలంబున జన్మించిన దానవయుక్తుండికూడ
యిట్టి సీచకార్యంబునకు బూనుట ధర్మంబుగాదు తొలగిపోమ్ము.

కనః గురువత్నియైన తార గూడిన చంద్రుడు - సురలందు
పెంపొందడా - హోహో - ను - వరుసావావీయు నెంచవలదూ రారమ్మి
నేను - మరుజారి జడలేనుహో||అ|| మ||

నః షణ్మహారా గురువత్నియైన తారను చంద్రుడు గూడి
యుండలేదా కామకులకు వరుసావావియు గలదా రమ్మి నీ మీట్ట వేదాం
తములను జాలించుము.

మదః కానికార్యంబు చేసి కళనూగోల్పొడె చంద్రు - దూను
తెలియావేముకా - అహో - చంద్రదూను - మానీనియెట్టి పాప
మూను ఘటించూనో - మారూమాటాడకుమీ - హోహో || మా||

మః తిరుణీ చంద్రుడు ఇంద్రుడు వారొనర్చిన దుష్కర్మలకు తగిన
ఫలంబునుభవించి యుండలేదా పోమ్ము మారూమాటాడకుము.

కనః యెంత బ్రతిమాలినా మన - సింలైన కరుగాదు - యెంత
కఠినూడ వీవు - హోహో - యెంత|| కంతూ స్వరూపనాతో కఠినాము
వలదునుమ్మి - కష్టాలపాలయ్యెవు ||హోహో|| క||

నః మదన విజయా నేనెంత బ్రతిమాలినను వినకుంటివి ఇట్లు
వినకుండిన సీపు కష్టముల పాలయ్యెదవు నుమా.

మదః యెంత కష్టమొచ్చినాను - యింతినిన్ను గూడ వీను -
పంతాములేలా పోవే - హోహో - పం || యెంతలో కుశదర్శనగరి యీ
కుడే నన్నేల గలదు - చింతేమిలేదూ పోవే - హోహో ||యెం||

నః ఎన్ని కష్టంబు లొచ్చినప్పటికిన్ని రానిమ్ము కాని యిట్టి సీచ
కార్యమునకు నేనొడంబడను పోమ్ము.

కన—మద—వాదం—దర్శన.

కన—భూమిశ నాపైనింత కాత్మిన్యమేలా

మద—కామినీ నాపైనింత మోహంబడేలా

మద—కోమలిసే వలదంటి

కన—యెన్నోవిధంబుల దెలిపిన వన్ను గూడవైతివికదా
మద—నిన్నుగూడుటకు రావధర్మం బిదియు కాదుగదా

కన—అడవారల మోహంబు దీర్చవలదని సేశాశ్రంబు జెప్ప
చిన్నవా.

మద—ఏడనైనను గురు పుత్రికలతోను రమించినార కన్నవా

కన—మోహ మెచ్చాయెగా

మద—దోహ మెచ్చెనుగా

కన—మద్దొక్కటిమ్ము

మద—వొద్దంటి పొమ్ము

కన—నిలువజాలా

మద—బలిమిదేలా

కన—రారమ్మి యిట్లా

మద—పోపొమ్మి అట్లా

కన—రమ్మ

మద—పొమ్మ

కన—రా

మద—పో

కన—భూమికనాపైయింత కాతన్యమేలా

కన—వర్ష—జల్ప.

ఏమిసేతు నాచుకోర్కె - భూమిశుభ దీర్పదాయె - నే-కాము
కేళిలో నన్నుగలసియు సుఖపడాయె - ఏ - యెంతయు బ్రతిమాలినమది
రవ్వంతయు గరుగదాయె||యెం|| యింత కఠినుడంచునునే - నెంతమాత్ర
మెరుగనైతి - నే- ధర్మమూను దప్పబోడ - ధర్మనడక విడచినాడు ||ధ||
దుర్మార్గురాలవంచు-దూషించెనేనెటులనైతు-నే- యిట్టికఠిన హృదయుని
నినే - నెట్టులైన విడువకాను |యి|| కట్టికొట్టిపించెదాను - గట్టిగా నా
తండ్రితోను -ఏ- భాసురకుశదర్శనగరి - యీశుజేలు యీశమయమె||
భా|| మోసమొంద జేతుపిన్ని - యీశమయము బోచెదెవరు |ఏ||

వ! నేనెన్ని విధంబుల బ్రతిమాలిన పినక నన్నుదూషించి పెడల

నాతండ్రికిం జెప్పి వీనిం దండించ జేసెదగాక. (అని వెళ్ళును)

విద్యుత్ భీమర రంజితులు ప్రవేశం—దర్శ్య.

వేళకాత్త్రంబులను దెలిపె వి - నోదుడక మోదంబునకా !
మోదమున మాహేంద్రపురసి - వాసులకు నెల్లప్పుడుకా || వే|| యీధర
వాసులు విద్యుత్ భీమర రంజితుల కొనియాడెనుకా || కనువినముకా -
ఘనముగనకా - చునుచుననూ యేమారక నెప్పుడు - వే- వేదములునూ
భానురాజు యెదుట నెప్పుడు నెలుపుచుకా || మోదమును గొన్నట్టి భూ
సురోత్తముడనూ నేకకా || వే|| మేదిని కుశదర్శణి వాసుండగు మాధ
పునీ నామదిలో నెప్పుడు || చుడవకనూ - వెరువకనూ - స్మరియించెద
నేరతము మదిలో || వే||

ప|| మత్ పుత్రికా కన్నమగు కనకవల్లి పుష్పవదీ తీరంబున
కేసి యంతవరకు రాకయున్నది కారణమేమో తెలియనైతిని గదా
(అని యోచించుకొనుచున్నంతలో విషాదముతో కనకవల్లిప్రవేశించును

కన - విద్య - వాదం - దర్శ - రూపకం.

వి|| చిన్నబోయి యున్నవేల - కన్నతల్లిలో || విన్నవించవేల
నాలో - కన్నయ యెవరేమన్నరొ నిన్నిక || వి||

ప|| తల్లి వేదజేలనో నీచుఖంబు చిన్నబోయి యున్నది నిన్నెవ
రైన దూషించిరా నాలో విన్నవించుచును.

క|| యేమనీ తెల్పుచును తండ్రి || భూమియందునా - నామదీ
భీతించియున్న || దేమవి వచియింతుమనే || నే||

ప|| తండ్రి నామది భీతి నొందుచున్నది నీలో జెల్పుటకైన
తైర్యంబొచకున్నది వింటివా,

వి|| దుఃఖమునా జెందబోకు - యిక్కాలమునకా - చిక్కబోచ
నామదికిని - చక్కగనూ వచియించు || వే||

ప|| తల్లి దుఃఖపడకయూ సవిస్తారంబెట్టి నాలో విన్నవించుము
నిన్నుం జూడ నాకు బావి యగుచుండెను.

క|| యేమిసేతు నోము ఫలమీ - భూమియందునా - యే- క్షేమమేది
లేదు నుమ్మి - నేమరణించిన మేలొ || యే||

ప|| తండ్రి నాకుచెప్పరాని యవమానము సిద్ధించెను యీభూమి
లో బ్రతికి యుండుటకన్న మరణించుటయే మేలని దోచుచుండెనుగదా.

నేలనునా - చిన్న బాలిక విసగదె || యే ||

వ|| అమ్మాయీ నిన్నవమాన పరచిన వారెవ్వరో వచింపుము
ఆలకష్టంబు వలదు.

క|| నాయనరో విరుమిక్వా - చుపవి చెల్పెదా || యీ యెడకుక
దర్పనగరి - యాశుండేలురు మెలును || నా ||

వ|| తండ్రి అటులనే విన్నవించెక వినుము.

కన—విద్య—వాదం—దర్ప—అది.

క|| అన్నా - నేవిన్నవించెద వినుగదె నాయినా || అ|| విన్నవా
యీనగరి పాలుని - చిన్నితండుడు సన్నగనియును - యెన్నో -
శ్రీమతా బెట్టెనూ - కన్నులను గానకను వినునా || యీ ||

వ|| తండ్రి యీనగరిపాలుని కుమారుండు మదన విజయుడను
వాడు సన్నన్నో విధంబుల బాధించి యుండెను వింటవా.

వి|| యెచున్నదో తెలుపుచు - భూమిశుచి పుక్కుచివిక్ || యే ||
వానినామమహతుక్ - నే నీమహా మోదక్ - భూమిశుచునైన పెరువ ||
యే ||

వ|| జాలికా యారాజకుమారుండు నిన్నేమచి దూషించినాడో
యావంతెల్ల నాతో విన్నవించుము.

క|| పట్టి. రతికేరికియు రమ్మచి రెట్టా బట్టి || వ|| రట్టు తేసెను
కాగిలివ్వునునె - తిట్టివను నారెట్ట విడువక పట్టకుచునుల చేయివైచును
ముట్టి మిక్కిలి బెట్ట గానియు || అ ||

వ|| తండ్రి బలిమిచే నారెట్టిబట్టి కుచంబుల జూపుచుని యెన్నో
నో శ్రమలం బెట్టెను వలదని నేనెంత బెదరించిననువినడామెనుగదా.

వి|| వింతగాను జేసినాడ - మంతనమున భయములేక || వి || దుర్గం
తుచూడునేడిక - పంతమూన పెడక - శాంతుడేమి సేయగలదో ||

వ|| ఇనుమంతైన భయంబులేక పిన్నపెద్దల నెరుంగక నిన్నిట్లు
యవమాన పరచి యున్నాడా కానికాని వాని గర్వంబిడంచగలను.

క|| సేనూ - కన్నుల వాన్ని యెటుల జూతూనూ || నే || తోడి
యందున బ్రదికి యు డిన - గాని యేమియు ఫలము లేదని నామదియు
బహు గుండుచున్నది - స్వామి కృప నేనే ము తెలియను || నే ||

వ|| తండ్రి యిట్టి హింసకు నేనెట్లు భరింతును మరణించునదే
యంత మనుని నాకుడికి దోచుచుండెను వింటవా.

వి॥ మంచిది కురకర్పనగతి - మాధవుండ బోవగలడు ॥మం॥
యెంచక యోజించుచుండ - మృగించుచుండ - చంచలంబు జెందబోతు॥
ప॥ తల్లి నీకుదిలో చంచలత్వము నొందకుము నేనిపుడే రాజు
నన్నిధికించి యొక దాన్ని హతంబు గావించెద చూడుము (అని రాజు
నన్నిధికింబోయి)

విద్య—దర్శు:

ఏమిదటా - భూసురాజా - కామిశాలను గలియుటకు ॥ఏ॥
సామర్థ్యము గలద మీకు - పరమన యిపుడు - యేమాన్యుడు మెచ్చ
గలడు ॥ఏ॥ యేడిరా నీదూ కుమారు డేడనుండో జాడ దెలుపు - నేడు
వాని సామర్థ్యము - చూడవలెనికొ - యేడను గనిపిండదాయె - ఏ -
ఓరిపీడు నుతునియించట బోవలెనికొ - మారుమాటలాడనివక ధారుణిశక
వర్తనగరి - ధారుడే నన్నేలగలడు ॥ఏ॥

ప॥ ఒకే భాసురాజా నీ పుత్రుడే నటునున్నాడో యెరిగింపుము
వాని చతుత్కారం బెటువంటిదో చూచెద పిన్న పెద్దల కన్నులం గానక
మిలాత్కారంబున పరుల కన్యలను శంగ పుచ్చిన దుర్మార్గం డెచట
నిన్నాడో నాకుం జూపుము.

భాను—విద్య—వాదం—అది.

భా॥ పండిత వర్ణమీకు దండమృచ్చేద - ఖండిత మేలానయ్యా
నివ్రవర్ణ ॥ఖం॥ దండికోంబూన నుండి మొరిందురాగ - గుండే జల
నిమాననయ్యా - వివ్రవర్ణ ॥గుం॥

ప॥ భూసురోత్తమా తామిత కోమంబున నిందరుదెంచుటచే
యిగాగుండెలవిసి పోయెను, యానవిస్తారం బెటువంటిదో నాకుందెల్పుము.

వి॥ ఓరీ సితనయూడు జేరియున్నాడెందు - మారాడకనుదెల్పరా
రాజవర్ణ ॥మా॥ ధారుణిలోన వాని - నేరాము లెన్నిన - ఘోరపాపం
రానురా - రాజవర్ణ ॥భూ॥

ప॥ వరే! భాసురాజా నీకుమారుండెందున్నాడో చూపుము వాడు
గావించిన ద్రోహమునకు నేనేమందును.

భా॥ చెప్పండి అటువంటితప్పితమేమోనే - నిప్పుడెవినగోరితీ -
నివ్రవర్ణ ॥యి॥ తప్పేమదోనాతో జెప్పరేలానయ్య - మెప్పించదా
రాలునీ - వివ్రవర్ణ ॥మి॥

ప॥ పో విప్రారత్తమా అట్టి వింత యెట్టిదో వినుజేయుము మీ

పాదంబుల కిదో బ్రోణవిల్లువాడను వింటిరా.

వి॥ విన్నావ నాపుత్రి సన్నియ కనకవల్లిని - కన్నుల గానా
కనూ - రాజవర్య ॥క॥ మన్నాన లేకాను మరుకేలీ సల్పాట - చిన్న
కార్యామావినూ - రాజవర్య ॥చి॥

వ॥ నాపుత్రికయగు కనకవల్లిని బలాత్కారంబున బట్టి చెరచుట
మివంటివారికి తగునా నీకిది మెప్పుగునా.

భా॥ యేమిదోచదునాకు స్వామీ సద్గురువర్య - తామే శిక్షిం
చాఁయా - విక్రవర్య -తా- తాము వచించిన తరియూనె మెదిలేన -
నోము ఫలమేమో యికా - విప్రవర్య ॥నో॥

వ॥ స్వామీ మీ మాటలు జూడ నాకెట్టుల దోచకున్నది మీరు
సర్వంబు దెలిసినవారుగదా నాకుమారుని తెప్పికము లెన్నక కలిమిలేము
లెరింగి తామే శిక్షించుడి మహాత్మా.

వి॥ అభయ మిమ్మునాకు - సభలోచనూనీకు - రభసంబులో
దెల్పెదా - రాజవర్య ॥ర॥ విభవాము తోదూత సభిహాలల్లాగాంచ -
నభయా మిమ్ము నుమ్మికా - రాజవర్య ॥వ॥

వ॥ సరే మంచిది అట్లులైన తెప్పనని నాకభయం చిత్తము.

భా॥ తప్పాను వచనాము - యిప్పుడెచేకొండి - గొప్ప పండితులూ
మీరూ - విక్రవర్య ॥ గొ॥ వొత్తుకుందూనేను తప్పాను మీసాక్షి
చెప్పుడి చేగంబెనూ - విప్రవర్య ॥చ॥

వ॥ స్వామీ అటులే యభయం బిచ్చద చేకొనుడు అడిసమా
దప్పిన యధిక పాపంబుగదా యిది మీకు దెలియదా.

వి॥ సరేమంచి దట్లులైన నరనాథ వచియింతు - అరసుర లేక
నీనూ - రాజవర్య -అ- వరకుక దర్పణీ హరుడే బోయా నిన్ను - వి
సంబు లేలానికా - రాజవర్య ॥వి॥

వ॥ సరే అట్లులైన రాజేంద్రా వచించెద వినుము.

కం॥ గురు పుత్రితో రమించిన ధ నరుడైన నురుండునైన సరవ
యైనక ధ కరుణించుకయను లేకను ధ శిరమను ఖండించు మను
జెప్పిరి పెద్దలో॥

వ॥ వింటివా రాజేంద్రా గురుపుత్రిని బలాత్కారంబుగ బ
రమించిన చండాలుని శిరచ్ఛేదనంబు జేయవలయునని శాస్త్ర ధర్మ
ఇందుల కేమనెదవో తెలుము.

భా-మ! (తనలో) ఈ శ్రీహరి ఆవత్కాల బాంధవా ఆపన్న రక్షణ తెలియక యీ విప్రులకు వశనందిచ్చి మోసపోయి చింతిచ వలసి వచ్చెనుగదా యిట్టి పురుషులును నన్ను రక్షింప శ్రీహరి నీవు దప్ప యితరు లెవరు లేరనిగా అయ్యో.

భా—దర్శి.

ఏమిసేతు దైవరామా - యే ముఖాని తెలియదాయా || నాజుది తెలు దోనదాయా - భూమిలో నగు బాటులాయా || ఏ|| గీ|| ఉస్వయం దున నెట్టి కన్యకనైతి - దయదొంచని భూసురోత్త మున కిపుమాద|| వాచ యిచ్చి యుటి నేనూ - దోషకారూడాను పిను - రాచకులమూ నకునూ తగనూ - చూచుచుండగ మోసమాయె || ఏ|| పుత్రునికు నేను యిలలోన శత్రునయ్యి - ధాత్రియందుండవలసెగా దయనువిడచి|| దర్శి|| నన్ను కఠినాడనియెదారూ - విన్ననూ జనులందరూనూ - పున్నమ చందూని బోలూ - చిన్నికుమారుని గన్నా ఫలమో || ఏ || గీ|| నాదు మురవిని రక్షించు నయవిధేయ - యిలతలంబున నానోము ఫలవిదాయా || దర్శి|| భానురా కుశదర్శణీశా - దానుడానూ బ్రోవు శ్రీశా - దోషిబాగ్గియున్నవాడా - మోసమొచ్చే నేనీవాడా || ఏ||

మ|| ఈ దైవనూ కేనేమి సేయుచును (అని భూమిపై మూర్ఛిల్లును)

వి-వ|| (తనలో) ఏమి యారాజేంద్రుడు పుత్రుని ఖండింప ధైర్యంబాచక మమకారంబు చింకించు చున్నాడు యిట్లు దుఃఖించిన నేనూ కుండువాడనా, ఒరే రాజేంద్రా యేలంపగ చుచుంటివి.

విద్య—భాను—వాదం

వి|| ఏలను యేలను యేలను దుఃఖము - చాటుర భూపాలా || ఏ|| మేలుదెలిసె నీలా - చాలగరాజ్యము సద్ధర్మంబున - పాలనజేయుభా-పాలుడవైయిటు మాటుట లేకునా || ఏ||

మ|| ఒరే భానురాజా త్రిలింగ కలంబున జన్మించి రాజ్యపరిపాలుండవయ్యి అడవానివలె వగచుచుంటివి చాల్ చాల్ యూర్కొనుము.

భా|| వండనాముల్ - వండనాముల్ - వండనాముల్ - విప్రీవర్యా వం|| తొండరాయూ - జెండనాయూ - వండనూని దుర్గింమటాకు || ఏ||

ప॥ పండితోత్తమా మల్ కుమారుని వధించుటకు ధైర్యంబొప్పు కున్నది తాము యాదీనునియందు దయదలంచి వేరొండు శిక్షవిధించుడు నానై దయదలంచుడు.

వి॥ తెలిసెను । తెలిసెను । తెలిసెను నీదను । తెలివిని నేరంటి॥ తె॥ నీవలుకులు నేవంటి । నేలుగ రాజ్యము పాలనజేయు ఘా । పాలు డవై యిటు । బలికెద వేను ॥ తె॥

ప॥ ఒరే నరపాలా నీవేయు నుతుని దుశ్చరుకు ధైర్యంబొచ్చ కుంజెననుచు బలుకుచుంటివి నీ పత్య వాక్యమును గనుగొంటిగదా.

గీ॥ సత్యమునకయ్యి యా హరిశ్చంద్ర విభుడు । సతిని జంపుటకై తన చంద్రహాస । మె త్రిసేయగబోవడేయించుకైన । వెరపు శంకె నీవల వెర్పివాడ ।

ప॥ మొదట నభయంచిచ్చి యిపుడీట్లు బిల్కుట ధర్మమా.

భా॥ నుతునిబట్టి ద్రుంచూటాకూ । నేకులాడవయ్యనాకు ॥ పరితపమా నిక వేడుచుంటి । నా । గతియు నీవే యానీయంటి ॥ సు ॥

ప॥ విప్రోత్తమా కన్నకుమారుని ఖండించ మనంబొప్పుకున్నది నాప్రార్థన లాలించి రెండవ శిక్ష విధించుడు యింతకైన దండన పలదని వేడుచుంటిని.

వి॥ తనయుని దుశ్చరుట । తగదని బలుకుట । తగునరాజధర్మమ చీ చీ ॥ త ॥ మనమున క్రోధము మరి తెలియనిదేస్త్యవిద్యారద్యైచ దరా చీ చీ ॥ త ॥

ప॥ ఒరే ఆజద్దికుడా మాటిమాటికి తనముని మన్నించుచుని పలు కుచుంటవైలే యిదియేనా నీ రాచధర్మము నూర్చి...నూర్చి...నూర్చి...కుండుము.

తేది.....2-7-16

భా॥ దేవ దేవా । మమ్ముల బ్రావ । నీవెకావా । యిందురావ ॥ దే ॥ రావేకుళా । దర్పణీశా । దినపోషా దళవేషా ॥ దే॥

ప॥ హా శ్రీహరి నే నెన్ని విధంబుల వేడుకున్న యీ విప్రోత్త ముండు వినకున్న వాడు ధైరంబు విడనాడి చింతించుట రాచధర్మమా కాదు (ప్రకాశముగా) హే విప్రోత్తమా మీరటుల కోపంబు జెందనేల నేడే రెండవ యామంబు వంకు ఖండింప జేసెద నయ్యుము.

వి-ప॥ సరి అటులే యొనర్చుము నేనిదే గృహంబున కేగుచున్న వాడను. (విమర్శించుచును)

భా-వ! మంత్రీవర్యా నీపృథ్వీ తలవరుల నిందు రప్పించుము.

మం-వ! చిత్తము అటులనే రప్పించెదను.

తలవరులు వ్రేవేళం—దర్శ—ఆది.

యె! రమ్మరమ్మ గిల్లుగా - లేమ్మ లేమ్మ ఆయుధాము !ర!
రమ్మ నెచటనేడు - రాజుగారు మనలాను !ర॥

వ! ఒరే గిల్లుగా మన రాజుగారెందుకో రమ్మన్నరట ఆయుధము
దీసుకొని యేగిరము రమ్మ పోదాము.

గి! తెత్తున్న యెల్లగా - తత్తార పడబోకు !నె! కత్తిని యిప్పు
డె - వాదాము లేలార !తె!

వ! ఒరే యెల్లుగా యిదే కత్తి దీసుకొని వత్తున్న వొర్ర బోకురా.

యె! యెగామె బోదాము - యెదిరీ చూచునేము॥ యె! బాగు
బాగున మంచి - పనులేము జేతాము॥యె॥

వ! అరే జేగిరారాఅలిసెముజేసి రాజుకోపానికి రాగలడువదురా.

గి! దండికుశదర్పణి - ధామూని కలచూచు॥దం॥ మొండివారల
శిరము ఖండించ వలయాను॥దం॥

వ! ఒరే యీ కత్తి నో మొండితనం జేసేవాడు యెసుంటోడైనా
నరికేతరా.

యె-వ! అరే వొర్రకు మన రాజుగారెందుకు రమ్మన్నాడోపడ

గి-వ! వొత్తున్న పనురా (అని రాజుంజేరబోయి)

తల—దర్శ—జల్మ.

వందనమయ్యా - యిందును రాజేంద్రమమ్మ - లెందుకనీ బిల్వి
తిరీ॥వం॥ తొందరతో బిలిచినట్టి సందియంబు దెలువరయ్య - విందుము
మీ మీజ్ఞను మన - సందు భేదముంచకుడి॥వం॥ మొత్తుడుమిలనూ -
యెటువంటి వారి నైనగాని - మొత్తుడుమిలనూ - మొ- మంతనమున భయ
మొందక - యెంతటి బలవంతునైన - గొంతుబిసికి చంపెదాము - యెం
తయు వెనుదీయ బోక॥వం॥ భానురముగనూ - కుశదర్పనగరి వాసు
జేలు- యీసమయమునూ - భా- ధ్యానజేయు చుందుము మీదయగల్గిన
సంతెచాలు - దోషకారులను బట్టి - కోసి చంపుదూము ధరలో॥వం॥

వ! రాజేంద్రా మమ్మెందులకేందు రావించితిరో దెల్పుడు.

రా-వ! నీరీ అటులే తెల్పెద వినుడు.

రాజు—తల—నాదం—జుల్ని.

రా॥ కటికులార వినుడికా - తటకున నామనవికా - పటులై
ఘృతంచునుమి - మ్మిటకు బిల్పితిక - తటకున పని జేయవలయు ॥క॥

ప॥ హే తలవరులారా నొక ఘనకార్యము మీరు జేయవలసి
యున్నది.

త॥ యేమిపనియు గలదొ తెల్పు భూమిశ్వర మాతొ నిపుడు॥
యే॥ యేమి భయములేకజేతు మీ మహిమిదక - మామదిలో పెరువ
నొక ॥యే॥

ప॥ రాజా ఆ దెట్టిపనియోమాకు విన్నవించిన తప్పకజేయుదుము.

రా॥ నాదు నుతుడు మదన విజయు - డీదినమున పుష్పవదిన ॥
నా॥ మోదమాతొ నాడువాన్ని - మీదు కరమునక - యీదినమున
దుగించవలయు ॥నా॥

ప॥ మత్కుమారుడైన మదన విజయుడు పుష్పవదీ తీరంబున
నాడుకొనుచున్నవాడు మీరిప్పుడేపోయి వాని శిరంబును ఛేదించుడు.

త॥ యెందుకొరకు నీడు నుతుని - యెందుకరణ నింతలేక ॥యెం॥
తొండరపడి దుగ్గించుమనుట సంధి దెలుపుడి - మంచుగాను-కందవూను॥

ప॥ మహారాజా సత్యవాక్య శీలుండగు మచిన్న రాజును కన్న
పుత్తుడని కరుణించక దుగ్గించుమనుచుంటిరి కావున మాకాశ్చర్యమగు
చుండును. నత డొనర్చిన తప్పేమిదో తెలుప గోరెదము.

రా॥ కన్నరా మనవిపునీ - చిన్నిపుత్రిని కనక వల్లిని॥క॥ కన్ని
యనూ పుష్పవదిన - గలసి రమించెక - కెన్నులనూ జూడవలదు ॥క॥

ప॥ మన గ్రామ పురోహితుని పుత్రికయగు కనకవల్లిని బలిమిచే
బట్టి ఛెరచి యున్నాడట అట్టి దుర్మార్గుని ముఖముచూడ జూను మీరు
నాయాజ్ఞను నెరవేర్చుడు.

త॥ యెంచిచూడరయ్య మీరు - కించిత్కార్యముకు నేడు ॥యెం॥
చంచలంబు జెందిసుతుని దుగ్గించుమనుటకు - మంచిదొన మర్యాదొన॥

ప॥ ప్రభో యీ కించిత్తువనికై కన్నకొమారుని వధింప జూచుట
పాటిగాదు దయ దలంపుడు. నీకాశ్చర్య మొక్కదము.

రా॥ రాజకులమ్మునకు లెగడు - వాచయిచ్చి తప్పవలదు ॥రా॥
యోచనేమి లేకవాన్ని - యీనమయమునక - దుగ్గించవలయు నెంచ

వ॥ తలవరులారా నేచెప్పినట్లు జేయక మీరు నాతో వాదించు చుంటిని మిగిలినవారందరూ నా దేవుని తెలుపుడు.

ఈ మంచిది అబ్బలైతే మేము - ద్రుంచెవాము - యెంచాము॥ మం॥ మంచిన కుశదర్ప నగరి-మాధవ్రానికా - అంచితముగ నాత్మనమ్మి॥

వ॥ రాజా దొరిట్లు కోపంబు జెందకును మీరన్న విధంబుగానే చిన్న రాజును ముందము నెలవొళంగుడు.

రా-వ॥ సరి అబ్బలై పొందు వేగిరమున రండు మీకిదియే నెలవు.

రజవ - మద - వాదం - ఏక.

త॥ చిన్నరాజా నిన్నునీ । యన్న ద్రుంచు మన్ననూ ॥చి॥ మన్ననితయు లేకనూ । మమ్ముల బంపించెనూ ॥చి॥

వ॥ రాజేంద్ర తనయూమీవాఁబినగారు నిన్ను వధించుటకుయూ జ్ఞాపించెను నిటివా.

మ॥ యెంచుకొరకు నన్నునూ । యిందు ద్రుంచు మా నెనూ ॥ యె॥ మిదుర జేయెననూ వేగిరమున దెబ్బదూ ॥ యె॥

వ॥ తలవరులారా నేనేమి యపరాధంబు జేసితిని నన్ను వధించుటకు మాతండ్రిగారు మీతో నేలవచ్చించిరి యా నవిస్తారంబు నాతో విసంజేయుడు.

త॥ భూసురునీ పుత్రినీ । మోసపుచ్చివావనీ ॥భూ॥ గాసిజేసి రమ్మనీ । యీసమయము దోలెను ॥భూ॥

వ॥ మన గ్రామ పురోహితుడగువానిపుత్రిని కనకవల్లిని తాము బలాత్కారముగా భంగపుట్టినారట అట్టి నేరమునకై యీ కఠినశిక్ష రాజాగారు విధించి యున్నారు వింటివా.

మ॥ శంకర నాకే ముయీ । సంకట మాయెనుహా ॥శం॥ సంకటా హరాననూ । సవరితూ రెవ్వరూ ॥శం॥

వ॥ ఈ దేవమా నిరపరాధి నగు నన్నిట్లు జేయుట తగునా మా జనకుండు నా గుణంబుల నెరుంగడా యివ్వుడు నన్నురక్షించువారెవరు.

త॥ దుఃఖమొంద బోకితా - అశ్రురకును రాదితా ॥దు॥ దిక్కి తివి మాకితా - చక్కగ నిల్వూనితా ॥దు॥

వ॥ రాకుమారా నీవిటుల దుఃఖించిన నేమి ప్రయోజనంబులేదు నిన్ను రక్షించువారెవరు మేము రాజాజ్ఞ నెరవేర్చక లేవుము.

మ॥ రాజే కుశదర్పణీ - దేవనన్ను బోవనూ । రా ॥ నీవుగాక

నూ ననూ - బోవువారెవ్వరునూ !రా!

ఈ యే శ్రీహరి అవతారాల దాంధ్రవా అవతారముగా నన్ను రక్షించి నీదేవారము, (తలవలజూచి) తలవదలారా నాదొక మనవి గలదు విందురా.

త-వ! అదేదో విన్నవించుము.

మ-కల! వేగమున వచ్చెదనని * యేగెచుకృపామునకు మిత్రుడి కాలమునక * జాఁజ్యో నతని విచటికి * వేదము పిలిపించుడిందు విను తింతు మిచ్చుక!

వ! నామితుండైన కుశాగ్రబుద్ధి నన్ను విడచి గృహంబునకిరి యుండెను. ఇంతలో నాటిట్టి నివత్తు సంభవించెను కావున మీరేగి యతని నిందు బిలుచుకొని రండు నేనొక సంగతి ఆతనితో విన్నవించవలసి యున్నది. వింటిరా.

యె-వ! సరిమంచిది వారే గిల్లుగా నీవిష్టరదేహియి మంత్రీకుమారుండైన కుశాగ్రబుద్ధిని బిలుచుకొని రమ్మ నీ వొచ్చునచోక నేనీరాజ పుత్రుని గా పెట్టుకొని యుండెద.

గి-వ! యెల్లుగా నీవన్నట్లుగానే పీలచుకొచ్చెద గాని నీ విక్కడనే యుండుము.

కుశా—గిల్లు—వాడం—దర్బ—వీక.

కు! ఏలనుర నీవు యిచటి కేల వచ్చితివి ! ఏ ! యేలవచ్చితివి ! మేలేమి దెచ్చితివి || ఏ ! యాలీల నిను కన్నుల జూడగ - చాలభయమని పించె నామది || ఏ !

వ! ఒరే తలవరీ నీవిచ్చటికి వచ్చుట నాకేమో సందేహాస్పదం గా దోచుచున్నది నీ పెండుకొరకై యిచ్చటికి వచ్చితివో తెల్పుము. సత్యంబు నిల్పుము.

గి! భూవతి పుత్రుడు నిను దెమ్మని - నన్ను దోలెనుగా ! భూ! సోకతిని విడనాడియిట్టి - యాపదల పాలైతినియెను || భూ!

వ! రాజకుమారుండైన మదనవిజయుడు నిన్నతివేగంబున రమ్మ నియె. నదియుగాక నిన్ను విడచి చాలా కష్టంబుల పాలైతిని చింతిల్లు చుండెను కావున శీఘ్రముగా బోవుటము రండు.

కు! అపదలు నెటువంటివోనా ! కవియు దెల్పుమికా! అ! కాపాడ వలయునికా ! దాపయ్యు నేడికా ! అ! నేడే వగిది గురియించివారికి !

యావదలు ఘటియిలై తెల్పుమి || ఆ ||

ప|| నేను వచ్చి ఒక యూదు మైత్ర గాలేదే యింతలో నామిత్రుని బట్టి యావద సంభవించినో తెల్పుము నామనస్సు చాలా ఆందోళనగా వున్నది.

గి|| భూసురుని పుత్రికను తాను | మోస వుచ్చెననీ || భూ|| బహు దోషకారుడనీ | యోచించిరి మదిని || భూ|| మోసకానీ శిరము దుగ్గించు డని | మాకొసంగెను | మహి త లేచుగిడు || భూ||

ప|| మనయూరి పురోహితుని పుత్రికయగు కనకవల్లిని బలాత్కారమున బట్టి మానభంగము గావించెనట. అందులకై ప్రభువుగారు కోపించి యతని శిరచ్ఛేదనము జేయుటకు మాకాజ్ఞ యిచ్చియుండెను. మేమాతని ఖండించ బోగా నామిత్రుని కన్నుల జూపించుమని మమ్ముల జీతిమాలుటచే నిందు వచ్చితిని వింటిరా.

కు|| యె.తపని ఘటియించెనూనే | నేమిసేయుదువా || యెం | నేడింతలోపలగా | చెంతుండనండకువా || యెం|| భూకాంత నందనునాకు యింతటి | చింతగల్గెను కొంతలోపల || యెం||

న| ఆహా యిదిశ్రేయ యిట్టి విపరీతంబెందైన గలదా, మదన విజయని వొంటిగా విడచి వచ్చుట నాచెంత దోషము, దీనికేమి జేయ వలయునో తెలియదాయను.

గి|| చింతించ నేలను మీమదిలోనిటు - శాంతి నొందుడికా || చిం|| యున్నంత గడుచునీకా - యన్నంత గాదునీకా || చిం|| యింతలో కుక దప్పనగరీ - యీశుడే రక్షించగలడు || చిం||

ప|| ఆయిన కార్యంబునకు చింతించిన నేమిలాభము ఆలస్యంబు వలదు పోదాము రండు.

కు-ప|| సరే ఆటులనే పోవుదమువద. (అని వెళ్ళుదురు)

మదన—కుశా—వాదం—ఆది.

మ|| మిత్రము విను యాధాత్రీ సురనిజ | పుత్రిక మోసాపుచ్చెను ననుహా || మి|| కుత్రియ కులమున జనియించియు నత | విత్తునిగతి విధి విధియించెనుహా || మి||

ప|| మిత్రము యీగ్రామ పురోహితుని కుమార్తెవల్ల నాకీ సంగటము ప్రాప్తించెనుగదా నేనేమి సేయుదును.

కు|| తగున దరములు దరచిన వాడవు- మగ్గువల సామరి తుచు

టకుఁ |త| మిగుల మోహమున | మగువల నిటువలె | జనఁజిల్ నెవ్వరు
జేసి యుండిరా |త|

ప|| మిత్రమా సర్వధర్మములఁజే దెలిసి యుండికూడ తెలియని
హనివలె కరస్త్రిల బల్కిచే బట్టి చరువ నీడిది మరెఱుదానా, నీ వే
వచింపుము.

మ|| బలిమి జేసె నిను వలచియుంటినని | వైబడ జూచిన సమయ
మునకా |బ|| వలదని కోపించియు వెడలించిన | కలికినన్న యీగతి
జేసెనుహా |బ||

ప|| మిత్రమా నాగుణంబు నీవెరుగవా ఆకులుకులాడి నన్నొంటరి
పాటున గనుంగొని వలది యుంటినని నావైబడవచ్చెను. అజూచియెన్నో
విధంబుల హితము గరిపితిని, తుదకు కోపగించి వెడలించిన నామాయ
లాడి నన్నీగతి జేసియుండెను వింటివా.

కు|| యిటువలె జేసెన కుటిల రక్కసి | యెటుదోచదు శేనమి
సేతుహా |యి|| డటుబిలులామైచను ఫలమేమిక | యెట్లైనను యిపుడే
గిన మేలగు |యి||

ప|| ఆహా ఆకుటిల మానసి నిన్నిట్లు జేసెనని నీనెరుంగక నటం
టిని నాతప్పు తీమించుము కాని మన మిందుండ తగదు నెందైన నేగి
బ్రతుకవంయును రమ్మ.

మ|| దిక్కెవ్వరు నాకిక్కాలంబున | దక్కింశమునీదరిజేరితికా||
ది|| యెక్కడదోచదు నేమిసేయుదును | యిక్కటికులు నన్నెట్లు
విడతురు ||ది||

ప|| మిత్రమా నీకంటె నాకింక దిక్కెవ్వరు యీ తలవరులు
నన్నెట్లు విడతురు నీవే యోచించి దెల్పుము.

కు|| యెందుకు దుఃఖము జెందవు నీమది - యందున కుశదర్పణి
నగరీశుని |యెం|| అందంబుగ సేవించిన సౌఖ్యము - జెందెవు భవములు
జెందజూపుహా ||యెం||

ప|| నీవిట్లు దుఃఖించిన ఫలములేదు. ఆకర్మాలములందు తైర్య
మవలంబించుటయే శ్రేష్ఠము మనకా శ్రీహరియే గలండు (అని తలవరు
లంజూచి) తలవరులారా నాదొక మనవి గలదు విందురా.

తాతా—తల్ల—వాదం.

కు! విన్నారా కినులవర ! చిన్నిచోరవాక్యమూ ! వన్నెలాడి మాటలకూ ! కన్న కుతుని కుండనూ ! వి!

వ! తలవరులారా చిన రాజకుమారుని వాక్యములను వింటిరిగదా నిరవరాధియను వానిని యాదుర్బాధ్యరాగు వురోహితుని పుత్రిక నూటలు విని కన్నకుమారుండని వలంపక యిట్టి కఠినశిక్ష విధించుట ప్రభునకు తగునా మీరే వచింపుడు.

త! అన్నయమయ్య యిది - కన్నియజేయూననీ - కన్నతండ్రైన గనీ - మన్నన జేయూనిదీ ! ఆ!

వ! నీవన్నదినిజమేనయో యాయనది చాలఅన్యాయమనే తోచుచున్నది.

కు! నేరము లేనీవానీ - తీరుగ దండింపనూ - ఘోరపాపంబటంచు - మీరైనను దెలియరా ! నే!

వ! నిజము కల్ల గుర్రెరుంగక వరుల మాటలు జిట్టి కన్న కుమారుని ఖండించుమని మమ్మల బంపించుట యిది యెంత అన్యాయమో మీరే యోచించుడు యారాకు చూచునట్లు వధించుట పాపమో పుణ్యమో మీరే తెల్పుడు.

త! సత్యము యీమాట యితని - మృత్యువు వచ్చించుటకూ - యెత్తుము జేయుటకూ - గోమిదోచదు మాకు ! న!

వ! అవునయ్యా యిది సత్యమేకాని యితని ఖండించక పోయిన రాజేంద్రుడు మమ్మేమనుకోకదా మాకెటు దోచకున్నది దీనికేదైనా యుపాయంబు నీవే దెల్పుము.

కు! భూవతితో మీనుతునీ - రూపు మాపినామనీ - యీవగి దిన దెల్పండి - మావైకృప నుంచుడి ! భూ!

వ! మీరా రాజేంద్రునితో మాకుమారుని వధించి వచ్చినామని తెల్పుడు మేమెందైన నేగి బ్రదుకగలము మాకు చాల పుణ్యమగును. మీ యుపకారమును మేము మరువము. యిదో మీకీ చంద్రహారమును బహుమతిగా పిచ్చుచున్నాడను గైకొనుడు.

త! నుంచిది కుశదర్పణీ - మాధవుడే గలిడినా - దుగ్గించము వెళ్ళండికా - చంచలంబు నొందకా ! మం!

మేమూ రాజుగారితో యేదైన యుపాయము వహించి తెల్పెదము,
యిక మేము బోవుచున్నారము. (నిష్క్రమింతురు)

కు-వ! మదన విజయ యొక సారి యిటువినుము.

మ-వ! మిత్రమా శోచింపమాచారణతో చెల్పుము.

కుశా—మద—వాడం—దర్శు.

కు! రాఠమ్మి పోదామికా - రాజకుమార !రా! రాఠమ్మి మన
మూ యీ - రాజ్యంబు విడచితిమి - ఘోరాటవులతోన కోరి చరి
యించవలయు !రా!

వ! రాజేంద్ర!తనయూ మనిమిందుండ తగదు యెందులకైన నేగి
బ్రదుకవలయును రమ్మ.

మ! ఘోరావనింబూలునూ - మిత్రామ మనము - జేరితిమి
యింకనూ ||వి|| భూరి సింహవ్యాఘ్రములూ యీవనమునందు - కేరూ
చునున్నవదుగొ నేరూపు తోడూత ||

వ! కుశాగ్రీబుద్ధి అదో చూచితివా యీ యరణ్యంబున గొప్ప
గొప్ప మృగంబులు సంచరించుచు చెవులు జిద్దలగునట్లుగజ్జింపుచున్నవి.

కు|| గండభేరుండంబులూ- నివసించూనట్టి - దండకనంబులనూ||
కొండ గుహలను జూడ గుండెలవియగజొచ్చె - యెండనీడనకుండ
నేగవలసెను నేడు ||గం||

వ! ఔనాను మృగంబులేగాక గండభేరుండంబులుగూడ నిచ్చట
చరించుచున్నవి యిట్టి ఘోరారణ్యంబులో దిరుగుటకు బ్రహ్మదేవుడు
మన నొడుట వ్రాసెనేమి కదా.

మ|| పురమూలు విడచితిమి - యని ఘోరమైన - యడవూలు
దాటితిమి ||య|| పురవాసులకునూ యేర్పడకుండ నిప్పుడు - వరదేశ
మలకూను - యరుదెంచివారయింక ||పు||

వ! సుబుద్ధి మనదేశమును విడచి యిప్పటికి వరదేశములో నడు
గిడితిమి యిక మన గండము కడలేరెనుగదా.

కు|| ఆనుభవమును దప్పదూ - తనపూవు యెన్ని - దినమూలకై
నిప్పుడూ ||త|| వినుమింక మనమెన్ని - దినమూలు వరరాజ్య - మున
నూ నివసించూచు దినమూలు గడవవలెనో ||అ||

వ! మిత్రమా యెంతటివారికైన పూర్వజన్మ కర్మంబు దప్పదు

మ॥ వానవ వంద్యరావా - కుశదర్శనగరి - వానమమ్మేలుకోవా
॥కు॥ యీ సమయము నీకు దానూలమగు మమ్ము - కేసలబెట్టకూ గిరి
జేశా మెక్కడ నీకు ॥వా॥

న॥ హే వరమేశ్వరా మమ్ముల రక్షింప నీదే భారముకదా
స్వామి.

కం॥ వచ్చితిమి యింద్ర పురముకు † యిచ్చుటను శివాలయంబు
నింపుతో నుండె † యిచ్చువు భక్తితో భవుడును † మెచ్చునటుల
పూజితేయ మేలగు మనకుః :

న॥ మిత్రమా మనమిదే యింద్రపురంబునకు వచ్చితిమి అదో
ఆశివాలయంబునకేగి శివుని దర్శించిన మనకు మేలగును కద.

కు-న॥ సరే అటులే పోవుదము వదుడు. (అని శివాలయమున
వ్రేవేకింతురు, అంత నక్కడ రెండు చిత్రపటము లుండుటంజూచి)

మద—దర్శన—ఆది.

అహో యీ పటమునందుగల - పవితలెంత యందముగలరూ భళి॥
ఆ॥ యూహించి చూడ వీరితోసరి - యుండు రెండునైనగాని ధాత్రిని ।
హాహా వీరినిండు దెచ్చి చూపెటి - ఆపులెవరు వాకాపులెవరు ॥ఆ॥ వీర
లను లిఖించిఁబట్టి - వారలెంత బుద్ధిశాలురో కద ॥వీ॥ శూరుడైన శిల్పి
చారి వీరల - జూచియుండవచ్చు యెందునైనను - వారలుండునట్టి తాడ
దెప్పెటి - వారలెవరు ధీరులెవరు ॥ఆ॥ బంగారపుకురులునుగల - యంగ
నలనుగని పొంగెను నామది ॥బం॥ మగూవలాయొక నగూమోముగని-
మిగూల మోహమునిగ్గఁ జెందితిని - మగూవను నాకొసంగునట్టి -
మాన్యులెవరు ధన్యులెవరు ॥ఆ॥ వాసా కుశదర్శనగరి - యీసమయము
నను బోవుముశీతా ॥వా॥ వాసిగనేను యీపవితలగనియును - భాసి
ల్లితినేనీ సమయంబున - దాసపోష నాదుకోర్కె దీర్చెటి - ధన్యు
లెవరు పుణ్యులెవరు ॥ఆ॥

న॥ ఈ శ్రీహరి జగద్రక్షకా నీకరుణలేక యీ కన్యకా మణులు
నాకగుదురెట్లు దేవా మహానుభావా (అని మూర్ఖిల్లును)

కుశా—దర్శన.

ఏమిసేతూ - యేమిసేతూ - యీ మహాత్ముడే మహిమై మూర్ఖి
లైన ॥వ॥ యీమహా పటమును గాంచియు భామలాపై మీహా ముండి-

యిట్టి రూపానుబంధములు గల్గినా ! యిట్టి కన్య లెందున్నారో తెలియదు హా ! నీయి !
యెట్టువోచుచున్నాను నాకు ! యెట్టువోచుచున్నాను నీకు ! నీవు
డితడూ మూర్ఖు ! గతమైన ధర నొరగన హా ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ !
వాస మున్నది లీ సమయమున చోవుము ! హా ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ ! నీ !
పటముల ! జూచి పోవుచున్నాను హా ! యీ ! మున్ను... నేలుమా !
జగదీశ యీహేశ చరాత్మర ! ఏ !

కంఠ పటమునని మదన విజయుడు * యిటు మూర్ఖుడు జేందె
గాన నెటువోచుచు హా * యెటునుండరో యాకన్యలు * తటకున నాటో
వచ్చించు ధన్యులెవరికా ?

హా ! విజయో లెమ్ము. యీ చిత్రపటమునుగాంచి మూర్ఖులుట
తగునా ! యేల యీ పిచ్చితనము (ఆని లేపి కూర్చుండబెట్టును)

ముద - తుళా - వాదం - దర్శు.

మ ! నా ! మనవి వినూ ! మనవి వినూ ! మదిని గనూ ! నా !
యేమందును యీ పటమునందు గత ! భామలెందు నుందురో తెలి
యదుహా ! నా !

హా ! సుబుద్ధి యీపటమునందుండిడి కాంతామణులెందు నుందురో
కదా వారి జాడలం దెల్పువా రెవరు గానరారైగదా.

కు ! యేలా ! గోలుటికా ! గోలుటికా ! చాలునికా ! యే !
బాలలెందు నున్న వెదకేదెచ్చెద ! యేలచింత భూపాలతనమువను యే !

హా ! రాకుమారా ఆకన్య లెందుండిను వెదకే తెచ్చెదను గాని
నీమది దావంతంబు నొందకుము.

మ ! దావు ! నీవేయిక ! నీవేయికా ! బ్రోవుమికా ! దా ! ఆప
దాలు దొలగజేసి నన్నును ! కాపాడునట్టి ఘనుడవీవె కదా ! దా !

హా ! నాకు యావడలు వచ్చువపుడెల్ల నీవే నన్ను కాపాడుచుం
టివిగదా. నీకంటె నాకాపులింకెవ్వరు ! మిత్రమా నన్నురక్షించుము.

కు ! యేనూ ! యేగెదనూ ! యేగెదనూ ! యేగెదనూ వేగ
మునూ ! యే ! యిగను నేను వచ్చునంతవరకును ! దిగులు జెందబోక
నుండవలయును ! యే !

హా ! నేనిప్పుడేపోయి తా కన్యారత్నంబులం దెచ్చెదను గాని
నే వచ్చునందాక నీవచ్చోటనే జాగ్రత్తగా నుండవలయును వింటివా.

మ ! తాము ! తెలుపువిధి ! తెలుపు విధి ! పలుకు విధి ! తా !

తాలియంబుగాని పొమ్మువేగమే ! చాలనాదులందువేగము లుంచెయ్య
 వ! విజయమా నీవు వచ్చిచినటులు నే నిచ్చొటనే యుండెదను.
 నీవతివేగంబున పోయిరమ్ము. నన్ను మరువకుము.

కు॥ నీ ! మనముననూ ! మనముననూ ! మనముననూ ! నీ!
 ధ్యానించుము కుశదర్శణి వాసుని ! మానవలదు సుమ్మి ! మదిలో
 నెప్పుడు ! నీ!

వ! విజయమా నీ మనంబునం గల చింతలెల్ల వీడి తైర్థంబుతో
 నుండుము నేనిప్పుడేపోయి యా కన్యలం దెచ్చి నీకొనంగెదను.

మ॥ వ! సరే అటులే పోయిరమ్ము.

కు! వ! (తనలో) యాకన్యలుండుచోటు నాకెట్లు దెలియును.
 వృథా యాలోచించి క్రయోజనంబు లేదు. యీ దేవాలయ ధర్మ
 కర్తను విచారించిన యా కన్యల వృత్తాంతంబు దెప్పిగలడేమో చూ
 చెదగాక. (ధర్మకర్తలో) మహాత్మా యీ దేవాలయంబున తూర్పుభా
 గంబున లిఖించిన చిత్రపటము లెవరిచే లిఖించబడెను. వారెవరు నుం
 దురో తా మెరిగియుండిన దెల్పుడు.

ధ-వ! వత్సా యావటముల లిఖించిన యతడు యిచటికి వుండె
 డు యోజనముల దూరంబున దేవకీపుర ముండుండును. యతడు గొప్ప
 శిల్పాచారి వింటివా.

కు-వ! యా పటమందలి కన్యలను తా మెప్పుడైన చూచియుం
 టిరా?

ధ-వ! చూడలేదు. యా వృత్తాంతమంత నతనివద్ద కేగిన తెలుప
 గలడు. నాకేమియు దెలియదు.

కు-వ! సరే మంచిది. నెలవొసంగుడు పోయినచ్చెకను.

ధ-వ! అటులే పోయిరమ్ము.

కు-వ! (తనలో) నేనిచ్చట వృథా నాలస్యంబు జేయక యా
 శ్రీహరిని భజించుచు దేవకీ పురంబునకు బోయెదను.

కు - దర్శ్య

శ్రీపార్వతీశా ! శ్రీతజనపోష ! శి! దాపునీవంటి ! కాపాడుమంటి!
 ! శి! దేవకీపురమూనకూ ! త్రోవజూపుము నీకు ! నేవకుడను గానా !
 యీవనుధలోన ! శి! కుశదర్శణిలో ! కుమరుగా నిలచినా ! కు! పశుపతి

వ! దేవా నేనీ దేవకీపురంబునకు జేరవచ్చితిని గాని యీ శిల్ప చారి యెందులకు తిరిగివచ్చెను. యీ కగనీచానుల కడిగి తెలిసి కొనెదగాక.

శిల్పచారి ప్రవేశం - దర్శన - ఆది.

ధీరుడ నిధి గంభీరజనూ : మహా : శూరుడ శిల్ప చార్యుడనూ । ధారుణీలోపల పేరు వహించె । శూరుడ శిల్పచార్యుడనూ ధీ! సుందరమైన పటంబులనూ నే । నందంబుగ లిఖించెడనూ । ఎందరెందరో చూడగ నేత్రా! నందంబును గలిగించెడనూ : ధీ! చిగురుటాకువలె నగు ముగ్ధమునుగల । చిత్రపటములను వ్రాయుదునూ । వగలుగుల్గు జిగిబిగి లేకంబులు । వనికల గని లిఖించెడనూ । ధీ! భూమియెందు కుశదర్శజివానుని ! నామమునూ యేనూరకను । నా మానసమున దలచుచు నుండెద । ధీమాతుడ నే నీ మహానీ! ధీ!

కు-వ: (తనతో) నే నీ మహాత్ముని విచారించెదగాక . (వీ)కాశము) అయ్యా నాదొక మనవిగలదు చిత్తగించుడు.

శి-వ! అదెట్టి మనవియో తెల్పుము.

కుకా - శిల్ప - వాదం - దర్శన.

కు! యెవరయ్య మీరూ । యెందుండువారూ । యె! వివరించరయ్యావిందును వీనులలరా । సవినయమూనా । సంగూన నాతోను!

వ! మహాత్మా మీరెవరు మీ సవిస్తారంబెట్టితో వినంజేయుడు.

శి! ఓమహాత్మయేనూ । యామహీనానూ । నీ! భూమికులకు మెచ్చైన । లేమలను లిఖించుకు నా । నామంబు శిల్పచారి యని యెందురూ నీ!

వ! యేను మహామతి యను శిల్పకారుడను. నానామంబు శిల్పచారి యందురు. మీరెవరో వివరించుడు.

కు! నీకుకొరకునూ యేనూ । సిందారుదెంచిననూ । నీ! నాకు కారిక జేకూరెనయ్య యీనాటికి । వో దయాబీ చంద్ర! ఆదరించావె నన్ను నీ!

వ! అయ్యా నీకొరకే నేనింతదప్పు విచ్చేసితిని. నామనవి యాలకించి నన్ను కృతార్థుని జేయుమని జేకుచుంటిని వింటివా.

శి! యిటులేల జల్మదారూ ! నిటు వదించారే మీరూ । యి! పటు బిల్లులై యుండీయూ । యిటనన్ను జేదూటయూ । యెటు వో

చదయా । యోనుండునయా । యి ।

కు! ఇది యేమాన్సికము. మహా శూరాగ్రేసరులై మీరుండి
నన్ను వేడుచుంటున్నారని భావించుకొ తెలుపుడు.

కు! యింద్రాపురుషానందూ । యందు దేవాలయముందు । ఇం ।
నుందారి మణులను । నండు లిఖించినారూ । యెందుడువారూ యెరి
గించరయ్య మీరూ । యిం॥

వ! యింద్రాపురుషున నుండబడిన దేవాలయములోని చిత్రపటము
లను తామే లిఖించినారని వినియుంటిని. యా కన్యలెవరో యెచట
నుందురో వారి నామములేవో నాతో చెలుపుడు.

శి! వర కుశదర్శి - వరమాత్ము కరుణతోనీ -వ- కురులను
జూచి నే - కరముతో వ్రాసితి - మరియునే జూడాలేదూ- మగువాలను
యికను వ!

వ! నా స్నేహితుడొకడు యాశ్రీల రెండు వెంట్రుకలు దెచ్చి
నాకిచ్చెను. వాటిని జూచి నా చాతుర్యంబున యా కటములను వ్రాసి
తినిగాని తా శ్రీలను నేనుమాత్రము జూడలేదు వింటివా.

కు - శిల్ప - వాద - ఆది.

కు! మానవజాతికి యెందైనను యిక । మరి బంగారు కురులు
గలవా । తోడియొందు యెవ్వరైన కన్నుల । జూచియుండి యున్నర
తెలుపూ । మా॥

వ! మానవజాతికి జన్మించినవారలకు బంగారు వెంట్రుకలు గల
వని యెవ్వరుకూడ నితవరకు వచింప వినలేదు. ఒకవేళ మీరు చూచి
యిండిన తెలుపుడు.

శి! వారివద్ద నాడు మిత్తుడైన । వీరభటుడు కొలువున్నడటా
వారి కురులు దెచ్చియు నాకొసగిన । వ్రాసియుంటి నా నేర్పుగనా!

వ! నా మిత్తుడొకడు వీరభటుండనువాడు గలడు. అతడి వెంట్రు
కలు గొనివచ్చి నాకొసంగిన వాటి యాభాంబున యా కటములను
లిఖించితిని వింటివా.

కు! నీడు మిత్తుడైన వీరభటుని । నెలపు యేపురంబున గలమా
నాడుయందు ప్రేమలుంచి మీరలు । కాదనకను దెల్పగవలయు । నీ!

వ! యా వీరభటుడేపురంబు ననుండునో నాయందు కరుణవహించి
దెల్పుడు మహాత్మా.

శి॥ భీమపురంజనే నగరంబుననూ ! తామును నివశించును విను
 కూడా - భామినీమణులు నెందుకంటే ? నేమాత్రము దెలియగలేను!
 వ! ఇచ్చొప్పటికి వంద్రా-దామదల మారంబున భీమపురంబునే నగ
 రంబు గలదు. ఆ నగరంబుననే జానుండును. నీ వచ్చుటికేగిన సర్వము
 తేటవడును.

కు! ఆలు కిల్లలూ యతనికి గలరా ! నాలకింతు దెల్పగవలయు
 చాలవారి మర్మమెత్త మీకును ! మేలుగాను దెలిసియుండవచ్చును ! ఆ!
 వ! అతనికి భార్యపిల్లలు గలరా? యాతని చిత్రంబెల్ల మీకు
 దెలిసియుండవచ్చును, వారి నానుధేయాదులం గూడ దెలిసి పుణ్యము
 గట్టుకొనుడు.

శి॥ భార్యపేరు లక్ష్మమ్మ యందురూ ! బాలలిరువూ గలరూ !
 చాలదినంబులు జరిగెను వారి ! పాలికి బోకను పనులు గల్గుటచే ! భా!
 వ॥ అతని భార్యపేరు లక్ష్మమ్మ. వారి కొక పుత్రుడును యొక
 పుత్రికయు నుండి. ఆ లక్ష్మమ్మ పుట్టింటివారు తూర్పుదేశంలో నుండి
 రట. ఆ లక్ష్మమ్మకొక ఆస్తి మాత్రమే గలదట. వారింటికి వీరు వీరింటికి
 వారు యింతివరకు రాకడ పోకడలు లేవట. నేనుకూడ వారింటి కేగక
 చాలదినంబులైనది. యిదియే వారి వర్తమానము.

కు! పోయినపుడె సెలవొసంగుదందును ! నాదు మిత్రు డెది
 చూచు ! యాది మరువబోక మిమ్ములెప్పుడు ! నాదు మానసంబున
 నెంతూ ! పో!

వ! తాము నాపై దయదలంచి సెలవొసంగుడు పోయివచ్చెదను
 శి॥ పొమ్మ! కుశదర్పణీవాసుని పొది - నమ్మ! నామది సమ్మ!
 మామెను - యిమ్మ! హిలో కీర్తిగాంచి నీవు జ-య మొందిదెదవు నాయళ్ళ
 మత మియ్యదె ! పో!

వ! సరే అటులే పోయిరమ్మ. నీకు శుభంబగుగాక.
 కు-వ! (తనలో) ఓహో నేనీ శిల్పిచే యా కన్యల వృత్తాంతం
 జెరింగితిని. కాని యీ భీమపురంబు నెంతయో దర్శించెను. నా మా
 సంబున నుమాశవుని గీర్తించుచు బోయెదగాక.

కు - దర్శ - ఏక.

శంకర యిటురారా | నా | వంకరీర్పవేరా | శం | సంక

నమ్మినానూ || నీ || పాలించుమి నీవు కన్ను || పడుదను నే గానూ
 శం! వో బుచ్చేన రావో! యో! భీమవర్షపు త్రోవా! వో! యీ
 మహిలో బావువాని! యెందులేరు దేవా! శం! ఉత్తమమిదే యంటి!
 దీనుడను బోధితుమంటి || ఏ || లక్ష్మణి మార్గంబు జాపు! చిక్కు జెట్ట
 కంటి || శం! కుశదర్పణీవాస! వో! వశువతి జగధీశా! ఓం! వశమా
 నిను రెలియ నెంతవాడను సర్వేశా! శం!

ప! అహా నీ భీమపుంబునకు జేరవచ్చుతినిగానీ యీ వీరభటుని
 గృహంబున కిట్లు బోయిన నన్నెట్లు పాలింతుడు. అ లక్ష్మణుని సోదరుం
 డనై సారే చీరలు గొని బోయిన నన్ను ప్రేమించునదే గాక నా
 కార్యము నులభముగా నెకువేగలదు. అటులే జేసెద గాక.

వీరభటుడు కృషేళం - దర్శ్య - ఏక.

వీరభటుండాను | పేరు నే గలవాడ || ఏ || తూతుడ బోయచల
 మున | ధీరుడనుర గొప్ప || ఏ || భూమిశుద్ధైర్జి | భీమరాజు యింట
 భూ || ప్రేమగల పుత్రికలకు | ప్రేయమైన సేవకుడను || ఏ || భూమి
 కుశదర్పణీ | స్వామిని దలచూచు | కామూక వస్త్రనిటు | కదలీ వేడుక
 మీర || ఏ ||

ప! హే సభికులారా యీ భీమపుంబును పాలించు భీమరాజు
 గారి పుత్రికలయొక్క సేవకుడను. వీరభటుండుని మారందరకు నెలవేకదా
 కళా - ఏక - వాదం - దర్శ్య.

కు! ఓ మహాత్మా వీరభటునీ | యునికీ యెచటో దెల్పురే |
 తాము నాపై కృపడలంచీ | ప్రేమతో వచియింపరే || ఓ ||

ప! అయ్యా వీరభటుండును బోయవారి గృహం బెచ్చట గలదో
 కృపజేసి తెలువరైరే మహాత్మా.

ఏ! యెందుకొకరూ మందరంబూ | యిందు నాతో దెల్పుమీ |
 యెందునుండా వాడమీరు | యేమిపని వచియింపుమీ || యెం ||

ప! మారెవరయ్యా వీరభటుని గృహంబుని యడుగుటకు కారణం
 బేమి నాతో వచింపుడు.

కు! నాకు సోదరి లక్ష్మిదేవి | మీద ప్రేమా గల్గియు | నాడు
 కన్నుల జూడగోరి | కరుగుదెంచితి నిందునూ || నా ||

ప! నా సోదరియగు లక్ష్మిదేవిని జూడగోరి విచ్చేసితిని. చూడక

పి॥ రాం రామోయ బావగారు । రమ్మ మన గృహమానకా ।
 డేమమా బావారలంబును । తామను వదియింజుడి ॥రాం॥

ప॥ ఓయి బావోజీ మనవారలంబు డేమంగ యున్నవారలే కదా
 యెన్నాళ్ళకు విచ్చేసితివి మాభాగ్యమేమనవచ్చును.

కు॥ తామను కనువారలిలనో । డేమమేనా తెలుపుమా । నా
 మదీ సంతోషమామెను । తాము నగుకడుతోడనే ॥తా॥

ప॥ బావోజీ నీ వగుకడినతోడనే నామనస్సు కెంతో సంతోషం
 బామెను, కాని విారంత డేమమేనా తెలుపుమా.

పి॥ భారుణీ కుశదర్ప నగరీ । ధామనీశ్వర చేతనూ । మీరు
 బిలుకూ విధము మేము । డేమమగ నున్నారమి ॥ధా॥

ప॥ మీ కరుణచేత నింతమట్టుకు డేమంగనే యున్నాము కాని
 మన గృహంబునకు బోవుదము రమ్మ.

కు-ప॥ సరే అటులే పోవునము పమ్ము.

వీర - అమ్మి - కుశా - వాదం - దర్శు.

పి॥ విప్పావె పిల్లా మీయన్నా వచ్చినాడు । నిన్ను జూడ గో
 రియూ । ఆహా॥ ని॥ మన్ననచేతాను మఁపైని కృపగల్గి । యిన్నాళ్ళ
 కిటు వచ్చెనూ । ఆహా॥ యి॥

ప॥ వోపిల్లా యిదో మీరన్న వచ్చిండు. మన గృహంబు గానక
 పీఠిలో తిరుగుతుంట తోలుకొచ్చిన చూడు.

ల॥ అన్నా వోయన్నా ని । నైనోనీ దినంబులాకు కన్నుల
 జూడపైతీ । ఆహా॥క॥ పిన్ననాటనుండి నన్ను మరచీయు । యున్న రైతీ
 రేలనూ । ఆహా॥యూ॥

ప॥ అన్నయ్యా నిన్ను చాలాదినాలకు చూడగలిగెదా.

కు॥ పేదరికకూ చేత । యూదీ మరచీ యుంటి ॥ నీ దయనే
 సోదరి । ఆహా॥ నీ । నాదుతప్పులెల్ల నీకు మనంబూన । యూదీ
 మరువూ మింకనూ । ఆహా॥ యూ॥

ప॥ సోదరి బీదలమై యున్నందున రాకడ కాలేదు. నా కప్పులెల్ల
 త్రిమించుము.

ల॥ చింతేమిలేదు నేడింతాలో నామది । సంతోషమాయె నన్నా
 ఆహా॥ సంతోషంబులో మీరు నాచెంత కేతెంచీవ । చింతాలు

ప॥ అన్నా నీవిదోటికి వచ్చినతోడనే నామనంబు సంతోషం
బాడెను కాని మన వారంత డేమిమేనా తెల్పుము.

కు॥ చెల్లెబావా చీర శెల్లాలు దెచ్చిన : చేకొండి మొరింకనూ ।
హాహా ॥ చే ॥ పుల్లమందూ తుటిల ముంచాక మూపై కూ ॥ తల్లీరొ
దీవించ ॥ ఆహా ॥ త ॥

ప॥ సోదరీ నీకు చీరేరవికే బావకు పాగశెల్లా కట్నాలు దెచ్చిన
తీసుకొని దీవించరే యీ దీనున్ని.

ల॥ మాయందు నింతియె మికరుణనుంటె చాలు । యాదీనుర
తుమేవిధి ॥ ఆహా ॥ యా ॥ వోయన్న యెంతదవ్వండి నీ వొస్తీవో ।
చేయుండి సాపాటునూ ॥ ఆహా ॥ చే ॥

ప॥ అన్నయ్యా పొద్దుబోయినది సాపాటు లెమ్ముజేయుము.

కు॥ యిలలో కుశడ్పణి । నిలయాని కరుణాయు । వలనా
నిమ్ములగంటినీ । ఆహా ॥ ప॥ సెలవొంద మీపాద సేవాకుడనుసుమ్మి ।
వలనొప్పు దీవించుడి । ఆహా ॥ ప॥

ప॥ సోదరీ శ్రీహాకృప వలన మిమ్ముల గనుగొంటిని వాభాగ్యం
జేమన వచ్చును. పీర - కుళా - వాదం - దర్శు.

పి॥ బావా నేరాజుగారి । భవనముకు బోయెద ॥ భ ॥ నేవ
చూపుసంతవరకు । నిటనుండూ మనియెదా ॥ ని॥

ప॥ బావగారూ నే రాజుగారి భవనంబునకు పోయివచ్చెవ నే
వచ్చునందాక నింటిలో నుండుమిరాజపుత్రీకలకు పూలహారంబు లిచ్చి
జేగిరమే వత్తును.

కు॥ వత్తూ మీపెంటనేనూ । వనితలనూ జూడనూ ॥ ప॥ యిత్తూ
రసెలవూ నా । కిపుడూను వేగనూ ॥ యి ॥

ప॥ ఓయి మీరాజ పుత్రీకలను జూడ వలయునని నాకోనిక
గలదు చూపించెదవా.

పి॥ రారాజులనైనగాని । రానివ్వ రచటికీ ॥ రా॥ మీరు విచ్చే
యుటకూ । మేలేమి లేదటూ ॥ రా॥

ప॥ అచటికెవ్వరిని రానివ్వరుగదా నీ వెట్లువత్తువు వచ్చుటచే
రాజుగారివల్ల శిక్షకు పాత్రుడవొడవు.

కు॥ బావా నీమర్మమెల్ల । బాగుగ గనుగొంటినీ ॥ బా॥ యివే

చ॥ సరే నీ ప్రేమలెల్ల నాకుందెలిసెను. నేనిక్కడెందుకుండవలెను
మాయించితి జెల్పిచోడును.

చి॥ యితా కోపబడేట యిప్పుడే రారమ్మికా ॥యి॥ చింతేలా
రాకస్థల చెంతకు గొనిపోయెదా ॥యి॥

చ॥ బావా యెంతదూటాడితివి రారమ్మ పోదాము ఇట్లు నీ
వలిగిబోయి బాగుండువా.

కు॥ వమ్మి కుళదర్పణీశు పాలించూ మనలనూ ॥చ॥ సన్మాత
మాయెమదికి సకలూన నేడునూ ॥చ॥

చ॥ వాబా యిప్పుడు నామదికి సంకోషంబామెను అటులే పోవు
దము పద.

చి॥ చ॥ వాబా నీవచట నేమియు మాట్లాడవలడు వింటివా.

కు॥చ॥ నీవనుట్లుగానే వర్తించెదను నమ్ముము. (నిష్క్రమించు)

చంపకగంధి పుష్పగంధి ప్రవేశం—దర్శన.

భూమిశుడైన యూ భీమరాజునకు - ప్రేమా పుత్రికల - ప్రే
మాపుత్రికలం - సోమా వడసులం ॥భూ॥ చంపక గంధి పుష్పగంధియని
యందూరే మమ్మా - యందూరెమమ్మా - యిందూనుమమ్మా -
చెలి ॥భూ॥ బంగారు కురులుగల యంగనులనిమ - మృదూరోయమ్మా
అందూరోయమ్మా - ముకమొందీ వోకొమ్మా - చెలి ॥భూ॥ మందా
గమనులము సుందారాంగులము - యిందూ ముఖులమూ - యిందూ
ముఖులనూ - మాయందాము గనుమూ - చెలి ॥భూ॥ ధరాణి కుళ
దర్పణీ మందిరా - ధామూడేలునే - ధామూడేలునే - క్షీరామూ
డేలునే - చెలి ॥భూ॥

చం॥ సోదరీ పుష్పగంధీ నాదొక మనవి గలదు.

పు॥ భగినీ చంపకగంధీ అదెట్టిదో విన్నవించుము.

చం—పు—వాదం—దర్శన—వక.

చం॥ మనవివాహము జేయడామే - మనజనకుడు సోదరీ ॥ మ ॥
కనికరంబు లేదుమొంత - కతినుడుగద సోదరీ ॥మ॥

చ॥ సోదరీ పుష్పగంధీ మనజనకుడెంత నిర్దయుడు మనకింతవరకు
వివాహము జేయడామెనుగదా.

పు॥ అడుగవచ్చిన వారినిల్లా - హతమును గావించెనూ ॥అ॥

పుడమిలోనిటు లెవ్వరై - వశువగానూ బాడనూ ||అ||

చ|| భగినీహళి ముఖ నడుగవచ్చిన వారి నెల్ల జరిమాన్యు కుం
డెను. యిట్టి వికారితంబుదైన గలదా.

చం|| మదన తాపము చేతనాదు - మదియునిల్వదె సోదరీ ||మ||
కుదురును మనకెన్నటికీ - కోరికలును సోదరీ ||మ||

ప|| విరహ తాపంబున నామీనన్ను నిలువకున్నది మన జనకుండు
మన వివాహంబుల జేయుటన్నదోకదా.

పు|| సుందరులమై యున్న నేమీ - సుఖమే భగినీమణీ ||సుం|| పొం
డకూ వరుడూను లేనీ దెందుకే భగినీమణీ ||సుం||

ప|| మనమెంత సుందరులమై - నేమి ఫలము మనకు తెగినవరుడు
లేక జన్మము వృథా జేయవలసి వచ్చెనుగదా.

చం|| యెంత వైభవంబుండిన - నేమి ఫలమె సోదరీ || యెం ||
కాంతుడు లేనట్టి వనితల - దెంతో కీనము సోదరీ ||యెం||

ప|| యెంత సౌందర్యమున్నగాని యెన్ని భూషణము లుండినగాని
వతి భూషణము సమమురాదు వింటివా.

పు|| భార్య కుశదర్ప నగరి - భాముకృప భగినీమణీ ||భా|| యే
రితిగ గలదా మనము - యెరుగమె భగినీమణీ ||భా||

ప|| ఇదియంతయు నిజమేకాని యా పరమాత్మునికృప మనయం
దెట్లున్నదో యెరుగ జాలము గదా.

చం—పీర—వాదం—దర్శన.

చం|| సేవక నేడింత తడవు - చేసిన కారణమేమీ ||సే|| నీవును
వదిలించినేరా - నిజముగనూతోను యిచ్చుడు ||సే||

ప|| సేవకా నీవు నేడింత ఆలస్యంబై వచ్చుటకు కారణమేమో
మాతో నిజముగా వక్కాణించుము.

పీ|| తడవైన మాట నిజమే - తప్పులు మిమిలించరమ్మ ||పీ||
నేడుమీదయ గలిగిన - స్నేహనగవలదు సుమ్మా ||పీ||

ప|| ఆమ్మా మాయంటిలో కొంతపని యుండుటచే ఆలస్యం
బామెను మించింది.

చం|| పీరవరోరి మాతో - విన్నవించవేర నిపుడు ||పీ|| పీరి మా
తండ్రివిన్న జరివేయ గలడునుమ్మా ||పీ||

ప|| ఒరే అదంత సరేగాని నీవెంట వచ్చిన యీతండావడు

మాతిండిబిన్న బ్రతుకగలదా తెల్పుము.

పా|| నాదుభాల్ప సోపడంబు - నాతో నిటువచ్చినాడూ ||నా||
విందు సేవకులము మేము - విందులు పోతులము ||నా||

ప|| అమ్మా యితడు నాభార్యకు అన్నగవలెను నేడే వచ్చి
యుండెను వారి త్రేడుములు విచారించుకొంటు పొరపాటున విందరు
దెంచితిమి తమించుము. ఇదో పూలమాలికల గొని మాకు సెలవొ
సంగిన బోవుదుము.

ప|| మందిది మారిపటినుండి మహావేగంబునను బొందు ||మ||
ద్రుంచగలదు నాదుతండి - యెంచిచూడు మితని నేడు ||మ||

ప|| సరే మారిక వెంటనే యిచ్చటినుండి వెడలిపొందు తడవొన
రించిన మాజనకుండు జూచి నీయువకుని ద్రుంచక మానడు. యీతడు
మిగుల సౌందర్యముచే మెప్పియున్నాడుగదా పొందు.

పి|| వాసిగ కుశదర్శనశరి - యీశుడేమి నీకవియము ||వా||
మోసముచ్చు విందుసేవ - జేసియు నేబోయెవా ||వా||

ప|| ఔను మారకు విధంబుననే పోవువారము. (నిష్క్రమించు)

లక్ష్మ—కుశ—పీఠ—వాద—దర్శు.

కు|| సోదరి - సోదరి - నీదయ నాయందునుంచు - పోదునుమదో
గృహమునకు ||సో|| యాది మరువ వలదునుమ్మి - నాదువాక్యమును
నమ్మి - నీదు భర్తతో మిగుల - నీతితో కూడుండవలయు ||సో||

ప|| సోదరి నేనిటకు వచ్చి చాలా దినంబులయ్యెను యిక సెలవొ
సంగిన పోయి వచ్చెదను.

ల|| అన్నరో - అన్నరో - యెన్నడు నినుజూడగలనో నన్ను
మరచి యుండబోకు ||మ|| యిన్నాండ్లవలెను నన్ను యికమరచి యుండ
కంటి - కన్నవారు మారలిటుల కఠినంబు దలచవలదు ||ల||

ప|| అన్నా నీవిన్నాళ్ళకు వచ్చి అప్పుడే పోయెదనను చుంటివి
మళ్ళి యెన్నాళ్ళకు నిన్ను జూతునోకదా.

కు|| నీమది - నీమది - నీమది చింతేలవలదు - నేమరచి యుండ
బోను ||నీ|| నీమనో హరువియ్యాజ్ఞలొనీవునువర్తించుచూను - ప్రేమతో
కూడుండిమాకు పేరుదెమ్ము మికిను తెలి ||నీ||

ప|| నీవిట్లు చింతించక నీభర్తాతో నాజ్ఞలొ మెలంగుచు మాకు
పేరు దెమ్ము. నే మళ్ళివచ్చి నిన్ను దోడుకొని పోయెదను వింటివా.

ల॥ అడిగినా - దడిగినా - తడిగినదని దెలుపుమా - వదినెగారి
తో మరదలు మన కనుజేమిటో మన్నది నిను కనుల జాతునెపుడో
యని - నడివెను యీ విధమని మావదినె గారితో దెల్పుము ॥అ॥

ప॥ అన్నా మావదినెగార్ని చాలచాల అడిగినానని తెల్పుము.
కు-ప॥ సరి అటులే దెల్పెదను బావా యొకమనవి.

కు॥ నీదయా - నీదయా - నీదయనోయి బావగారు పోదునికను
మాయారికి ॥నీ॥ నాడు సహృదరి మీదను నీదుక్కను యాంచవల
యు - యాదిమీరువహిను నిన్ను - నాకువాక్యములునమ్మ ॥నీ॥

ప॥ బావా నేవచ్చి చాల దిశంబులాయెను యిక నేబోయివచ్చె
దను సెలవొసంగుము. మాచెల్లెలిని చక్కగా పోషించుము.

నీ॥ యేలునూ - యేలునూ - యేలును కుశదర్శనగరి ఫాలలోచ
నుండు మనల ॥నే॥ యేలను నీచెదినిచింత - జాలించుమి పాలింతును -
చాలపేమ నింతవరకు సవరించిన దెరుగలేవ ॥యే॥

ప॥ బావా యెంతమాటాడితివి మాచెల్లెలి నెట్లుప్రేమించుచున్నది
నీవెరుగవా. నీమదిలో దావంతంబుంచక పోయిరమ్మ.

కు॥ (తనలో) మాదైవమా యిక నేనేమిసేయుదను యీకన్యలు
నాకెట్లు జిక్కిదరు.

కుశా—దర్శ—అట.

ఎటుదోచదాయెనే - నేమిసేయుదునుహ - కటకట నిదియు
సంకటమూ పొప్పింతే ॥ఎ॥ ననితాల కొరకు నేవచ్చితి నిందాక - కను
గొంటి గానీ నే గొనిపోవు దెటులా -ఎ- కన్యాల నడిగిన కన్నీయలను
గన్న - కన్నతండ్రివార్ని ఖండించునటహ - ఎ- మళ్ళిపోయినను మదన
విజయునిలోను - యీలాగు దెలిసిన నిలనేమి ఫలమూ -ఎ- అటుబోక
నూ గేను - యిటమరణించిన మేలు - కటుబిలుడు వచ్చేసనిపొణంబు
నిలువూ -ఎ- మరణించుటచెనాకు మరిపుణ్యఫలమబ్బు - ధరయందు
జీవించి దక్కువిజయుండూ -ఎ- వరకుశదర్శణి మరహారి కరుణయు -
యేరితి గలదానే నెరుగజాలనుహ ॥ఎ॥

ప॥ ఆహా నేనిట్లు వృధా చింతించిన లాభములేదు పూర్వకవెళ్ళి
పోయిన మదనవిజయుండు మోహతి రేకంబున మృతినొందను. నాకా
పాపంబు ఘటించును. కావున నేనీ సముద్రంబునం బడి మృతినొందిన
మేలుగదా (అని సముద్రంబున జడబోవును అంతలో)

శంకరుడు పార్వతీ ప్రవేశం—దర్శు.

సాంబశివుడరా - శంభోపదేశ శంకరుడని కొనియాడెరు ||
సాంబ శంఖరమున నెల్లప్పుడు నివసించెడ భక్తులచునె - గంభీర స్వభావు
డనే - గజచక్రాంబర ధరుడను -సాం- నాగభూషణుడా - జగధీశుడ
వరమేశుండని కొనియాడెడు -సాం- బాగుగాను వరములొసగి భక్తు
లను యెల్లప్పుడు - యీ జగతిని పోషించెటి - యీశుడ భవనాశ
కుడను -సాం- నీలకంఠుడరా - మేలైన కూశదర్పణి పురవాసుడ -నీ-
చాలగ నరసింహదాసు కీలోనను యెల్లప్పుడు మేలొన గూర్చెటివాడను
మేడినిలో నేమారక -సాం||

పార్వతి—దర్శు.

శాంభవీ నమ్మా - శంభునిప్రేయ రాణి యనీయందురె కొమ్మా||
శాంబ శంఖరమున వరుని సేవసలుపుచూను మందు నెపుడు - అంబిక
యని బిల్లురు యీశుంభిణిలో గలవారలు -శాం- సుందరీ మణిని - నా -
యందు చేమలుంచును వరుడెందును జనదూ - సుం- ముందుగ నాతో
దెలిపి - మదముతోడ భక్తులకడ - యందునేగి వరములొసగు - ముందు
గాను ముదముతోను -శాం- మరుసనూ మిది నీ - మురకూడుడ కుశ
దర్పనగరి - గిరిధరుని క్రీహరిని -మ- పరిపరి విధముల నేను ప్రస్తుతింతు
నెల్లప్పుడు - గరిమలొ నరసింహదాసు - కవివరునేలిన వాడని ||శాం||

ప. ప్రాణేశ్వరా నాదోక మనవిగలదు విందురా.

శం-ప. చెలీ అదేదో విన్నవించుము.

పార్వ—పర—సంవాదం

శా|| నామనోహర వినుతెల్పుడ - నామిదినను గల కోరిక -నా-
భూమిలో చిత్రము జాడగ - బోవలె ననియును నాకిక- బుద్ధిజనించెను
వినుమిక -నా||

ప. ప్రాణేశ్వరా నామనంబున భూలోకంబునం గల్గు వింతలను
జాడవలెనని యున్నది పోవుడము పద.

శం|| శాంతా భూలోకమునను - వింతలు యేమియుగలవిక -
శాం- సంతోషముతో మనమున - యింతలొ బోవగవలెనని - యింతీ
గోరుచు నుంటివి -శాం||

ప. ప్రాణేశ్వరీ భూలోకంబున యేమి చిత్రంబు గలదు అచోటి

పా! బుద్ధిజనించెను నేడును - భూమిన చిత్రము జూడను !బు!
వద్దని పల్కగ వలదిక - యిద్దినమున మిరలునా - నుద్దుల వాలింక
వలెను !బు!

ప! నాధా నేనెన్నడైన శోతీనా యీనాడు వలదనక నాకో
రై జెలింపుడు.

శ! అటులైతెను జనుదము యిక - కుటిలాలకి నీకోరిక ! అ !
వటువేగంబున దీర్చెద - తటకున పృష్ఠమునెక్కియు - హతమేంను
పడుకుదుమిక ! అ!

ప. సఖి నీవను విధముననే పోవుదము పడుము.

పా! సంతభ మా యెను నామది - కాంతా మిరలునను విధి -
సం- యంతలొ జూడము పడుమిక - సంతోషంబున నేనిక - యెంతయు
భూలోకమునకు !సం!

ప. నాధా నీకయార్ద్ర హృదయంబున కేను సంతోషించితిని
అటులే పోవుదముకద.

శ! భూమిన కుశకర్పణి పురి - ధాముడనగు నేనికప్పుడు !భూ!
భూమిన చిత్రము జూడను - నామనోహరి నిను గూడియు - ప్రేమతో
జనియెద నిప్పుడు !భూ!

ప. చలీ యిక నాకన్యంబు జేయవలదు రమ్మ.

పా-ప! నాధా యిదే వచ్చుచుంటిని కమ్మ. (నిష్క్రమిం)

కుశా—దర్శ—వీక.

పురహార నీవిటురావా - మొరవినలేవా దేవా - సరగూఁదిపుడు
నీచెంతా - కడదెంతయ్య యిదెంతా -పు- యాజలనిధిలోనూ - యి
పుడు మరణించిననూ - నేజూడగలను నిన్నూ - నిజమూ యీమాట
నుమ్మా పు! ధర కూశదర్పణేశా - ధవళాంగ పార్వతీశా - దరిజేర్చు
కోవనన్నూ - పరమేశ మరువనిన్నూ !పు!

ప. హాశంకరా నేనీ సముద్రంబున జడి నీదరి జేరెడ నన్నాదరిం
పుము. శంక—పార్వ—వాదం—దర్శ.

పా! అడుగడుగో కనుగొను ప్రాణేశ్వర - యద్ధిలొ బడుచున్న
వారలెవ్వరొ ! మదిలోవల భీతింతలేకను - మరణమొంద కారణం
జేమొకా !అ!

మన బడబోవుచున్నవాడు యోతడెవడై యుండవచ్చునోకదా.

శం|| వీరసేనుని కుమారుండనదగు | సారసమతుడు కుళాగ్రీబుద్ధి
విను || పేరువహించెను భాద్రుణి లోదళ | శూనము పేరుడు నుడతిగొ
వివసదె ||పి||

ప, కళి మహేంద్రపుర ద్రౌధానియగు వీరసేనుని కుమారుడగు
కుళాగ్రీ బుద్ధియనువాడు వింటివా.

పా|| యెందుకొరకు యీజలధి బడెయ్య | సంధిదెలుపు నేల
దును పీచుల | జెందెనేమి భవము వానికికను | యిందునాలో విన్న
వించునేడెడ ||యెం||

ప|| నాథా అతడెందుకొరకెట్లు సముద్రంబులోపడి మరణించ నుం
డెనో నాలో దెల్పు గోరదను.

శం|| కాంతామణివిను కన్యల పటముల | కనియుపిని
మిత్తుడైన విజయుడు | యెంతో మోహమొంది మూర్ఛగతుడై |
వేడుకొనియె తెలివొంది పీని బహు || కాం||

ప, ఇతని మిత్తుండగు మడవ విజయుడు నొకచోట చిత్రిం
చిన కన్యల పటములను జూచి మోహించి యాకన్యలను దెచ్చి నా
కీర్త్యుమని యీతని బ్రతిమా లెను వింటివా.

పా|| వాడు వేడుకొంటే నేడు జలధిన | పీడుబడుట కారణం
బునూ || నేడునాతో నెలువరైతిరేలను | పీడుజేయునట్టిక ర్మమేమిదో ||

ప, అట్లులైన యితడిట్లు సముద్రమునజడి ప్రాణము లిడుచు
టకు కారణమేమో విన్నవిండుడు.

శం|| కన్ని యలను దెచ్చియు నొసగెదనని | విన్నవించెను విజ
యునితోడను | యెన్నో విధముల జన్నినగానీ | కన్యలు జక్కక |
కతిసము దలచెను ||క||

ప, అకన్యకల కొరకెన్నో క్రమలంజెంది తుదకు కన్నులం
గించి వారిని గొనిపోవ వశంబుగాక యీశమద్రములోజడి మరణింప
నూడెను వింటివా.

పా|| కన్నియలను గన్న తండ్రియికయ్యా | కన్నియలకు వివహ
ముజేసినడా || విన్నవించరేల నాలో నివుడా | కన్నగ భూషణ కరమ
దయ్యాలొ ||క||

ప|| అకన్యకలకు పారితండి వివాహములు జేసి యుండెనో

లేదో విన్నవించుడు,

శం॥ అడిగిన వారిని భంజించును యింక ! అంటి వినుగద తుం
భిని లోకల ॥ అడుగజోవ వశపడతాలోయూ - బుడుతడు జలధిలో బడ
నుండెను విను ॥౮॥

వ॥ ఆకస్మికతండ్రి అడుగవచ్చిన నారి నెల్ల వధింపుచుండెను,
యీ పురుషుండట్టి శాశిశ్యము తు సహించక, మరణింప నిశ్చయించు
కొనెను వింటివా.

పా॥ పుత్రశారికి నువశారము జేయని - దవశారము గాదామన
బొంట్లకు ॥ యిపుడు మనము నేగివాని కోరిక - సఫలము జేసిన సంతస
మామది ॥పు॥

వ, నాధా ఉవశారము జేయజోయిన నవశారము సిద్ధించునట్లుగా
పున్నది. శాపున వాని యావదల మనము తీర్చవలయును యూర్కం
కుట మనధర్మము గాదుగదా.

శం-వ, (తనలో) ఏమీ యీతూడువారితో నెండేగినను యేదో
యొక సంకటంబు రానేవచ్చును. వలదన్న వినక నలగియుందురు) సరే
వానికోరిక నెరవేర్చెదగాక.

శం॥ నారీమణిలో పోదము పదుమిక - శూరుడైన కళాగ్రీబుద్ధి
కడ ॥ జేరియు కుశదర్పణి వానులమని-కోరవరములు ధీరతో నివ్వగ॥నా॥

వ. నఖ నీవనువిధంబుననే వాని కోర్కెదీర్చి వచ్చెదము పద.

పా-వ. అటులే పోవుదముపద.

కు-వ. ఏమీ నేనీ సముద్రంబునం జడి మరణించుద మన్న నేనెం
తదవ్వేగినను. యీజలంబునన్ను మంచివేయక తోలివనిచ్చుచున్నది ఈ
శంకరా నేనేమి జేయుదును, (అంతలో పార్వతీ పరమేశ్వరులు ప్రసన్నమై)

శంక—కర్వు—అది.

భక్తా నీభక్తికేను - మెచ్చితి యిటువచ్చితి - కృపవచ్చెను విన
రా - నినుమెచ్చితి గనురా - వరమిచ్చెద గొనురా - యిటువినరా -
కనుగొనరా - సంజరముతోడ ॥భ॥ నీతో పరిభక్తుడు యీ భూతలమున
లేడనీ - నీనీతులు వింటి - కృష్ణాక్షిని గంటి - వరమిచ్చెదవంటి - విన
జేరా కనవేరా - తామనవి యిహకు॥ ౧౧॥ తాగుజీకుశదగునగరి దామక

నగునేనియు । కలహ జూతుగా ! నిను నాచి బోగ్గెను । నీ మొరయన
వింటిగా ! ముఘూహ ! భూనమూగ చింతేవరదు ! భు

వ. భక్తానీవెవరి గురించి వేడుకుంటివో అట్టి శంకరుండిచ్చిటికి
విచ్చేసినాడు కనుగొనుము.

కుశ - దర్శన - అట.

శంభోనదాశివ సాంబ దయాలో శం॥ సుంబరమూనా సరగూన
యిటహా ! అంబికనూ గూడి యరుదెంచినావా శం॥ దీశదయాళయీ
దీనూని బోగ్గెవ డీ॥ మనమూస నెంచీ । నెనరూచె మించీ । యీ ।
దీనమూను నేడిట కరుదెంచితివా శం॥ దీనపాపా నాదిక్కునీవంటి డీ॥
మానజాలరు నిన్ను । మదిలోననూ నన్ను । గానకుశదర్శణీశ । కాపా
డువల్యేశ శం॥

వ. శంకరా పాపభయంకరా యీ దీనుని మొరాలకించి యింద
రుదెంచితిరా దేవా మహానుభావా. (అని చందములకు మొగ్గును)

శం-వ. భక్తా నీధక్తి కెంతయు నేను మెచ్చితిని గాని నీవెట్టి
వరంబు గోరెదవో కోరుము తప్పక నేనిచ్చువాడను.

కు-శం॥ వన్నగ భూషణ వినుమిక † కృష్ణన యారాజు పుత్రి
కలకొరకై నీ † యిన్నాల్గ్గెనుండి శ్రీమహాడు † చున్నను నాకిచ్చునట్లు
యొప్పింపుశివా ।

వ. శంకరా నామిచ్చిదైన మదనవిజయుండు యీ రాజు పుత్రి
కలపై మోహబంధంబున బిక్కియుండెను. కావున వీరనాకు లభించు
నట్లు వరంబు దయసేయము దేవా మహానుభావా.

శం-శం॥ మెచ్చితి నీనద్యక్తికి † యిచ్చితి వరములను నీకు యిం
వలగంగ † వచ్చెదను భీమపురముకు † చెచ్చెర కన్యలనునీకు కెందగ
జేతుక ।

వ. కుశాగ్రీబుద్ధి నీ సుగుణంబుల కేనుమెచ్చితినిగాని నీ విప్పుడే
భీమపురంబునకేగి రాకన్యల కొరకు విచ్చేసితిని గామంబులో నుండు
ము నేనిప్పుడే భీమరాజువద్దికేగి నాతని పుత్రికలను నీకొసంగునట్లు జేసె
దను నమ్ముము. యిక బొమ్ము.

కు-వ. శంకరా నీవనువిధంబున పోయెదను వేగిరంబున రమ్ము
భీమరాజు వ్రేవేళం - దర్శన - ఏక.

గరిత్రిక । భీమాపురంబునే పరిపాలించడి వ్రేభువును విసరా ।

ధ॥ ధరణియందు భీమరాజు యనినఁ | మరువకాను బిలుతురు గొలు
తురునఁ ॥ధ॥ అట్లయిశ్వర్యంబులుగలిగినచటఁ | శ్రేష్ఠుండును విను శృష్టికి
దొరమర ॥అ॥ శష్టమనక యాకాటుని నిధమున | నిష్ఠతో నిపులను నష్ట
పరచెడనుఁధ॥ చంపాకగంధి పుష్పాగంధి యిరువురూ పుత్రికలునువినఁ॥
చం॥ యింపుతోను నాయుంటనుఁచితిని | లింపులైనజూడజాలకుండగ ॥
ధ॥ యేలూ కుశదృశీ | ఫాలతోచనుడు పరమ దయాళుడు | యే॥ నీల
కంఠ నాలోననమ్మి ధర | పాలించెటి భూపాలవరుండను ॥ధ॥

వ. ప్రహస్తా. మం-వ॥ కింభో రాజప్రదీపా.

భీమ - మంత్రీ - వాదం - దర్శన - ఏక.

భీ॥ వింటివా ప్రహస్తనాదు | పీఠప్రసాదం పీనులలర ॥విం॥ కంటిప
యెవరైనగాని కన్యలనిపును ॥ కడుబలాఘృష్టుడడిగినాను | ఖండిచవలయు
నుమ్మి ॥విం॥

వ. ప్రహస్తా నామద్దు పుత్రికల సవరేని యిడుగవచ్చిన వారిని
ఖండిచవలయు వింటివా.

మం॥ ఖండించుచు నుంటిమెట్టి దండిరాజులైనగానీ ॥ఖం॥ దండిం
పుచు నుంటిమింత | దయయును లేకఁ | వెరువకానువిడువకాను | ధరను
మేము దప్పకాను ॥ఖం॥

వ. మారనువిధంబుననే యెట్టి రాజులైనను ఖండించుచుంటిమిగదా
భీ॥ విడువక వధియించవలెను | కడుబలాఘృష్టుడైనగానీ ॥వి॥
పుడమియందు యిటులకేయ | వలయు మీరికే ॥ అడుగవలదునుడుగ
వలదు | విడువక ఖండించ వలయు ॥వి॥

వ. యెట్టిజలులైనగాని విడువక ఖండించవలయును నామాట
జవదాటవలదు వింటివా.

మం॥ ఘనులెవ్వరు గానబడరు | ఘనబలాఘృష్ట వినునాలుగు ॥ఘ॥
దినముల నుండియు పీఠులు | దిరిగినాయిక ॥ కనబడరైరొకరైనను |
కన్యలనడిగేటి వారు ॥ఘ॥

వ. ఈ నాలుగు దినంబులనుండి వీధిపీఠులదిరుగుచుంటిమి యొక
రైనను యడుగ వచ్చిన వారు లేరుగదా.

భీ॥ నుంచిది కనిపెట్టవలయు | మరువవలదు నామాటలు ॥మం॥
నుంచివాక్యములచెమిరు | మరియు బంపిన ॥ ముంచెదాను | యొచ
కాను | యించుకైన వెరువఱాను ॥ము॥

వ॥ నరి మంచిది మీరు కనిపెట్టి వచ్చినవారిని వధించుచుండును లేకుండిగ నాకున్న బంధించుటకు నిందితా.

మ॥ యెట్టివారెన్నోని పట్టిను ఖండించగలము ॥ యె॥ గట్టిగ కుశదర్పనగిరి । గౌరి వరుడిక ॥ యెట్లులైన జోరవగలడు । వట్టిగాను విడవబోము ॥ యె॥

వ. ప్రభో మారను విధంబుననే మెలంగువారము.

భీ-వ. సరే అట్లులైన సంతోషము, యిక నేనంతఃపురంబున కేగుచాడను.

మం-వ. రాజేంద్రుల ఆదో మిగురువులవారు విచ్చేయుచున్న వారు కనుంగొనుడు.

భీ-వ ముంచిది రానిమ్మ.

భీ - శం - వాదం - కర్వ.

భీ॥ ఆర్యా గురువర్యా వందనమును గొనుమా ॥ వందనమును గొనుమా । నాయనవియు వినుమా । యిండును మారరుదెంచిన । యె॥ వము నానందముయెను ॥ ఆ॥

వ. గురువర్యా మీచటి కరుదెంచుట నాభాగ్యభేదమనవచ్చు ను. మీదరిశనంబున ధన్యుండనైతినిగదా.

శం॥ వర్ధిలర వసుధలోన వాసిగభూపా ॥ వాసిగ భూపా । యిన కులదీపా । ఘనమోదంబాయెనిన్ను । గాంచిన తోడను । గగ్గిల్లున నేడును ॥ వ॥

వ. రాజేంద్రా వర్ధిల్లుము వర్ధిల్లుము నీ భక్తిజ్ఞానంబులకేను మెచ్చితిని నీనరీభక్తుండీ భూలోకంబున గానంబడడుగదా.

భీ॥ రత్నసింహాసన మిదిగో రండి మూరికనూ ॥ రండిమూరికనూ కూర్చుండుడి యికనూ । నిండుపేమతోనుయేను । దండమర్చించెద దాసుడ నేమిట ॥ ర॥

త॥ గురువర్యా యీ రత్న సింహాసనమున ఆసీనులు గండు మిమ్ము నేనించి కృతార్థుడ నయ్యెదను

శం॥ మెచ్చితి కుశదర్పనగిరి । ఆచ్యతుడేలూ ॥ ఆచ్యత డేలూ । నీకెప్పును మేలూ । హెచ్చుగ సంతోషమాయె । యిచ్చుట నానుది । యినకులాంబుధి చంద్ర ॥ మ॥

భీ-వ. స్వామీ! జాగ్రత్తయ్యో విచారించుము.

శంక - ఏమ - నాక - జడ్డు.

శం! డేము భూమికామీ ! సీమవాసందారునూ || డే! పేమ
తో వచ్చియుంచుమి : డేమములెల్లచు : డే !

వ. రాజేంద్రా! మీరు మీసగరి వాసులెల్ల డేమంబుగ నున్న
వారలేనా తెల్పుము.

భీ. గురువర్రామి మీ కృపా : కరుణ వల్లనుయిక || గు|| ధరవా
నులు మేమం | వరము డేమమున్నము || గు||

వ! గురువర్రామి మీ కృపా కటాక్షంబున మేమెల్లరము డేమము
గానే యున్నవారము స్వామి.

శం! సంతరి యేమన్నభూ ! శాంత మీకగల్గెన || సం|| సంతరి
మూనా నాతో | సరగున వచ్చియుంచుమి || సం||

వ! భూమికామీ నీకు డేమైన పుత్రీశంతానము గలిగియుండ
నాతెల్పుము.

భీ! పుత్రులు లేరురు | పుత్రీకలయ్యావిను || పు|| ఛాత్రీల
నుందారులు | ధన్య జనించీరూ || పు||

వ. నాకు కుమారులు లేరుగాని యిరువురు పుత్రీకలు గలరు.
(అని పుత్రీకల వంకజాచి) పుత్రీకా కత్తములారా యిటురండు గురు
మూర్తికి వందనంబాచరించుడు.

చం-వ. తండ్రి మీరను విధంబుననే వందనంబాచరింతుము ,
(శంకరునితో) గురువర్రామి మావందనంబు చేకొనుడు.

శం-వ. రాజేంద్రా నిన్నొకటి యడుగవలసియున్నది.

భీ-వ. స్వామి! అడుగుడు సంకయింపకుడు.

శం! యిట్టినుందారులనూ | యెట్టి పురుషాశాకునూ || యి|| వట్టి
యొ వివహమునూ | వరగ జేసియున్నపూ || యి||

వ! ఈ కన్యలు నవయవ్వనలై యుండిరి కావున వీరికి వివా
హము జేసియుంటివా తెల్పుము.

భీ! వివాహము జేయలేదూ | వింటిర యింతవరకూ! వి! అవనిల
కుశదర్పణి | హరికృపనూ దెలియదు || వి||

వ. స్వామి! వీరి యిందచందముల నెప్పుడు నాకన్నులార జూచి
గూఢవంది చుటకుగాను యింతవరకు వివాహము జేయనెత్తిని వింటిరా

శం—దర్శ—చెల్లి.

ఉచీ - యీకన్యలకును రోగి - నివాహమును జేచుకోరి - యింటను
యించితివోరి ఓ! మోతపాపమును నీవు యంతలో గడించినావు ఓ!
నీసరి పాపాత్ముడెవట జూచినను గానగడకు - మోసపుచ్చ జేసితివిర !
దోషకారి నన్నిక్క - చాడుదనీ యెన్నవలను ఓ! భానుశకుశదర్శనగరి
వాసుడనని కనుదెలియక భా! దోషకారి మదముజేత - తులదూగుచు
నుంటివార - మోసముచ్చ దెరుగలేవు ఓ!

వ. ఒరే పాపాత్మా యిప్పుడే యీకన్యల నెవరికైన యిచ్చి
వివాహంబు గావించుము. లేకుండిన నీరాశ్యంబును నిన్నును జలంబులో
గల్పెదగాక. చూడుము సేశంకరుడనని తెలియవా యేమి (అదృష్ట్యం
డగును)

భి-వ. హాశంకరా పాపభయంకరా మారురూపంబున మదగ్ధ
హంబునకు విచ్చేసి కోపంబున కేపించి అదృష్ట్యండ్లవైతివా నేనిపుడే యీ
కన్యల నెవరికై నొసంగి వివాహంబు గావించెదగాక. లేకుండిన యేమి
వివత్తులు సంభవించునోకదా (మంత్రంజూచి) వ్రోహస్తా.

మం-వ. రాజ్ కో యేమి యాజ్ఞ.

భి—వ్రోహ—వాదం—దర్శ—చట.

భి! కంటివా ప్రాహస్తనాదగు - కన్నపుత్రీకలకను ॥ వింటివా
వివహములు జేయగ - నుంటి నేటిదినంబునూ ॥కం॥

వ. వ్రోహస్తా నా పుత్రీకలకు నేడే వివాహంబు జేయవలయును
వింటివా.

మం! అడుగవచ్చిన వారినెల్ల - హతమునూ గావించియూ ॥
పుడమి యందున యిటు బలుకుట - పూని తెల్పమా విందునూ ॥అ॥

వ. రాజేంద్రో నీపుత్రీకలనడుగవచ్చిన వారినెల్ల హతమొనరించి
నేడు వివాహంబు దలపెట్టుటయేమి కారణమొ విన్నవించుడు.

భి! కన్యలకు వివాహంబు జేయ - కున్న తెల్పెద విన్నవా ॥ కన్న
గా భరణుడు రాజ్యము - పాడుజేతనె కన్నవా ॥క॥

వ. కన్యలకు వివాహంబులు జేయ నందులకు యీ శంకరుడు
మారురూపంబునవచ్చి, నీపుత్రీకల నెవరికైన నచ్చి వివాహంబు గావించు
పుము లేకుండిన నీరాశ్యము పాడుజేయుదునెను వింటివా.

లేటకున వచ్చియుంచుడి మేమెటకునూ జనవలెనికొ యి॥

వ. అట్లులైన సరేకాని మాకేమియోజ్ఞనో తెల్పుడు,

భీ॥ మనఘ్నరము కన్యల కొరకుయే - సూక్ష్మలూయే తెం దినకొ॥

యీ - దినమునను దోడ్పెండి విారలు - యిప్పుడే వేసేగంబునకొ ॥మ॥

వ. మన వట్టణంబుకు నాకన్యలకొరకెవరేని వచ్చిచుండిన మర్యాదతో వారినిండు దెండు తప్పుక వివాహంబు జేసెదను.

మం॥ పొదుమూ మారను వింధబే - మేదిని కుశదర్పణీ ॥ రూఢ పుండే బ్రాహ్మగలడూ - మనలనూ యెల్లప్పుడూ ॥పా॥

వ. సరే మారనుఁగ్లే జేయుదుము సెలవొసంగుడు॥

భీ. వ. సరి అట్లులే పొండు వేగిరమున రండు,

మంత్రి - దర్బ - ఏక.

ఇలజనులందరు దెలియొండి - నావాక్యము నిక్కంబిది మోదము నకొ॥ మోదముకొ కాదనకొ ॥ఇ॥ భూమిశుండగు భీమరాజుతన - ప్రేమకుతల వివహము జేయకొ॥ యెత్తించకొ - సత్యంబుకొ ॥ఇ॥ వినుడిక నేటిదినంబున యెట్టి యునులైనను యిడిగిన నిచ్చుకొ॥ యిచ్చు నటకొ - మెచ్చుటకొ ॥ఇ॥ యెవ్వరైనను యీ కన్యల కొరకూ - యె తెంచిన యిటు రావలయుకొ॥ రావలయుకొ - కేవలముకొ ॥ ఇ॥ వరకుశ దర్పణీ వాసునికృప - యెవ్వరియెడ గలదో నేడికనూ ॥ నేడికనూ - చూడగనూ ॥ఇ॥

వ. ఓసభికులారా నేటిదినము భీమరాజు తనపుత్రికలవివాహంబు గావించ న్నితిజ్ఞ జేసియుండెను కావున యెవ్వరైన కన్యలకొరకు విచ్చేసి యుండిరేని రండువివాహంబు గావించగలడు వినుండు.

కుశా-కం॥ ఓమహనీయా మారలు * భూమిశుని నుతలకొరకు పురవాసులకు * ప్రేమతో దెల్పుచు నుంటిరి * నామది వినగోర నయ్య నది వినిపించూ॥

వ. మహాత్మా మారెవరు రాజపుత్రులకు నేడే వివాహంబు గావించెదమని పలుకుచుంటిరి అది నిక్కముగా వచ్చింపుడు.

మం-వ. ఆయ్యా నేనా భీమరాజు ప్రధానిని వింటివా.

కు-వ॥ అట్లులైన సరేకాని యొక మనవి.

కుశా—మంత్రి—వాడం—దర్బ.

వి: కన్యలకొక కిక్కడికే తెంచియు-యన్నదనియు యా కన్యలతండ్రికివి!
వ. అయ్యలకన్యలకొక కొక పురుషుండు విచ్చేసియున్నాడనియు
కన్యల తండ్రితో విన్నవించుము.

మం! కన్యల కొరమా - విచ్చేసి మీరున్నారా తెలుపూ ! క!
విన్నవించె విచ్చేసినవారల - నన్నుతోటకొని రమ్మనియెను యిక ! క!
వ. మా రాకుమార్తెలను వరించ వచ్చిన వారిని బిలచుకొని
రమ్మని మారాజుగారు నన్నంపి యున్నాడు రండు పోవుదము.

కు! కంటిరా మీరూ - ఖండించునగా వింటిని నేనూ ! కం !
తంటలేల యీ దంటమాపురికి - వింటిరనే నిపుడేగుచుంటిని ! కం !

వ. ఆ కన్యల నెవరైన విచారించిన వారిని ఖండించునని నే విని
యుంటిని అందువల్ల విచారించక మా పురికి నేగుచుండు సంతలో నీవితటి
కరుదెంచి యీ శుభవార్త దెల్పితివి యిది నిజమేనూ.

మం! రమ్మనీవికా - రాజేంద్రుడు దోడైమ్మనే వికా ! ర!
మ్మహి మీకోరిక చేకూరెను - సమ్మతమామెను పరమన నీవటు ! ర!!

వ. మహాత్మా అటులైన పోతాము రమ్మ మారాజేంద్రుడు తన
పుత్రికని నిచ్చి నేడే శుభ వివాహంబు జేయగలడు.

కు! అచ్చటికిరానూ - యిచ్చేటనే యుండదానినూ ! ఆ !
యిచ్చటికిని యే తెంచియు భూపతి - యిపుడే దోడ్కొని పొమ్మని
తెల్పుము ! ఆ!

వ! అచ్చటికి వస్తే రాజు ఖండించునని నాకు భయము గలుగు
చున్నది, తన పుత్రికలకు వివాహముజేయ కోరిక యున్నయెడల తానే
వచ్చినన్న గొప్పామ్మని తెల్పుము.

మం! ఆరితిగనూ - తెలిపేదానూ వారితోనేనూ ! ఆ ! మీరు
యిందు శుశదర్శనీవాసుని - శ్రీరమేశు కృప జెందినవారలు ! ఆ!

వ. మీరనుట్లుగానే తెలిసి రాజుగారిని బిలచుకొని వచ్చి
దను మీరిందే యుండుడు

కు-వ. సరి అటులే యుండువాడని పొమ్మ.

మం—భీ—వాదం—దర్ప—జల్ప.

మం! కరవర యిటువినుమా - నామనవిని చేకొనుమా ! స. పరమ

వ! రాజేంద్రా నేను మన పురంబునకొక పత్నీరువుడు విచ్చేసి
యొక్కవాడు వింటివా.

భీ! యెందుకొరకు వారునూ - యిందువచ్చి నారునూ ! యెం !
లిందును వినిపింపు నాలో - యిందును వేగంబునూ ! యెం!

వ. అత డెందుకొరకెందు విచ్చేసి యుండెనో తెల్పుము.

మం-వ! అడిగెను నీనుతలనూ - పుడమిశా యిటువినూ || అ ||
జడిసియు రాకుండెను మీ - జాగ్రతలను నెంచెయూ || అ ||

వ. మీవుత్రోకల జరింప విచ్చేసి మానృతాపంబు విని యిందు
రాక మల్లి తమపురంబున కేగనుండెను వింటిరా.

భీ! వేగమే పోపొండికా - అతివేగమే దోడ్పొండికా ! వే! జాగు
సేయ వలదు సుమ్మ - వేగమే నామాటనమ్మ || వే!

వ! అటులైన మారితే శీఘ్రంబున పోయి తులనినిందు బిలచు
కొని రండు నామాట వినుండు.

మం! రాని వలెను మిమ్మా - రమ్మనియెను వేగవినము || రా!
మానవేళ వినవినూ - మరెయి దోడుకొని రమ్మనె || రా!

వ. రాజేంద్రా నేరమ్మన్న రాడాయెను మిమ్మే రమ్మనియెను
మీరు వచ్చినంతవరకు రాననెను వింటివా.

భీ. పోదము కడు కుళకర్పణి - మాధవునీ మదికమ్ముతము || పో!
యిందినమే లోడితెచ్చి - పవహము గావించవలయు || పో!

వ. నరి అటులే పోవుదము పద నేటిదింబున నాతని నిందు
దోడ్చి నాకన్యల నిచ్చి వివాహంబు గావించెదను.

భీ—కుశా—వాడ—దన్వ—అది.

భీ! రాబోతనయా వినమికా - రారమ్మా పోదమిక!రా|| రమ్మా
నామది సమ్మతమాయెను - కమ్మినాదు గృహమ్ముకు నీవిక !రా||

వ. రాకుమారా నిన్ను జూచినంత మాత్రంబున నామనంబు
సంతోషించెను రమ్మ మా గృహంబుకు పోవుదపు లెమ్ము.

కు! సంతసమాజునుమదీ - యింతలో మీరనువిధి || నం! చింత
లేమి లేవుగాని వినభూ - కాంతానామది గలదొక్క కోరిక || నం!

వ. మీరనుమాటలకు నేను సంతసింపితిని గాని నామదిలో నొక
కోరికగలదు వింటిలేని విన్నవించెదను.

వచించిన తననే పెరిచెన - కన్నులలో నేనివ్వడ వేగము ||ని||

వ. సీమంతమున పెట్టి పోరిక గలదో విచిత్రమును మోగోరిక
తప్పక నెరవేర్చుగలను.

కు|| చంద్రాయుధమునకునూ - శేషుగవలె వివహమా ||చం||
ముందుగాను వివరించితి మల్ గృహ - మంచాలి నకువాడి యిందూను
మోతోడ ||చ||

వ. వివాహ వేళలో నా చంద్రాయుధమునకే కన్యలను వివా
హము జేయవలయును. యిది మాయాంటి నడవడి ఇందుకు మోగోరిక
రేని నేను మోపెంట వచ్చెదను.

వీ|| మచిది మోసవిధి - మరువక జేసెదనిది ||మం|| చంచలంబు
జెందబోవ వదిక - యెంచవలయు నాదువాక్యము విజమని ||మం||

వ|| సరి అటులే గావించెదను రెండు అలస్థంబు వలదు.

కు|| పోదకుటూలైతె నిశా - వడువకుడి మనమికా||పో|| మీదిని
కుశదర్పణి వాడుకగు - మాధవుజేలును మోదముతోడత ||పో||

వ|| అటులైన ఫరే పోవునము పడుదు.

భీ-వ. ఫరే ర మ్మ పోవునము (మంత్రివంకజూచి) మంత్రివర్యా
మన పురంబునంగల్లు విప్రోత్తములను రావించుము నేడే మల్ పుత్రిక
లకు వివాహంబు గావించవలెను.

మం-వ. అటులే మాయాజ్ఞాను సారముగా రావించెదను.

కౌమ్యజ్ఞుడు ప్రవేశం—దర్శన.

భూసురోత్తముడా - ద్వారక - యావసుధలోనా ద్వారక|| భూ||
నాసరి విద్వాంసులు యాధాత్మిలో - చూచిన లేరెండు ద్వారక || భూ||
అమరవేదములునూ ద్వారక - కృత్యముగ దెలిపెదరా ద్వారక || అ ||
భూమిశుడైనా ద్వారక - భీమరాజుకడకూ ద్వారక || భూ|| యామ
హినా నిపుడేగవలయునే - ప్రేమతో బిలచెనిశా ద్వారక || భూ|| కుశ
దర్పణి హనుమా ద్వారక - బోవగలదు నేడూ ద్వారక ||కు|| పశుపతి
నామము పతియించినవా - రికి దొలగును భవమూ ద్వారక ||భూ||

వ. సరి మంచిది నేటి దినంబున భీమరాజుగా రెండులతో నన్ను
బిలిపించి యుండిరి పోయి విచారించెదగాక.

భీ-కం|| వ దనము భూసురోత్తమ + యిందును నాపుత్రికలకు +
ఇకలగు ములక + పొందుగ జేయగ గోరితి + నందమునను ముదము

హూర్త * మరయుడి దొరలో :

వ. భూసుగోత్తమా నేడు నాపుత్రికలకు వివాహములు జేయ నిశ్చయించితిని కావున నుముహూర్తంబెప్పుడో వచింపుడు.

బా-వ. రాజేంద్రా నేడే సుదినము తప్పక జేయవచ్చును.

భీ-వ. సరే అటులైన సంగోచము. మంత్రీ మత్ పుత్రికలనిందు రావించును.

మ-వ. అటులే రావించెదను.

చం-వ॥ జనశా మద్భిందు రప్పించిన శారణమేమో వచింపుడు.

భీ-వ. పుత్రికా రత్నములారా నేటిదినంబునమీకు వివాహంబులు జేయ నెంచితిని వింటిరా.

చం-వ. తుండీ అటులైన మాభాగ్య మేమవచ్చును.

భీ-వ. విప్రవర్యా వీరికి విధి విధానముగా వివాహముల గావించుము.

బా-వ రాకుమారా యిటురమ్ము.

కు-వ. విప్రోత్తమా నామనవి వినుడు.

గీ. ఇట్టి చంద్రాముఖమునకే యితులకును * ముందుగను తలం బ్రాలును ముదాహరిసి * పొందుగను కంకణంబుల పొసగగట్టి * వరుస గావించరయ్య వివాహమిపుడు!

వ. విప్రోత్తమా యీ చంద్రాముఖంబునకే కంకణంబుగట్టి తివాహంబుల గావించుడు యిది మాయుంటి లాంఛనము వింటిరా.

బా-వ. హేరాజన్ వింటివా యాయువకుని వాక్యంబులు.

భీ-వ. అటులే వారి పూర్వుల నడువడినే కానిండు.

బ్రా-వ. సరే అటులే గావించెదను

శ్లో॥ తదేవలగ్నం నుదినం తదేవ - తారాఖిలం చంద్రబలంతదేవ

విద్యాఖిలం దైవజలం తదేవ - లక్ష్మీవతేలే. ఘ్రి యుగంస్మరామి॥

చంప—దర్శు.

రాకుమార రారమ్మిక - రతికేలికి వేవేగమి - రతికేలికి వేవేగమి ॥ రా॥ నాకువరుని నిన్ను జేసియొసగిరి - సాకుమంచు నిన్ను వేడుచుంటిని - నీకు దానురాల మదనుబాచికి - నిలుకజాల చలమదేల ॥ రా॥

వ. పాశ్చాత్యరా నిన్ను వివాహంబు గావించుకొని సంతోషంబు జేందితిని రమ్మ కాగిలిమ్ము.

కు-వ. (తనలో) ఏమో ఏమో వివాహంబాడి నాచేతిలో జక్కించుకొంటుంది గాని ఏమిటో. పతికేళిక రమ్మలి బలముచుండిరిగదా పిరిగలిసిన నాబోయత్తుంబంతయు స్వర్థమాను శాన పిరికేదో యొక కథలను దెలిపి దినంబులు గడిపెనగాక, పతికాళముగా) నారీమణి నాకొక కథ జ్ఞప్తికి వచ్చెను. ఆకథ నీకుం దెల్పెదను అది ముగిసిన పిమ్మట నీ మనోరథంబు నిరవేల్చెదను.

చ.-వ. నాథా ఆదెట్టి కథనో విన్నవించుము.

కు-వ. సఖి యీభూమియందునొక ధనికుండు గలడు నతనికొక పుత్రిక యుండెను. ఇట్లుండ వారికడ కొకనాడు యిదంతన సాధు పురుషులు విచ్చేసిరి. అది నాటని పుత్రిక యా సాధువులను గాంచి వారికి భోజనంబులు జేయించ వలపెట్టెను. తండ్రి యా మాటకు సమ్మతించకుండినప్పటికిని శాంతింప జేసి యా సాధువులకు కుడువంబెట్టెను. వారు కుడిచిన పిమ్మట యానాడా నగరియందు శుష్క దరిదుసనకు పుత్తుండు జన్మించెను. యానంగతి సాధువులరిగి యాధరికుని ద్రవ్యంబు యాచిన్న బాలికను వారికి జెందజేయ వలయునని వారికి యదృశ్యంబైరి. ఆమాటలు ధనికుని కూతురు విని తండ్రికిం దెల్పిన యాతడా బాలుని యెన్ని క్రమంబు బన్నినగాని కడలేరే తుదకు ధనికుని గృహంబున కథిరారి యయ్యెను. కావున అటువంటి పురుషుండు నిన్ను వివాహ మాడవలయునుగదా వింటివా.

చ.-వ. నాథా వింటినిగాని రారమ్మ క్రిడింతము.

కు-వ. సఖి ఆదో సూర్యోదయ మగుచున్నది మనమిందుండవలదు నావలికి నేగొడము రమ్మ. (నిష్క్రమిం)

పుష్ప—దర్శు.

నామనోహరా నేడట - పతికేళిక రారమ్మలు ||నా||నామనంబు సంబరంబు జెందగ - ప్రియదీప కాగిలిచ్చి నెంతయు - కాముకేళి సర్పి నాదుకోరిక - కడలేర్చుడు - మదిసీర్చుడు ||నా||

వ. మనోహరా నేడు నాభాగ్యము ఫలించెను రారమ్మ కాగిలిమ్ము.

కు-వ. సఖి నీకొక దివ్యమైన కథను జెప్పెదను ఆకథ ముగిసిన పిమ్మట నీకోరిక నెరవేర్చగలను వింటివా.

పు-వ(అది యెట్టికథనో వినంజేయుము.

కు-వ. సఖి యీ ఘోషంబు నొక జూదరి గలదు. అతడు జూదరియైన నెంతటిదో దాదామించుట తుదకు కామరసించి యమలోకముం జేరియినాడెను, అంత యముండా జూదరిని జూచి వానికి దండన విధింప నెంచ, వాడు నీవు పాత యముండవా కొత్త యముండవా యని యమునితో వాదించ యమువ కలుదోచక బ్రహ్మకు విచారించుటకై నేగ యూ జూదరి యముని సంహాసనంబున గూర్చుండి యమలోకమును పాలింపు చుండెను. అట్టి చతురతగల పురుషుండు నిన్ను పెద్దాడ కల యను వింటివా.

పు-వ. ఘోషాథా వింటిని ని రారమ్ము కౌగిలిమ్ము

కు-వ. సఖి అదో సూర్యోదయంబగుచున్నది మనమి దు నుండ వలదు నావలకు బోవుడము రమ్ము.

పు-వ. సరి అటులే పోవుడము వమ్ము.

చం-వ. గంధి—దక్కు.

మదనతాపము చేత నామనసు నిల్వక జాలదూ! మనముతోను నాడుకోర్కె నేమను - కమలజేయునుయ్య నేటిదినమును - సదయానిన్ను వేడుచుంటి నికబల్ - సారసాక్ష దీపరక్షి||

వ. సఖా నేడైన నా మదన తాపము దీర్చి నన్ను సందోష పెట్టుము

కు-వ. సఖి నేడొక చక్కని కథం దెల్పి నీ మనోభ్రాంతి దీర్ప గలను,

చం-వ. సరి అదెట్టికథనో విసంజేయుము.

కు-వ. సఖి ఒక రాజున కిరువురు పుత్రులుండిరి. నారాజు శత్రువులకు తనరాజ్యంబు నోడి తన పుత్రుల నొక గురువునొద్ద విద్యనేర్పు కొనుటకై నొప్పగించివారు జీవనోపాయంబు జేయుచుండిరి. వారిరువురిలో చిన్నవాడు మిగిల నేర్పరియై యుండెను. అత కొన్నాళ్ళకా రాజు వచ్చి గురు దక్షిణగా తన పెద్ద కుమారుని నొసంగి చిన్నకుమారుని గొనిపోయెను. పిమ్మట యాగురుడా బాలకుని యెన్నో హింసలు బెట్టెను. అదిజూచి యా బాలుడు గురుని హతంబు గావించెను. అట్టి కైర్యకాలివంటి వానిని నీవు పెద్దాడవలయును గదా వింటివా.

చం-వ. నాథా వింటివిగాని రమ్ము నన్ను రతికీడలంబెల్పుము.

కు-వ. సఖి అదో నినుడుకడయంచుచుండెను మనమిందుండతగదు.

నావలకు బోవుదము పదునూ.

చం-వ. సరి అటులే బోవుదము నడ.

పు-దర్వు! విరహాహ్వనమా సుక్ష్మ - దరిజేర్పమి దక్షిణనే !
ప!! పరివరి విధముల నిన్నును - బ్రస్తుతి తేనెదనిన్నును - మరుగేలియు
సలిపియునా - మదినిదీర్చు - ముదము గూర్చు !వి!

వ. పోతేక్యరా నామనంబు నిలువకున్నది రమ్మ కీడింతము.

కు-వ. నారీమణి శేడొక కథ నెరిగించెదను వినుము. అటుపిమ్మట
నీమనస్సు తృప్తి గావించెదము.

పు-వ. సరి అదెట్టికథనో వినింతేయుము.

కు-వ. మనోహరీ ఒకరాజుఁడు యిరువురు భార్యలుగలరు. అందు
చిన్నభార్య కాలికాదేవిని పూజించి యామెవరంబున బంగారు జడలు
గల కుమారుని గనియుండెను. ఈసంగతిని రాజుగారి పెద్దభార్యవిని జూర
దేశపురాజు నిన్ను రమ్మని యుండెనని పత్రింబు లిఖించి తన పెనిమిటి
వద్ద కంపెను. యాపత్రింబు జనుత్తుకొని రాజు జూరదేశమున కేగెను.
నంత నామె తన సవతి పుత్రుని జవదలచి యెన్నో విధంబుల కష్ట
పెట్టెను కాని యా బాలుడా శ్రమలన్నిటిని భరించి తుదకు తండ్రిని
గలుసుకొని సుఖ పుంపించెను. అటుపంటివాడుగదా నిన్ను వివాహమాడ
వలయును వింటివా.

పు-వ నాథా వింటినికాని కీడింతాము రమ్మ.

కు-వ. సఖి అదో చూడుము తెల్లవారవచ్చెను మనమిందు నుండ
రాను నావలికి బోవుదము రమ్మ.

పు-వ. సరి అటులే బోవుదము పదునూ.

చం-దర్వు! కాళేశనీ వ్యాధి నేను - యీలీలను దరిజేర్పమి !తా!
చాలగ మదనుని కోలల - కీలలకును భరియింపగ - జాలకనున్నది నా
మది - యాలచాల - తడవదేల !తా!

వ. నాథా యీవిహవేదప భరింపజాలను రమ్మ కీడింతము.

కు-వ. సఖి నామనంబునంగల్గు శేడొక చిన్న కథ దెల్పెదను
వినుము. యీకథ ముగిసిన పిమ్మట రతికీడిలని దేల్పెదను.

చం-వ. సరి అదెట్టి కథనో వినింతేయుము.

కు-వ. ఈ భూమియందున నొక రాజకుమారుండు తన తండ్రిని
జూచి హేజనకా నేను యిందని కుమారెను నాగేంద్రుని కుమారుడన

అగ్నిదేవుని కుమార్తెను యీ మువ్వరిని దప్ప నేనితర కార్యం వివాహం
 జూడనన యామాటలు తుడిచివిని కోపించి యిల్లు పెడల్పించిన యడవు
 లందు జేరి తుదకు నొక వృద్ధురాలి వలన యందుగిని పుత్రికను తన వం
 బు జేసికొని, నామెవలన నాగేంద్రుని అగ్నిహోత్రుని పుత్రికలను
 చేకొని తుడిచివద్దకేగి తనవృత్తి నిలబెట్టుకొనెను. అటువంటిభును నీవు
 పెండ్లాడ వలయునుగదా వింటివా.

చం-వ॥ నాథా వింటినిగాని కీడి-తాము రారమ్మ లేలమ్మ.

కు-వ. నారీమణి అదో సూర్యోదయం లగుచున్నది మనమిచ్చట
 నుండటకు తగదు నావలికి బోవుదము రమ్మ

చం-వ॥ సరి అటులే పోవుకము పదుము.

పు-దర్శు॥ దాసురాల - బ్రోవవేల ॥దా॥ యీ సమయంబున
 నన్నును ॥దా॥ దోసిలొగ్గి యుంటినాదు కోర్కెయు - దీసివేయ వలదని
 కుశదర్శి - వాసుదేవ దెలుకదాయె నీకును - మోసమేల - జేసె
 వేల ॥దా॥

వ॥ ప్రియా మదన తాపంబుచే నోర్వకుంటిని నామనో భ్రాంతిని
 దీర్చుము.

కు-వ॥ సఖి నేడొక చిహ్నంబును వినిపించెద వినుము. అటు సిమ్మట
 నీమనో భ్రాంతి నెరవేర్చెదను.

పు-వ॥ సరి అదియెట్టి కథనో వినంజేయుము.

కు-వ॥ సఖి ఒక రాజునొకకథమారుడుండెను. యారాజేంద్రుడు
 చనిపోయిన తోడనే పాలివాడు రాజ్యం బహూదించిరి అంత నా పిల్ల
 వాని తల్లి పుట్టింటికేగి నూరు వరహాలు దెచ్చి తన మామారునికిచ్చిన
 నతండా వరహాలు పెట్టి నొక పామును నొకపిల్లిని వొకకుక్కను గొని
 వచ్చి పెంచుచుండెను. అదిజూచి సతనితల్లి కోపించిన నతడా సర్పమును
 విడచి పెట్టినప్పుడా సర్పమా బాలుని కొక ముద్దుటుంగర మిచ్చెను యా
 యుంగరము వలన రాజకుమారుండు మరల రాజపూజితుండామెను అటు
 వంటిభునున్న కదా నీవు పెండ్లాడ వలయును వింటివా:

పు-వ॥ వింటినిగాని నాకోరిక నీడేర్చుము.

కు-వ॥ ఇలీ అదో సూర్యుడుదయించు చుండెను మనమిచ్చట నుండ
 తగదు నావలకు బోవుదము రమ్మ.

చం-వ॥ సరి అటులే

చం-చ! సోదరీ పుష్పగండి మన నాథుండు నాతో రతిక్రిడలం జేక జేదో యొక కథ తెల్పుచు దిశంబులు గడపుచుండెను. నీచైన నైన ప్రియగలిగి యున్నవాడా తెలుపుము.

పు-చ! మేను భగినీ నీపశ్చాత్తలే నాతోగూడ దిశంబొక కథ తెల్పుచు తుదకు అటువంటివాడు మీకు పురుషుడు గావలయునుగదా యని అనుచుండెను. సదియంగాక తన చంద్రాయుధమునకు మనల వివాహంబు గావించెను వింటివా.

చం-చ! సోదరీ యిది యంతయు నేదో విచిత్రముగా నున్నది మనమిప్పుడే పోయి సతని విచారితము పదుము.

పు-చ! నరీ అటులే యడుగ వలయును పద.

చం-చ! నాథా నాదొక విన్నవంబు గలదు.

కు-చ! సఖీ విన్నవించుము వినియెదను.

చం—కు—వాదం—దర్శ—ఆది.

చం! మనోధవా మాకును దినదినము - మరి కథ అను దెలుపుటజేక - మనంబు నను మాకునూ ఘనంబుగ - మహా సాదేహంబును దోచెకాను!

చ! మనోహరా మమ్ము వివాహంబాడినది మొదలు ప్రేమిదినము మాయరుపురకు కథలం దెల్పుచుంటిరి తుదకు అటువంటి పురుషుడు మీకు కావలయునుగదా యని యడుగుచుంటిరి అందలి భావమేమో తెల్పుడు.

కు-చ. (తనలో) ఆహా నేడీ కన్యలు నన్ను కళ్ళించు ప్రశ్నలకు తగిన సమాధానము జెప్పకున్న నన్ను మాసింతురు గదా.

కు! మీదు కతము లింద్రపురమందలి దేవళ వందలకా! మీ! మాదురాజు పుత్రుండు గాంచియు - మరి మమ్మును దెడ్డుని దోలెకా! మీ!

చ! సఖీ రత్నములారా యింద్రపురమందలి దేవాలయములోగల మీ చిత్రపటములను మా రాకుమారుండు మదనవిజయుండు జూచి మోహంబుజెందివిమ్మల గొనివచ్చి యొసంగుమని నన్ను దోల్చిన పన్ని వింటిరా.

చం-చ! ఏమీ మా పాక్షిశ్వరుడు మదన విజయుడా వానికి నీ

కు-చ! నేనా మదన విజయని ప్రధానిని నానామము కుశాగో, బుద్ధి యందురు.

చం! అటులై తెను పోదము పదుడిక మన - మిట నుండుట ఫల మేమి యిక్క - పటుతర మోహ పరవశుడైతా - నెటువలె నుండెనో యేమిదోచదిక ||ఆ||

న! అటులైన మనమిప్పుడే వోయొద్దకు బోవువము పదుడి

కు! మాడు యత్తగాఁ పురికేగెద - మని మాతండ్రిలో దెలువ వలె - మోదముతో నెలవొంది ర డికా - నాదువాక్యములు నమ్మి యిక్క ||మా||

న! మీ జనకునితో అత్తవారింటికి పోయివచ్చెదమని నెలవు గైకొని వేగిరంజున రండు పోవుదము.

చం! మీరు వచించిన విధముననూ - జేరి నెలవుగొని వచ్చెద మూ - ఆరూఢిగ మీరను విధంబుననె - ధారుణీశుని జేరియు త్వరలో ||మీ||

న! మీరను నట్టుల నెలవుగొని వచ్చువారము నెలవొసంగుడు.

కు! పొండు మీరు వేవేగమునా - రారండి నెలవుగొని రమ్య మునా - దండికుతా దర్పణ వానుడు మిమ - నిండుప్రేమతో నెవుడు బ్రోచును ||పొం||

న! సరి అటులే పోయిరండు ఆలస్యంబు జేయకుడు.

చంద—భీ—వాదం—దర్ప—ఆది.

చం! జనకా వందనములు గొనుమా - ఘనమోదంబుతో నిటు వినుమా - మనమున నొక కోరిక గలదిక నది - వినజేయుట కిందరు దెంచితిమి ||జం||

న! జనకా మామనంబున నొక కోరిక గలిగి మీతో విన్నవించుట కిందరు దెంచితిమి.

భీ! మీ మనమునగల కోరికనూ - నేమిగలదో తెల్పుండికనూ - నామునముకు సంబరము గలిగెనిక - యేమారక నెరవేర్చ గలమనే||

న! పుత్రికలారా మీ మనంబున నెట్టి కోరిక గలదో విన్నవించుడు తప్పక నెరవేర్చ గలను.

చం! అత్తవారి గృహమున కేగి - వత్తుమనీ మామది గోరి - ముత రవును గొన నరుదెంచితిమిట - యితుగనెలమి యుముడు వేగము||

వ. మువిపుడే అత్తవారి పుత్రుంబును వాచి రావలయునని కోరిక గల్గివచ్చితిమి పొంది దొరవ తుడిగి.

పి. సంబరమాడెను నామదినా - సరగున మీ పాతలు వినినా సంబరమా చేతను పోయిరండి - సరగుననా నా సన్నిధికిరకును ||సం||

వ. బాలికలారా మీ మాటలకెంతో యావందిచితిని అటులే పోయిరకు.

చం. యిత్రేహాలు మీకృప మాకూ - సంతసమాడెను విను మాకూ - చింతలకు మీకింతలా కీర్తియు - సంతోషాబుక. సరగున దెచ్చెము ||యం||

వ. తుడిగి మీ యాశీర్వాదము మాకింత చాలును యిక మేము పోయివచ్చెదము నీకు కీర్తి దెచ్చెదము.

పి. మేలాడెను మీ కలుకలకూ - యీ లోనను వినదెల్పుట కూ - చాలగనూ కుశదృఢి వాసుని - పిలాలో కన్నుడి మేలొ మీకిక||

వ. మీ వల్లభుని యాజ్ఞలో వర్తింపుచు జెల్లగా పోయిరకు మీకిదే సెలవొసంగితిని.

చం-వ. తుడిగి అటులే పోయివచ్చెదము. (విష్కృమింతురు)

చం-కం. వచ్చితిమి తుడిగినకియు + యిచ్చట నుండంగ నేల యిపుడేమనము + యెచ్చట నుండెనొ మావరు + డచ్చడికేగంగ వలయు నరుదేదడిక.

వ. మతిమంతా మాతృడిగారి యాజ్ఞం గొనివచ్చి నారము యిక నూవరుని సన్నిధానమునకు పోవుదము కుడుడి.

కు-వ. సరి అటులే పోవుదము రండు (విష్కృమింతురు)

మద-వ. (తనలో) ఏమీ కుశాగ్రబుద్ధియా కన్యలం గొనివచ్చెద నని పోయి యింతవరకు రాడాడెను గదా.

మద—దర్శ—అట.

ఏమిసేతూ - యీ పటమునందుగల కన్యలనూనే - నెట్లా మర తూ || నామనంబు తొందగొందుచుండెను - కాముకేరి దేలగాను పో చ్చుక - చేమిజెండుచుండ నేడునామది - యెమిసేతు యెటు దోచ దాయమా ||ఏ|| విన్నావించే - కుశాగ్రబుద్ధి వీరినిదెచ్చెదనని - సన్ను తించే || కన్యలను మొందుగాంచకనులా - నన్నుమరది యున్నదేమి

కదలిక - యిన్ని దినములు జరిగె నేటికిని - కన్నులూను గాంచుభాగ్య మె
న్నతో కను వాసారావా - కుశకర్మకగరి వాసనన్ను యిప్పుడు - యీ
తాబ్రోనా - దోసిలోగ్గి యున్నవాడని న్నిక - వెళ్ళిపోవు జేయ తగ
దుననిక - వాసరాది వదిలి నరసింహ - దాసవరక నను ధన్యుని
జేయవలె ! ౧॥

ప॥ హేళంకరా పాదభయంకరా. యీ సమయంబున నన్ను
రక్షించు నీకంటె నితరులెవ్వరును లేరుగదా. (అంత కుశాగ్రబుద్ధి కన్య
లలో నటకు వచ్చుచు)

కు—మ—చం—పు—వాదం—ఆది,

కు॥ కంటివారాకా - కన్యకా మణుల కనుగొంటివారాకా ॥ విం
తిరవారు వదించిన విధమున - కంటం నుండక కన్యల దెచ్చితి ॥ కం॥

ప. మదన విజయ నీవు గోరిన కన్యారత్నములను గొనవచ్చితిని
చూడము.

మ॥ సంతసంతాపే - యింతలోన నాదంతలుబాసే ॥ ౧౦॥ విం
విత నేనెంతని బొగుడుదు - మంతనముననిను మరువజాలనూ ॥ ౧౦॥

ప. నుబుద్ధి నీవంటి మేల్కుండి జగంబున లేడుగదా నీశరీరతం
జేమనవచ్చుచు వీరెవ్వోట నుండువారో తెల్పుము.

కు॥ లెండి మీరికా - యీకన్యలనూ శేకొండి నుబ్బికా ॥ లెం॥
దండిరాజ పుత్రికలు సుమ్మివీ - యండజేరి నిండుచేమచే॥

ప॥ వీరు భీమపుకంబేలు భీమరాజు పుత్రికలు యీమె నామము
చంకకగంధి యీమె పుష్పగంధి దైవకృపవల్ల మీకు లభించెను వీరిద్ద
రక్కచెల్లెండ్రి వింటివా.

మ॥ చేకొనేదానూ - నాకూను జ్యేష్ఠురాలునూ విను ॥ చే॥
ప్రాకటముగ యీచిన్న సుందరిని - నీకొసంగితి నేసంతనముగ ॥ చే॥

ప. వీరిరువురిలో జ్యేష్ఠురాలిని నాకొసంగుము. కనిష్ఠురాలిని నీవు
చేకొనుము అట్లులైన నామంబు సంతసించును గదా.

కు-ప॥ హే కన్యారత్నములారా మారాజుగారి వాక్యములను
వింటిరా ఇందులకు మీ యభిప్రాయమేమో తెల్పుదు.

చం॥ ఆరీతి మేమూ - మెదిలెదాము - మారాజబోమూ ॥ ఆ॥
ధారుణీమనీ శరెడ నికతే - మీరునాదు సోదరిని చేకొనుడి ॥ ఆ॥

ప॥ కుశాగ్రబుద్ధి మారాజాజ్ఞ విధంబుగానే మెదిలెదము నేను

మీరాజుగారి వశవర్తి నై యుండును నీవు నాసోదరిని జేకట్టుము. సోదరీ నీవతికడకేగుము రాజాజ్ఞ జవదాటగూడదు గదా.

పు॥ రమ్మో నాప్రీతి - రమ్మోనామది సమ్మతమాయెను ॥ర॥
యిమ్మహి నేనీ సొమ్మయితినిమో - దమ్మననాడు కౌగిటకునునీవు ॥ ర॥
వ. నాథా మాయకాగారు నడిచిన విధంబు నే నీదాననైతిని రమ్మో వాకొక కౌగిలిమ్మ.

మ॥ చింతలూ వదిలే - యింతలూ విజయూ భంతసం వెలిగె॥చి॥
వంతులతో మన పట్టణమునకును - యింతలూ బోదమునంతోవంబు ॥

వ. హేరాజ్ఞ నేటికి మన చింతలెల్ల బాసి సంతోష వంతుల మైతిమి గదా. యిక మన పురంబునకు బోవుదము లెందు.

మ॥ పోదమూ పకడి - పొలతుకలను గూడి మోదముతోడుత॥
పో॥ అడరుడౌ శుశదర్పణివానుని - మాధవునీమన మనమున దలచుచు॥

వ. సరే నీవనునటులే పోవుదముకుడు. (అచింతితదవ్వరుడెంచి)
మ॥ చాలగ దవ్వను నడచియు + యీ లోనను వేసటొంది
యివుడుఁజిమిక + మేలగు వృక్షచ్ఛాయల + నీలో పవళించి పికవ నేగుట శుభమా ॥

వ॥ మిత్రమా మనము చాలాకూరము నడిచివచ్చితిమి కావున యీ వటవృక్షము క్రింక కొంత తడవు నిద్రించి పిమ్మట నేగవలయునని నా యభిప్రాయము వింటివా.

మ॥-న. సరి అటులే జేయదము. (అని నిద్రింతురు తుకాగ్రీబుద్ధి మెలకువతో నుండును అంతలో)

పక్షులు ప్రవేశం—వాదం—అది.

శ్రీ॥ ప్రాణేశ్వర యీ వృక్షము క్రింకను - పవళించిన దానూ
నకూ - గానగ మృత్యువు ఘటియించును యీ - మానవేంద్రునకు
మరి తప్పదు హ॥ ॥వా॥

పు॥ యెంచుకొరకు మృతిజెంద గలదొ వో- నుందరిమణి నేవిందు
వచించుమి - సందేమదొ తెల్పుముయికనూ నా - ముంకర నీనిక ముది
తరొ వేగమి ॥యె॥

శ్రీ॥ అరఘడియలో నొక కొమ్మవిడిగియూ - అతని మీదబడి
మరణ మొందునూ - సరగున నాతని నవరించెటి వారెవ్వరో కదాయక
తెలియదు హ॥ ॥వా॥

పు: కాంతామిత్ర దానినిత లోపల - కొంత దూరమునను గొని
దించిన - యిట్టిలోన మృత్యువు దల్లియుదా - పుత్రసింహును సఖియి
విసగదే ! కాం.

శ్రీ: యిదివిప్పియు వారింటికి బోవగ - నది నుహ్నిగియు సం
తలోన యే - విధమైనను మరణించ గలడుయో - నదయుడు జయ
మొందును యెటులోగద ! యి||

పు: గుట్టుబులపై నెక్కయు చూడలు - గుప్పించియు నాపల
కును దమికిన - హరి వాని జేరదు గండము - దూరము దొలగును
నేరుపు తోడుత ! గు||

శ్రీ: పురమును జేరగ సరగుం బోవగ - బురుజుగూలి నచ్చట
మరణించును - మియా మృత్యువు దప్పించుటకూ - మార్గమేమి గానం
బడదాయెను ! పు||

పు: బోటిరో గుట్టుములకు నెగిరించియు - దాటిన భయమే
మియు లేదుగదే - హరికాంగి నామాట నిజమిది - బూటకమని యెం
చగ తగదే వో || బా||

శ్రీ: యిన్ని గండములు నిటుకడలేరియ - యింటికిజేరిన పెం
టనె పింటిర - మున్ను నివహమాడిం భార్యజె తన - మృత్యువుతప్పనె
తప్పదు గద హ ! యి||

పు: మిత్తుడు ప్రేతము చేకొనియున్నను - మాత్రమునను మరి
యొక సంకటమై - ధాత్రిని కుశదర్పణి పురవాసుని - దయచే జయమొం
దగలడు వినమిక ! మి||

వ: సఖి యిన్నిగండములు యీ తీరునకడలేరును గాని ఈ మన
మాటలు విన్నవారు యితరులకు చెల్పిలేని శిరంబు పగిలి చతురు విం
టివా. (అని లేచిబోవుదురు.)

కు-వ: (తనలో) ఏమీ యీ పక్షాలు బలికిన విధంబున యీ
తని గండంబును తప్పింపకుండిన మరణించునుగదా యితని కొంతదప్పు
నుంచిజూచెద (అని యుంచును)

మద-వ: మిత్రమా నేనచ్చట పరుండి యున్న వాడ నిట కట్లు
వచ్చితిని యీ వృక్ష శాఖ నాపై బడిన మరణింతురుగదా.

కు-వ: ఔను యిట నుండగదా పోవుడను పద.

మద—కుశ—వాదం—దర్శు.

మ॥ పోదము వకు మనమికా - పోదముతో నేడికా ! యాదిన మృగ్గే - యిపుడె నేగము - మాధవునీ క్షణియిపుచు ॥పో॥

వ. నీవనువిధంబున జేసిరంబున బోవుదము పద.

కు॥ పదుద్రు కదము నేడికా - నదిగలదనొ చూడికా ! ముదము తోడుతే - మనమెగిరి పోవలె తమరుగాను జడియకాను ॥కు॥

వ. రాకుమారా యిదో యీ నదీతీరము కు వచ్చితిమి నీటిలో నడచి పోకూడదు మన గుర్తింబుల తప్పించి దాటవలయును వింటివా.

మ॥ యెగిరింతును నేనికా - వేగమే నను చూడికా ! దిగులు జెందక - డిటచుతితోడ - మగువను నావెంటగొనియు !

వ॥ నీవను విధంబున నేనీ నుండరిని గుర్తింబులై నడుకొని నది యీవలి యొడ్డునకు జేరితిని నీవును యట్లే రమ్ము.

కు॥ చేరవన్తి నేనికా - వారిని నేగూడుకా - ధీరత తోడక - దిగులు జెందక - భరగువాను మదియునేను ॥చే॥

వ॥ నీవనుకట్లుగానె మిమ్ము జేవన్తిని చూడుడు.

మ-వ. ఏమీ నుబుద్ధి మఱి నదిని దాటి తోడనే నుప్పొగు చుండెను నడచివచ్చిన మరణంతుము గదా. యిది నీకెట్లు దెలిసెను.

కు-వ॥ ఆనంగతిచంతయు మన పురంబున జేరిన పిమ్మట నెరిగి తును కాని తొందరగా ప్రయాణంబు సాగింపుము.

మ॥ వచ్చెను మనపురమికా - యచ్చట గనుపడెనికా ! వచ్చెను యింక - మనకేచ్చటికి యింక - హెచ్చుదూరమై నలేదు ॥వ॥

వ. నుబుద్ధి ఆదో మన బట్టణంబు గానవచ్చుచుండెనుచూడుము.

కు॥ కంటిర యీ బురుజుక - యింటక యెగురావలె ॥ కంటి రాయక - గన్గొంటిరా యింక - తంటలేమి గలుగబోవు ॥కం॥

వ॥ ఆదో మన పురంబునంగల బురుజులను తాకకుండ నెగిరి పోవలెను వింటివా.

మ॥ యెగిరెదాను చూడికా - దిగులదేల నాకా ! మగటిమి తోడక - మహావేగిరముకా - దిగవిడవక తురగమునూ ॥యె॥

వ॥ నీవనువిధంబుననే యెగిరి వచ్చితిని చూడుము.

కు॥ ధారుణి కుళదర్పనగరి - భామని మదిలోన నమ్మి ॥కా॥

వ॥ మదన విజయా శ్రీహరి కృపవల్ల డేమముగా మన పురంబు నకు జేరితిమి గదా.

భా॥ ముబ్బీ యిదియేమి యాశ్చర్యము మనమీ బుడజుల దాటివచ్చిన తోడనే విరిసిపడెను మనము బుడజులలోనుండి నడచి వచ్చిన యెడల మరణింతుము గదా నీపెల్లెగికివో తెల్పుము.

కు॥వ॥ ఆనంగతి మన గృహంబున కేగిన పిమ్మట తెలిపెదను పదుము.

మ॥వ॥ సరి ఆటలే పోవుకము పద (గృహములకు జేరుదురు)

కు॥ (భానురాజులో) క॥ మదనములు భూమిశ్వర యిందును మోదంబులను యిపుడును వినునీ * నందను డెలెంచిడదో * డెంద మలో సంతసించి యిక గనుగొనుమూ ॥

వ॥ రాజేంద్రా మీకుమారుండగు మదన విజయుండు విచ్చేసి యున్నవాడు కనుంగొనుడు.

భా॥వ॥ ఏమి మతు మారుండగు మదన విజయుడా హాకుమారా నిన్నెన్నాండ్లకు కన్నుల జాడనైతినిరా తండ్రి.

భా—మ—కు—వాద—దర్శ.

భా॥ నందన నీవిటురారా - నమజేరా - జనందమాయె మిదికి నిరా ॥న॥ మందడనూ నిను మహాశ్రమ బెట్టితి - డెందములోవరి సం దేహింపక ॥న॥

వ॥ కుమారా నిన్ననేక శ్రమలంబెట్టిన నావంటి పాపాత్ముండీ లోకంబున గలడా తండ్రి.

మ॥ జేరితినేను జనకా - నాజనకా - భూరిమోదమామెనికా॥ జే॥ కారణమును యంతయు గానున్నది - మీ రొనర్చు నేరమదేము న్నది ॥జే॥

వ॥ తండ్రి యెంతవారి కైనను పూర్వఫలంబు దప్పదుగదా.

భా॥ సంతస మాయెను మదికి - నామదికి - యంతలోన నీవిధికి॥ న॥ యెంతని నిను వర్జింతు నుబుద్ధి నా - చింతలెల్ల దొలుగజేసితిని యిక ॥న॥

వ॥ నుబుద్ధి నీ నుజ్జాని బేమని వర్జింతును నీవల్లనేకదా నా కుమారుని నేటికిగనుగొన్ననెలిని.

నోటా || యో! యీలోనను కుశదర్పణి వాసుడు - నా లించునుగద ఈమ
దయాళుడు || యో ||

ఈ హే రాశేంద్రా! నన్నిట్లు బోడ తగుదు ఆ శ్రీహా! కృపవల్ల
జీవితం మిమ్ము జేరితిమి వింటిరా.

భా-వ. ఫరే మరము అంతపురమున కేగుడము రుండు (నిష్క్రి-)

మ-వ. సుబుద్ధి నామదిలోనొకకోరిక గలదు వింటివా.

కు-వ. అదియెట్టి విచారమో వినంజేయుము.

మ-వ. వాయొక్క పెదభార్యయగు చంద్రోరేఖ గృహంబునకు
బోవ నెంచితిని కావున నాతో గూడ నీవు రావలయును.

కు-వ. విజయా నీవరు విధంబుననే వచ్చు వాడనువడ.

చంద్రోరేఖ ప్రతేషము - దర్శన.

చంద్రోరేఖ యందరే నన్నిల - యందారజనులూ || చం ||
పొందుకు వరుసీపై జెంబాదు నామది - నందూన నొక్కని యాసిం
చియుంటిని || చం || నేచుడువాచాలా! బ్యాగరి రాముని నామాదీ నెప్పుడూ!
ప్రేమతో నన్ను తా నెమించి యున్నడు - నేమరువజాలాను నామాది
నెప్పుడు || చం || ధారుణీ కుశదర్పణి వాసుడు - రామజే బోగునూ ||
ధా! ఫీరాతో నెప్పుడు కోరింజుచిన - జేరాదు భవమాను దూరాము
దొలగును || చం || (ఇంతలో వరుండు వచ్చినంగన)

వ! (తనలో) ఆహా! నేటిదిసంబున నావరుండిచటికి విచ్చేయుచు
న్నవాడు. నతనిమిత్రుండగు కుశాగ్రీబుద్ధిగూడ వచ్చుచున్నాడు యెదు
రేగి వందనంబాచరించెడగాక. (ప్ర)కాశముగా (ప్ర)వేశ్యరా యిదో
వందనంబాచరించెడ గొనుడు.

మ-వ. చలీ వర్ధిల్లుము నేటిదింబున నిన్ను జూడగోరి విచ్చేసి
తిని వి టివా.

చం-వ. నాథా అట్లులైన నామనంబానందంబాయెను కేళిగృ
హంబు కు బోవుకము రమ్మ. సుబుద్ధి నీవా వసారాలో కవళించుము.

మ-వ. చలీ నేను మార్గాయాస బడలిక చే నుంటిని వన్న పలుక
రించకుము కవళించెదను.

గం-వ. ఫరే అట్లులనే పలుకరించను పవళించుడు. (తనలో)
ఆహా! యీసమయంబున నావరుండు నిద్రించియుండెను. యితడు మొల
కున జెంగక చూచుచే నావీయతముడగు బ్యాగరి రాముని వద్దకు పోయి

వచ్చెదను, నతడు నాకోరకెంత యెదిరి చూచుచున్న దాదోకదా.

(అని వెళ్ళును)

కు-వ. (తనలో) ఏమీ యాయర్థరాత్రి వేళే పతిని గృహంబున విడిచి యీ నుండరాని బెంబేలగుండునోకదా. యీమె వెనువెంట రహస్యముగ జని చూచెనగాక. (నిష్క్రమించు)

బ్రాహ్మగిరి రామని దర్శు.

రాచోల్ల పిల్లరావాయే - నే - చూచుచు నుంటి నింతరాత్రిరై పాయే || రా! లాడూలు వేదాలు దెచ్చా | నా ! తొడమీదగూర్చుండి తాదినిపించూ || లా! మదమెక్కి యున్నాది నేడూ - దానిమదమణిదా ను విడిచేను చూడు || మ! నన్ను మరచియుండె నేడూ - బాని - య న్నాకైనా వెరువ తన్నెకచూడు || || యింతలో రానైతె రానీ - దాని పంతుబాచెదాను చింతలకానీ || యి|| ధామణి కుశదర్పణీశూ - నన్నే మారక రక్షించు నింతలో శ్రీశూ || ఛా||

వ. ఒహో నేననుకున్నంతలోనే యావన్నెలాడి వచ్చు చున్నది రానీ దానితడాక జూన్త.

చం-వ. రామయ్యా వరదసంబా చరించుచుంటిని.

బ్రా - దర్శు.

దురాత్ములారా మూంబుండునా - దరితరకు నీతెరంగు దెలి శును || దు! మరి నన్న కన్నులంగానక - తరి నింతరాత్రిరిం జేరి తివి || దు! మదంబెక్కి యుంటివేల యిశనీ- మదంబణించెద నిదే కొరు దాచే || వి! కథించెదను నిన్నిచోమాడునా - కెమారేరి యిల, నదీదెలు వుమా || ప|| ధరణియందు కూశదర్పణీపురి - ధాముడేవిధి బోవగలదు న - మరచియుంటివేల నీవు నేడున - మరియునీదుకన్నలకావరమున||

వ. ఒసే నీమరియాద దెలిసెను బొమ్మ.

చం-వ. రామయ్యా నాతప్పులు త్తమించి యీ ఫలహారంబులు భజించుము తదుపరి దెలిపెనను.

రా-వ. నుండరి అటలనా అయితేరమ్ము నాలోడవైగూర్చుండము

బ్రాగిరి రా - చంద్ర - వాదం.

బ్రా|| నుండరి నేడింతరాతి రెండుకాయె నాతో దెల్పు || విందు యేనూ | మోదంబు తోనూ || నుం||

చం॥ సుందరాంగ నాదువరుడు - యెందును యెప్పుడును
అందుచాలా - తడవాయె విటులా ॥చం॥

న. నావరుడు నేడు వచ్చి యున్నాడని విన్నవించి
వింటివా.

బ్యా॥ యెప్పు డెప్పుడొచ్చినడు - చెప్పవె నాతోనునేగ ॥
యిప్పుడూనూ - విచిత్రవానూ ॥చె॥

న. ఏమీ నీమగండు వచ్చినాడా యెప్పుడు వచ్చినాడు.
చె॥ నేడే వచ్చినాడనాదు - మీదిలోని యున్నవాడు ॥ చూడు
నేనూ - వేగంబె బోధనూ ॥నే॥

న. నేడే వచ్చియున్న వాడు గనుక నీమనంబు తృప్తిని గావించి
నే తర్చిగా నేగవలెను

బ్యా॥ దండమూలు బెట్టెదాను - యిందునుండ తగదు నుమ్మి ॥
వేగబొమ్మ - నామాటవమ్మో ॥దం॥

న. మందరి నీకిదే దండంబు బెట్టెద యక్కడ నుండక వెళ్ళుము.
చం॥ యింత విగలు డెదనో - సంతసంబు తోడనమ్మ - తేర
రమ్మా - కొగిరిమ్మా ॥యం॥

న. ఏల వీరి జెంచెదవు రమ్మ నిన్ను నే రక్షించెదను వింటివా.
బ్యా॥ రాజయింట చంపగలదు - నాజోలికి రాకునేను ॥ రాను
నుమ్మ - నేగబొమ్మ ॥రా॥

న. రాజుగాలింట నాతలకాయె వీక్షింపడు అబ్బో యికినీజోలికి
రాను బొమ్మ.

చం॥ చింతలేల నాదువరుని ॥ గొంతుగోసి తెచ్చెదాను ॥ మర
మేలా ॥ నీకింత చాలా ॥చిం॥

న. నీవేమి చింతజేయవలెను నేనిప్పుడే నామగని శిరంబును ఖం
డించి నీదావంతంబు దీర్చెదను నమ్మము.

బ్యా॥ యిటుల నీవు జలుకుటాకు యెటుల దోచదాయె నాకు ॥
యిదియేమి చూచూ ॥ తెలియదాయూ ॥యి॥

న. నీవిట్లుంట నాకెక్కడ దోచుటలేదు నామది తొందరొందెను
గదా మందరి

చం॥ మంచిది మనదర్శనగరి ॥ మాధవూని సాక్షివరుని ॥ మంద
దానూ ॥ నిన్నెంచెదానూ ॥మం॥

వ! నానూట విజయని నమ్మము నేనివ్వడేపోయి నాని శిరంబు
ఖండించి వచ్చెదను నీవిచ్చుటనే యుండును (అని వలని జేరబోవును)

కు-వ! ఆహా యీ నటాత్మ్యురాలు కతి శిరంబు ఖండించి చండా
లుని జేరబోవ యెత్తించెనుగా, దీని చేర్యలెల్ల రహస్యమున నుండి
చూడెదగాక (అంత చూచుచుండగానే చండ్రోరేఖ నిద్రలోనున్న మదన
విజయుని శిరంబు ఖండించును అపిజూని)

కు-దర్శు! హరహర నేడంత వల ఘటించెనూ - పండిన మదన
విజయు కు నింతలో హా! కరము పుణ్యుని శిరమునుదీసెను - పాపమనక
యీ పాపి నసితయు హా! పురుషుని శిరమును దీయుటకుయే । తరి
యుదీనికిని దైత్యుంబొప్పెను హా! వరుని సంహరించియు చాండాలుని ।
వద్దనుండ నెటులాప్పియుండెనో హా! యీసమయము కుళదర్శణివాను
డు - యీశుడేవిధి బోవగలదోహా - దాసుడు మదన విజయు చే
విధమున - కక్కునోగద యిక చిక్కుదోచెహా ॥

వ! ఆహా యది యేమన్యాయము చంద్రోరేఖా వలని దుగ్గించటమ
నీచేతులెట్లాడెను. భీ అధమురాల,

చం-వ! (తనలో) ఏమీ వీడు నానూటగానితో జెప్పెనేని మోస
మగును కావున యీశరము వీనిపై మోపి వీని శిక్షింప జేసెద.
(నీకాశముగా) ఓరీ కుళాగ్రబుద్ధి.

మత్తకోకిల॥ ఏలరా దుబ్బుద్ధి నావకు - నేలదుగ్గించితి వీరిక -
చాలగా మిత్రుండవనినా - స్వాతిమంచున నమ్మితి - పాలుమాలిన
వాడనీకే పాపనితను జేసె మా - పాలిశత్రుడనిన్ను నిక్కడ బట్టి
యిచ్చెద భటులకు॥

వ! ఒరే దురాత్మా నాకతి నేల జుపితివి నేనివ్వడే మా మా
మగారితో చెల్లి నీశిరంబుం. దీయించెద చూడుము (అని భానురాజు
వద్దికి బోవును)

కు-వ! ఆహా యీదురాత్మరాలి గయ్యాతితనం జేమనవచ్చును
హదైవమా యంత గతివాటిల్లినది.

భా—చం—వాదం—దర్శు.

చ॥ ఏమనియందూ - మామనేనిందూ ।వ! నామనో హరునితే
మము దెలుపూ - యేమికోచాదునా - నోము ఫలము యేము॥

కు॥ నూనూ నావరుని పాటును నేనేమని చిన్నచింతును నాకు

దైత్యులు చాలకున్నది ఈహా.

చ|| బాలరొచాలా - పలమించుటేలా బా! సోలనాలోను -
వదిలించుటే యిందునాను - చాలించుచింత - యేలా నీకింత ||

ప|| బాలికా జేబలయిల్లు ముఖచురుటివి నిన్నెవ రేమనిరో
తెల్పుము శిశింతును వింటివా.

చ|| పతి శిరము దీసివాడూ - మతి మఱునీ తనయాడూ బా!
హాతమాడు పోకుడూ - దు - ర్మతుడు నుబుద్ధిచేతా - ఊతిమిద
దేనూ - యెలులుందువీనూ ప||

ప|| విరసేనుని కమారుడైన నుబుద్ధి నీ తనయుని నిష్కారణము
గా జూరీవైచెను కూమా శసేనుసేయుదును.

భా|| జేదకున్నాడో వాడూ - యెరిగింపునేడూ బా! యే|| మూ
కుండుచియేనూ - ముదితా నీ ముఖయాను - వదల జేసెదాను - మది
లోన చింతమానూ బా! యే||

ప|| వాడటనుండెనో తెల్పుము ఆ మరాత్ముని యీ తక్షణంబున
వధించెదను.

చ|| నామేర నున్నాడూ - నను వంచి యున్నవాడూ బా!
కాముకేళియానూ - కలియుమంచు నన్నూ - చాలగ వేడుచూను -
సరసాక్షులాడె వీనూ బా! ||

ప|| నావరునిజంపి రతికేళికి రమ్మని నన్ను జలిమిజేసిన విడిమించు
కొని పారికన్తిని మామా వింటివా.

భా|| యెలును కుశదర్పణీ - ఫాలలోచనుడు మనలను బా!
లరొ యింత - చాలించు చింత - యీలోన నేగియు నే యిపుడు
వాన్ని దుగించెదా బా! యే||

ప|| ఊడిల్లుము నేనిప్పుడే యీ పాపాత్ముని కడకేగి వాని శిర
మును ఖండించక విడువను. (అని నిష్క్రమించును)

కుశా—దర్పు—రూపకం.

కు-దర్పు|| విజయ నన్ను బాయటకును - విహితమా నీకు బా!
భుజబలాలమైన నేమి - భూమియందునా బా! ||

భా-ప|| (తనలో) ఏమీ యీకుశాగ్రీబుద్ధి నాతనయునిపై బా!
దుఃఖచురున్నవాడు యిదేదో మర్మమున్నది చూచెదగాక.

కు-దర్పు|| పిన్నవాటనుండి నేనూ - నిన్ను గాచియూ బా! కన్ను||

జూడింగనికొ - కాంతడంప జూచిలికొ : 111

భా-వః బౌనాయ ప్రిన్హాటనుండి యితండు కాచి పడించినమాట నిజంబేకదా యీ నా కోడలే యంతవని జేసి యుండ వచ్చును. కాని యింకా జూచెద.

కు-దర్శ్యో నన్ను బాసిపోవ నీమా - న్న్యాయమా యిదీ । కన్నతండ్రి నిన్ను మరచి - యుండునే విధి ॥న॥

భా-వః నిజ బేకదా బ్రహ్మాండు శత్రుగ్రిడెట్లను యితని మాటల యందేమి యన్యాయములు గానబడదు యింకా నేనానునో నినియెద.

కు-దర్శ్యః పోటిసేను శిరము దీసియే - పోటికేగెనో ॥ బాట దప్పి చండాలుని - పంచజేకేనో బో:

భా-వః ఏమి చంద్రరేఖ పిలిచినందు దీసివట్టే లోచుచున్నది. పేరే మార్గంబు చండాలుని యెల్లు జేరుటకు యేమి కారణమో యింకా వినియెద.

కు-దర్శ్యః వాసిగా కుశదర్పణీ ని - నాథబోవవా ॥ దాసపోషా దీనరతో - జయదలంచవా ॥వా॥

వః దేవా యిట్టి వానిఁజూచు మాయన పిమ్మట యీ నీ బ్రదికి యుండిన ఫలమేమి యిదే మదన విజయమునో గూడ ముండించెడుగాక, (మూర్ఖిల్లుచు) భాను-దర్శ్య-చట.

నందన నీవుమృతి జెందితివారా ॥న॥ నందర రూపా యందు కనుగొనరా - నందననీవు నాయున్నాని పిలువరా ॥న॥ చిన్నితనయ నిన్ను - గన్ననుండియునే ॥చి॥ యెన్నడు పేమిమచ నిన్ను బిలువలేదు - నిన్ను విడచి యెట్లు - నిలజేవించునురా ॥న॥ ధారుణీ కుశదర్పణీశా గిరిశా ॥ధా॥ భారము నీదే - కొంతిగాలే - నేరములెన్నకమమ్మేరారదే॥

వః హా కుమారా మదనవిజయా (ఆనిమూర్ఖిల్లుచు)

కు-వః రాజేంద్రాల్లెమ్ము కైర్యము దెచ్చుకొమ్ము వృథా దుఃఖించిన నేమి ఫలఃబుగలదు.

భా-కు-వాదం-ఆది.

భా॥ నామనవియు నీమదిసను గనుమా - నుబుద్ధినేడికా ॥నా॥ పేమిగల్గి నీపీయమిత్తుని యిటు - యేమానిసి ఖండించెను దెల్పుము॥

వః కుశాగ్రీబుద్ధీ నాకుమారుని యీ ఘోరహత్య జేసిన వారెవరో దెల్పుము వారిని నిప్పుడే మత్త-రవాటంబునకు బలియిత్తును.

కు॥ యేమనియు నేవిన్నవించు నీకనూ - భూమిక మిత్రో॥ నే॥
పేమలేక తాకియును మృచియు - నాపైబన్నె నిదేమి పాపమో॥

చ॥ భూమికృష్ణరా యామదన విజయునిభార్య చంద్రోభ యితని
శిరింబు ఖండించి యీ నేరము నొపై బడవెనెను వింటివా.

భా॥ కుజీలమా॥ నీ యిటుల జేసివాదా - కటుబిలులని దెలియక॥
కు॥ తటకున నేగియీ - తక్షణముననే - కటకట దానిని ఖండించెనదిక॥

చ॥ అహ యా దురాత్మురాలింతవని గావించెనా నేనిప్పుడేపోయి
యాదురాత్మురాలిని వధించెదగా॥

కు॥ మాననాధిప నామా॥ వినుడికనూ - యింతవడు మన్నించుము
మా॥ మానక విజయిండు మరల బ్రహ్మను - గానదంతలేల నమ్ము
మీకనూ॥ మా॥

చ॥ రాజేంద్రో నా మావాలించి యాపె నేమనవలదు నేనెవ్విధ
మైనా నామిత్రుని బ్రతికించుకో గలను.

భా॥ మృతియు జెందిన శూనమును యింతా - యేగతి జీవిం
చును॥ మృ॥ కుతుకమునను జీవించు నేవిధియు - హితవుతోనునాకపుడు
దెల్పుమా॥ మృ॥

చ॥ మృతిజెందినవాడు మరల జీవించునన్న నేనమ్మకుంటిని. నీ
వెట్లు జీవింప జేసెనదో విన్నవించుము.

కు॥ పేరేయను నాకొనగు భూపాలా - యేతరునైనను॥ పే॥
ధాల్మిలోన కళకర్తనగరితి - నేకరిని కృపమన క్షేమలో జయమగు॥

చ॥ యీ కళేబంబు నాకొనంగుము నేనెవ్విధమైన పునర్జీవితమని
గానించి నీ కొనంగెదను.

భా॥-చ॥ (తనలో) ఏమీ యీకుళాగ్రబుద్ధి వాక్యంబులునామనం
బున కించక ధైర్యంబు గలుగుచున్నది సరే అటులే యొపంగెదగాక
(ప్రకాశ) నుబుద్ధి నీధక్తి జ్ఞానంబులేను మెచ్చితిని. అటులే యీ నా
కుమారుని కళేబరంబును నీకిన్నిని గొనిపోమ్ము. (విష్కృ॥)

కు॥-చ॥ సరేమందిది. (కళేబరంబుగైకొని) యీమదన విజయుని
భార్య యింతవని గావించెను. నేనుగూడ నాభార్యను విడచి చాలా
దినంబులయ్యెను. ఇప్పుడు నాభార్యయైన సద్మగంధి వద్దికి పోయి జా
చెదగాక (అని పోవును) సద్మగంధి ప్రవేశం—దక్షు.

నిను నమ్మియునే - భక్తితో పూజింపుచునుంటి - కాబవే నావెనియంత
కలిసమూ దలచూట తేలా ||రా|| నిన్నే నమ్మితిని - యిపుడప్పుదివం
బులు జరిగెను పడుదూ - నన్ను జేరదనీ - యెన్న విధముల వేడు
చునుంటి - యెన్నదూ నావరుడనిదెంచూ - నన్ను జేరుటవానితోడ-
విన్నవించజేలా నిపుడు ||రా|| పలుకావేలనే - వోచాళీకాదేవిరావైరా-
వంతామేలనే ||ప|| యిలలో కుశధర్మణి సర్వేశుని - కలికినాపై కరుణ
లేదటే - పలుమారునాన కలుకరించినను - పలుకకుంటి వేలన నాలోనిక||

ప|| తల్లీ జగదంబా నేనెన్నివిధముల వేడుకన్నచు కన్నెత్తి
చూడవు నావై దయారాదేలా నీకిదిమేలా.

కాళి-ప|| కద్య గంధీ నీవతివ్రత ధర్మంబున కేను మేచ్చి తివి నీవు
గోరు వరంబు లెట్టివో కోరుము తప్పక నిచ్చెదను

ప-కంఠవణియ మయ్యిన నుండియు ♦ వరుసితో గూడుకొనెరి
వసుధాస్థలిలో ♦ వరుడిందురాగ వరమును ♦ సరగున దయజేయుతల్లి ♦
సంతోషమునకొ ||

ప|| నా పాపాజ్ఞేష్వరుడు నన్ను వివాహ మాడిననుండి నన్ను జేర
దాయెను నావరుడిందొంచు నట్టల పరాము దయసేయుము.

కాళి-కం|| మెచ్చితి నీ నదృక్కికి ♦ యిచ్చితి వరములను యేను
యింతిరొ వినుమా ♦ సచ్చరితుడు నీధర్మము ♦ విచ్చేయును నీటి
దినమే వేడుక లలరకొ||

ప|| బిడ్డా నీమగడు నేడే నిన్ను జేరగలడు కావున నీగృహంబు
నకు వెళ్ళుము.

ప-ప|| తల్లీ అటులే వెళ్ళుచున్న దానను. (విష్కృమించును)
కుశా—దర్శ్య.

పురపార నీ స్మరణ పారువనికా - కరుణించు : న్ను కరుణించు
నన్ను వో ||పు|| పరిపరి విధముల ప్రస్తుతించెదను - వరములొపగియి
వమధనేలుమా ||పు|| నీలకంఠా నిన్ను నమ్మితిని - నాలోన నెవ్వడూ |
నీ యేలీలను యీ మదన విజయుడు - మేలుగ జీవముబొంగునొ కద
యిక ||పు|| నిన్నెఱ్ఱి నమ్మబ్రోపు మాకా - కుశధర్మణి వాసా ||ప||
పన్నగ భూషణ పరమదయాళి నీ - కన్న ప్రియులునాకున్న రెవరునిల!
ప|| శంకరా శత్రు భయంకరా యీ నా మిత్రుని పునర్జీవితు

వచ్చు - మరొక - వాడు - శత్రు - రూపము

మః పాశ్చాత్యుర మందనములు ! భక్తితో జేయుచునుంటిని || నా నోము ఫలించును యీ ! నాటికి విారకునుంటివ నేటికివిారకుడెంచిన !
మః ప్రాణేశ్వరా బాదకీన భాగ్యమున నే ధర్మరాజునైతి.
మః శాంతా మనోలో వినుమిక ! మంతన మూర్తును నేడిక ! చింతలునొదిలెను నేటికి ; మొంత వినువలెంతును ! మొంతవినువలెంతును !
మః సఖి నిన్ను గాంచినంతలో నామనంబు సంతోషమౌచును.
మః యెన్నార్యకు మీ కృపయును ! యెంతెంచు నాయందను ||
యెః నన్ను జూడగగోరియుఁ బడెంచితిరా మారును ! నడుదెంచితిరా మారును ||మః

మః నాథా యెన్నార్యకు పాపైవయవచ్చెను నేధర్మరాజునైతిని.
మః మెచ్చితి నీ సత్కళనును ! మేలామెను పినుకేడును ||మః
హెచ్చుగ మోదంతామెను ! యిచ్చట నుండట వలదికి ! యిచ్చట నుండట వలదికి ||మః

మః నామనంబు సంతోషంబు జెందెగాని మనవిచ్చట నుండవలదు కేళీ కృపాంబుల కేగువము కద.

మః మీయాజ్ఞలొ కుదలుటనును ! మేలామెను నామదినను ||
మః నాయకు విారను విధమున ! నరుగువదిక వడువదుమా ! నరుకు దమిక వడువదుమా ||మః

మః పొగొవల్లభా అటులే పోవుదము పడి.

మః కరుణించును కుకేతర్యణి ! పరమేశుకు జగదీశుడు ||క||
మరువకనూ భజించిన ! మాన్యుల కొఘగును మేలును ! మాన్యుల కొఘగును మేలును ||క||

మ-వ. సరి అటులే పోవుదము పడ (అని కేళీకృపాంబునకేగి)
సఖి నేచాలా దవ్యుండు యుడుదెచుటచే బడలిక జెందితిని. శయనించెద నాపాదంబు లొత్తుము.

మ-వః నాథా మీసేవ జేయుటచే నాకు ముక్తిగలదు అటులే శయించుదు మీపాదంబు లొలైదను. పచ్చ - దర్శ - ఆది.

నాభాగ్యము ఫలియించెను నేడిక ! నాభర్తయునరుదెంచెనీకా!
శాంభవి కృపచేతను నావరుడును ! సరగుననూ యెంతెంచెనీకా ||నా||

ము వరుసే మితి దీరగనే । హితవుతో పూజించెదగానా । నా॥ ధరణి
యందు కుశదర్శనగంధీ । ధామ్యుడైన రామని ముని । కోరి భజి
చిన వారికి జడమును । కొనుగోయియే లేదన వినుమా । నా॥

ప॥ పాణ్డేవ్యగా ప్రాణ్డేవ్యరా. (పలుకడము తనలో) మేమీ
నావరుండెన్నిసార్లు బిచ్చినినను పలుకడామెను పిరిపై భ్రాంతిచే నేనా
కాళికాదేవిని పూజించితిని యాదేని పలికిన విధంబున విచ్చేసెను కాని
నా మనోభ్రాంతి దీర్చగామెను, నేనా కాళికా దేవిమహాచారంబు గావించి
తితో యిప్పుడే పోయి విచారించెదగాక (అని వెడలును)

కు-ప॥ తనలో) ఏమి యీదుండరి యింతరాతిరి నన్ను విడచి
యెందేగుచుండెనో కాని వెంటపంటి జూచెదగాక (అనిపోవును)

పద్మ-దర్శన! కాళిమాతా శేలనె నాపై । కఠినము యిదిసీకు
సుఖిలా । చాలనిశానే నమ్మియుంటిని । మేలొనానీకిది చాలా । కా॥
యెందుకొరకు తెలివొందడామెనో । యిందునాలో దెల్పవడేలా ।
యిందుముఖం నాయందు సరమేము డిన నాతోవినునవడేలా । కా॥
మేలగు కుశదర్శనమున నిలచిన । కాళిక యిదిసీకును తగునా । యేల
నాలో విన్నవించవలెవి । మేలొనా నీకీలలోనా । కా॥

ప॥ దేవీ సీకింత యవచారంబేలు జేసితిని నాధర్త నాపేమ
యెందుకు దీర్చకుండెనో తెల్పుము లేనియెడల యిదో నీపాదంబుల కడ
ప్రాణంబుల త్యజింతును.

కా-ప॥ ఏమీ పద్మగండి మల్లి నీ విందేల వచ్చితివి నీవతి నీవదికి
వచ్చునా లేదా.

కు-ప॥ అమ్మా నీవనునట్లుగా విచ్చేసి యుండెను కాని నాపై
పేమ నింతైన లేక నిద్రించి యున్నవాడు సంత బ్రతిమాలి చిలిచి
నను పలుక కుండెను నేనెని పాపమునన్నిటిని.

కా-ప॥ బిడ్డా నీవజ్ఞానివి అట్లు బలుకకుము నీవిప్పుడే గృహంబున
కేగి నీకుదిమాస్తంబు నీవరుపై మోపుచు నెట్టిమృత్యుండైనా జీవించి
తెలివొంది పలుకగలడు పామ్ము నామాట నమ్ము.

ప ప॥ పరి నేనిపుడే నావరుని జేరి నీ వనునట్లునర్చెదము పలుక
కుండిన మల్లివచ్చి నన్నే విచారించెదగాక. (నివసా)

కు-ప॥ (తనలో) అహో యీవతివీతా శిరోమణి కాళికాదేవి
వరులున మరణించిన మునుజుల బిడ్డికింబుడన యేదినోట నేవించివిగదా.

అటులైన నామిక్ష్మండు దీనివలన పూర్ణవిమృశగుట నిక్కము. నేనిప్పు
డే పోయి యెప్పటివలె శయనించి యుండెను. (అని అల్లుచేయును)

ప-పా పాణ్యేశ్వరా. ప్రాణ్యేశ్వరా. (అని మాన్తంబుంచును)

కు-పా ప్రాణ్యేశ్వరీ వాదాక మనవి.

ప-పా నాథా విన్నవించు వినియెదను.

కు - ప - వాజం - జర్య.

॥ కాంతామణిరో రాగదేవా । చెంతకా వేగమూ । పంతు
మేల నాపైన నీకునూ । సంతోషంబున కరగున నీవిటు ॥కా॥

ప! మనోహరీనేటికిమన భాగ్యము ఫలించెను రమ్మ నావామాం
కమున గూర్చుండి నన్ను సంశోష పెట్టుము.

ప! కాంతా మీరాలను విధి । సంతసమాళిమ మది । చింత
లెల్ల వొదిలెను నామదిలో । యంతలోన నీకడకే తెంచితి ।కా॥

ప! పాణ్యేశ్వరా బూయూజ్జనుసారంబుగ నటులే మిడద్దికి
వచ్చికిని వింటిరా.

ప! నేటికి మన కోరికా । నెరవేలెను గదయుకా । హాటకాంగి
నామాట నిజమిది । బూటకముని యడవలదు నీమది ।నే!

ప! పాణ్యసఖీ నేటికి మన కోరిక నెరవేలెనుగదా.

ప! ప్రేమగలిగి నేటికా । నాపైకయశోనికా । యేమివదార్థము
దెచ్చియుంటిరో । నామనోహరా నాకదిదెల్పుడి ।పే!

ప! పాణ్యేశ్వరా యెన్నో దినంబులకు నావచ్చిధికి విచ్చేసితిరి.
నాపై ప్రేమచేత నాకేమి వదార్థము దెచ్చియుంటిరో తెల్పుడి.

కు! కోమలిరో వినుమకా । పేమతో తెలివెననికా । నామనం
బు సంబరంబు జెందెను । నాతితెల్పదా ప్రీతిలో వినగదె ।కో!

ప! కోమలీ నీపై ప్రేమచే గొనివచ్చిన వదార్థంబా పెట్టియలో
గలదు చేకొనుమి.

ప! భానురా కుశడర్పణీ । యాశునీ కృపచేతనూ । దానురాలి
కనికొని తెచ్చితిరే । మిసమయంబున చూచెద నట్టులే ।భా!

ప! నాథా నాపై ప్రేమగలిగి కొనితెచ్చిన వదార్థంబేమో చూడ
గోరితిని నెలవొసంగుము.

కు-ప! సఖి అటులే చూచి గైకొనుము. (అనిన పక్కగంధి

కు-వ! పోవోరా పోవోరా యిదియే మాశ్చర్యము యీ పెట్టియి యందెవడో తెనువ్వుడు గలడు వాని జూచినంతలో నాకు భయంబగు చుండెను పిఠింపుము రక్షింపుడు.

కు-వ! సఖి భయపడకుము ముప్పభయగు భానురాజుగారి పుత్రుం డగు మదన విజయుడు వింటివా.

మ-వ! ఏమీ కుశాగ్రీబుద్ధి నేనా చంద్రగేఖ గృహంబునుండి దెల్లు వచ్చితిని యిది నా కాశ్చర్యంబై లోచుచున్నది తెల్పుము.

కు-వ! విజయం యీ పృథ్వింతమంతయు మీ జనకుని యెదుట విన్నవించెదను. అంతవరకు నోపియుండుము.

మ-వ! సరే అటులైన జనకుని కేరబోవుడము రమ్ము.

కు-వ! అటులే పోవుడము వరుము. సఖి నీపుకూడ మావెంట రావలయును యచ్చట జరిగిన వింతలన్నియు నీవాలింపవలయును మరి యు నాకేమైన అపాయము సంభవించిన నీ హస్తస్పర్శ గావించిన నే జీవించగలను వింటివా.

వ-వ! నాథా మీరనునట్లుగానే మెదిలెదను. (విష్కరించి)

భా - కుశా - వాదం - దరు.

కు! భూమిక మోగనయ్యుడూ | యేతెంచినాడు | భూ! డేమి మనమయిల జీవించియుతా | ధీమతితోనిను జేరెను నేడును | భూ!

వ! రాకేంద్రానీతనయ్యుడు జీవించి నిన్ను జేవచ్చుచుయిదోచూడుడు.

భా! సంలోపమాయెనినా | యంతలోనుబుద్ధియిక | భం॥ మంత నముననిను | మరువజానూ | యెంతోపుణ్యుడవు యెచునంచును | భం॥

వ! ఆహాహా నుబుద్ధి నాపుతుని పువర్జివికుని జేసి నాకొసంగితివి నీవంటి పుణ్యపురుషుడి లోకంబువ లేడుగదా.

కు! నన్నేలా పెంపుజేసెయ్య | విన్నర తెల్పెదనే | వ! సన్ను తాంగి వద్దగంధిచేసి | చిన్నికుమారుడు జీవించెను విను | వ!

వ! రాకేంద్రా నన్నేల పెంపుజేసెదరు మీకుమారుండి వద్ద గంధివల్ల జీవించెను వింటిరా.

భా! యిటులేలా బలె - రూ | కుటిలంబు వలదిక | యి॥ పటుజలా భగ్దనాపై కృప గలిగియు | యిటువదించుమా యిపుడు నిజంబుగ | యి॥

వ! నుబుద్ధి అట్లునక నాయు ముక్కవగలవాడవై యాసవిస్తారంబెల్ల

మ॥ ధరమౌళా శర్మణీ కానునీ : దలచియు నామదిసి శధ॥ నరగు
గా యీనభలోపలనే । మరితెల్పెద మనమంచి వినుడికా ॥ధ॥

వ. కాశేంద్రా! అటులే తెల్పెదను స్థిరచిత్తులై వినుడు.

సీ॥ వినుము తెల్పెదనీను తనయునిపై మోహా * వశముచేతను
గ్గివల్లియువును * రతికేలికొరకయ్యి బ్రతిమానిననుచాల * హేతవులు
మీసీ నుతుడు బహుళ * వినకున్న కోపించి పెడలించినను తన *
ననులో కవటంబు నురిదలంచి * జ.కుని శేరియు ఘనముగా దుఃఖించు
నుడెల్పెచూ రాజనుతుడునన్ను ॥ భంగపుచ్చెనటన్నయాసంగ తెరిగి
సురుడు నిన్ను జేయు బుద్ధితేక * కన్నియయు బల్కురీతి తా విన్న
చి * నిన్ను సుతుని ఖంచుమన నిజముగాను ॥

వ॥ అట్లు భూసురుడు నీతో విన్నవించగా తలవరులకు నీవునీ ను
ని వప్పగించితివి. వారిని మెప్పించి మేమిరువురము యెరులకు లేట
మండ యింద్రపురంబు శేరి ఆహ్వాట నొక దేవాలయంబున స్వామిని
గ్రంథబోగా అందొక చిత్రచటంబున యుండువు కన్యలు లిఖావ బడి
నిండుట జూచి, నీకుమారుండు మోహంబుచే మూర్ఖులైనను. నేవలని
ంతింపజేసి యాకన్యలవెచ్చి నీకొసంగెదనని యభయించిచ్చి, నతని
హ్వాటనే యుంచి యాకన్యలకొర కెన్నో శ్రమలంజెంది, శంకరుని
ంబుగొని వారిని గొనివచ్చి, నీనుతున కొప్పగించితివి. జ్యేష్ఠురాలిని
చేకొని చిన్నకన్యను నాకొసంగెను. మేమిరువురము సంతోషంబున
రంబునకు వచ్చుచుండ, యీ విజయండు డల్పి నొక వృక్షంబుక్రింద
నిండియుండెను. అంత నావృక్షంబుపై రెండు కుటులు యీరాకుమా
రకు మూడుండంబులుండెనని తెలిపెను యాగండముల కువశాంతి
ండ దెలిసినవి. ఆపలుకులు నేవిని యా మూడుగండముల దప్పించి
గి. నాల్గవగండము తనభార్యచే మరణించునని పలికి యుండెను అది
ండ నేవినియుంటిని. ఆపలుకులు యెవరేని విని వరుకు విన్న వించిన
నిశీరన్ను శకలీభూతమగుననికలికి అత్తులుయొ సెపోయెను. యిది నే
వెట్టుచుండగా, యీవిజయుని భార్య మనఃపూరితెలుపల నున్న బ్రాహ్మ
రామునితో కలిసి నీనుతుని శిరంబు ఖండించెను. అప్పుడు నేను
ద్రోశుకు బెడరింపబోగా యీనేరము. నావైమోపబడెను. నేనిన్ను
ంతింపజేసి, నీకుమారుని శవమును గైకొని నాభార్యయైన పద్మగంధి

యోదేవి యీవద్దగండికి మత్స్యంజెందిన మనుష్యుడు నీహస్త స్వర్ణశా
పునర్జీవితం ఉగ్రుని వరమిచ్చెను నేదివిని యీమెచే నా పెట్టియిల్లా
నీకొరకు దెచ్చివ పదార్థంబున్నదని చెప్పి, నీమహస్తస్వర్ణశా నీకుమా
రుండు మరల జీవముల సొందెను వింటిరా. (అనినంతలో కుశాగ్రీబుద్ధి
తలవగిలి భూమిపై మూర్ఛిల్లెను.)

భావ! అహ! యిదియే మాశ్వర్థము యీ చింతలు దెలిపిన
తోడనే కుశాగ్రీబుద్ధి తలవగిలి చెప్పెను. హదైవమా రక్షింపుము
రక్షింపుము.

మ-వ! పాణేశ్వరా పాణేశ్వరా (అని తన హస్తము మోపి
నంతలో కుశాగ్రీబుద్ధి లేచును)

వ! అనంతం మా కుశాగ్రీబుద్ధి యాజ్ఞానుసారముగ కనకల్లిప
చంద్రరేఖలకు భానురాజ ప్రాణాంత శిక్షవిధించి యెల్లరు సుఖంబున
నుండిరంత.

అందరి - దర్శ్య.

అనందమూ మనవారికెల్ల బహు శానందమూ । యీ నాడుకుశ
దర్శనీకుని కరుణాచే । అ।

మం గ ల్ల హ ర తి

మంగళములూ మహేశా । మహేలుకో గిరిశా ॥మం॥ గంగా
ధర కృత్తివాసా । లింగా శ్రీ నాగభూషా ॥ మం॥ నందీవాహ యిటు
రావా । వందానుడను నను బ్రోవా । నం॥ యిందారు దెంచుదేవా ।
యిపుమాను నను మం॥ కోరిన వారికి నీహా । కోరికలొసంగి
నాహా ॥ పరమేశ్వరా శివదాహా పరికించి చూడనీహా ॥మం॥
నిన్నును నన్నున వారి । కల్పహృదయములు దూరి ।ని॥ నున్నవి
చింతలుజ్వరి యున్నవిXదాపురక్తి॥మం॥ ధరకుశ దర్శనీ వాసా ।
దొరరాజు పరమేశ్వరా ॥ధా॥ కరుణాచే దీనబలముగకవివ్యవహారము
ధీశా ॥మం॥ Date..... *

మదన విజయ నాటకము
సంపూర్ణము. నమోదు సంఖ్య.

గ్రంథాలయం

తేది.....

వ యో జ న

ఉరుదు, తెలుగు, భాషా న్యబోధిని

వెల 1-4-0

అనుభవమహామంత్రరాజీయం

ఈ గ్రంథములో మంత్రములు - యంత్రములు మిక్కిలిగా గలవు. ప్రతియింట సుందితగినది. వెల రు 1-8-0

సుజ్ఞాన జన్తరాహిత్యము

362 పేజీలు గలది.

వెల రు 4-0-0

చేతివమల విధానము

అమ

వర్తకరహస్యము.

సుమారు

200 ల.

విధానములు

ఈపుస్తకమునందు ప్రతి మనుష్యునికి నిత్యమూ పనికవచ్చువస్తువులు అనగా చీటికీల్లలకు పనికవచ్చు ఆముదము వగైరాలును, విద్యార్థులకు పనికవచ్చు, స్నాన, పాడరు, సోపాన, మొదలగు విలాస వస్తువులును, షరబత్ మొదలగు పానీయములును, 'పెయిన్ బామ్' మొదలగు సమస్త నొప్పులకు (పనికవచ్చునది) మందులును తయారు చేసుకొను విధానములు సుమారు 200 చాలనులభముగా తెలియునట్లు వ్రాయబడినవి. వెల 0-12-0

వలయువారు:—

చందా నారాయణ శ్రేష్ఠి

పుస్తకముల వ్యాపారము, జనరల్ బజారు శికిందాబాదు.

